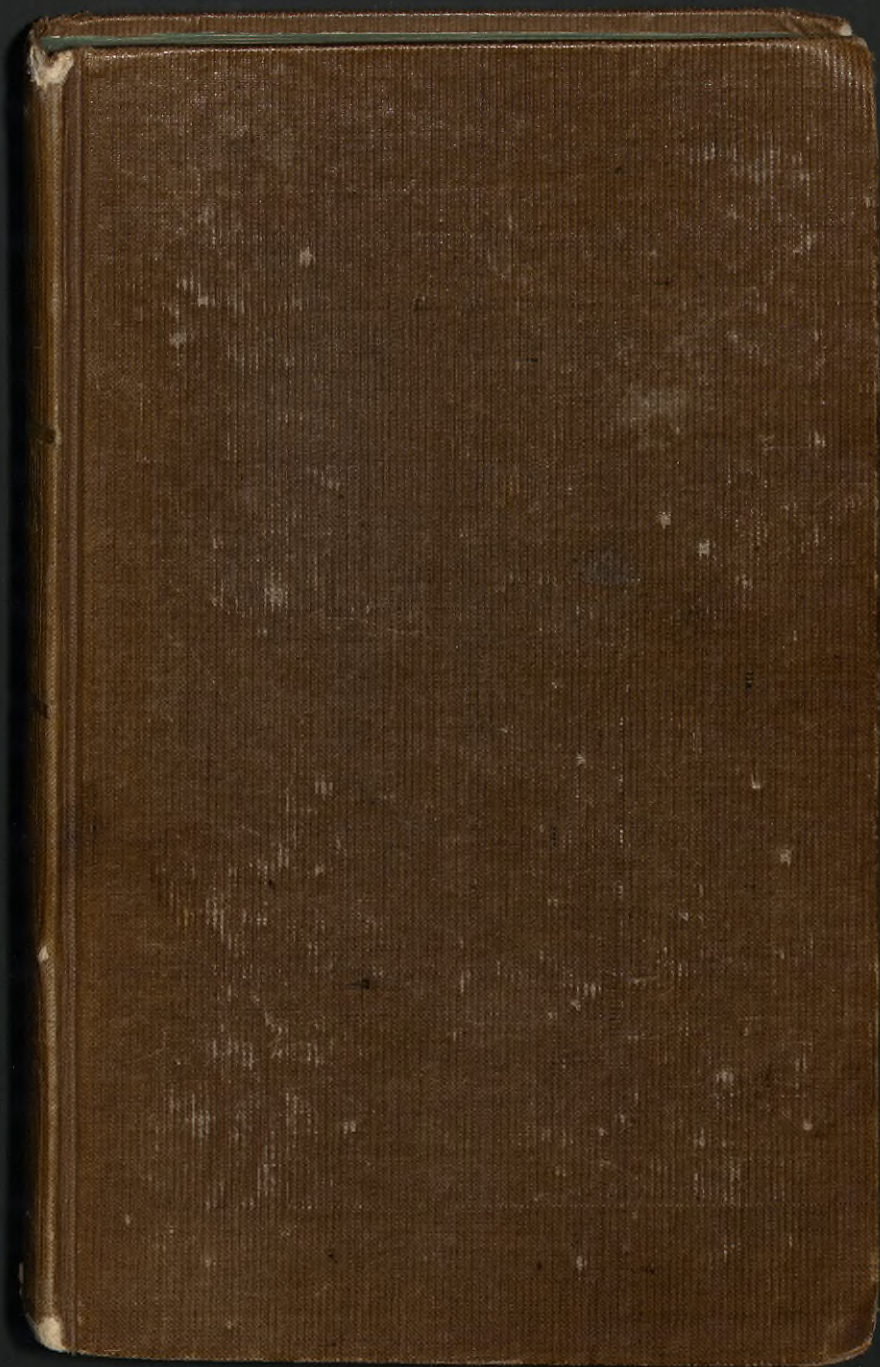

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

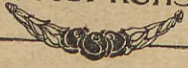

Schlegel

TRANEMÅLA
SÄMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

COLE

ITALY

THE STATE

AND THE

THE

THE

Allmänna Sektionen

Litt.
Fr.
Övers.Sv.

CORINNA,

ELLER

ITALIEN.

AF

Fru STAËL V. HOLSTEIN.

ÖFVERSÄTTNING

AF

C. GYLLENRAM.

..... Udrallo il bel paese;
Ch' Apennin parte, e 'l mar circonda; e l'Alpe.

ANDRA DELEN.

Stavins

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS JOHAN PEHR LINDH, 1808.

CORINNA

1844

ITALIEN

1844

FRU STAEL V. HOLTSTEIN

BEVÆRSTING

1844

C. OYLLERMAN

Udvalgt af det kongelige
Danmarks Videnskabs-Akademi

ANDREA DELEN

Handwritten signature

Trykt hos Johan Palmblad i Goteborg

CORINNA ELLER ITALIEN.

ÅTTONDE BOKEN.

BILDSTODERNA OCH MÅLNINGARNE.

FÖRSTA CAPITLET.

Efter den förflutna dagen kunde Oswald hela natten ej tillsluta ögat. Han hade aldrig varit mera nära at upoffra allt åt Corinna. Han ville ej en gång begära veta hennes hemlighet, eller åtminstone ville han förut ingå den högtidliga förbindelsen at åt henne upoffra sin lefnad. Under några timmar syntes ovishheten helt och hållit hafva öfvergift honom, och han gjorde sig et nöje af at i sitt hufvud sammansätta det bref som han skulle skriva dagen derpå, och som skulle afgöra hans öde. Men detta förtroende till sällheten, detta lugn i beslutet, räckte ej länge.

Snart gingo hans tankar tillbaka til det förflutna; han påminde sig at han hade älskat, visserligen mindre än han älskade Corinna, och föremålet af hans första tilgifvenhet kunde ej jämföras med henne; men likväl var det denna känsla som hade dragit honom til oeftertänksamma handlingar, til handlingar som sönderslitit hans fars hjerta. — Ack! utropade han, hvem vet om han ej äfven nu skulle frukta at hans son kunde glömma sitt fädernesland och sina skyldigheter emot detta? —

O du! sade han, i det han ställde ordet til sin fars portrait; du, min bästa vän på jorden! jag kan ej mer höra din röst; men såg mig med denna stumma blick, hvilken ännu är så mågtig öfver min själ, såg mig hvad jag bör göra för at gifva dig i himlen någon glad känsla öfver din son. Likväl, glöm ej bort det behof af sällhet som förtär de dödliga; var mild i din himmelska boning liksom du var det på jorden. Jag skulle bli bättre om jag vore någon tid lycklig, om jag fick lefva med detta ånglaväsande, om jag hade den hedern at beskydda, at rådda en sådan qvinna. — At rådda henne? återtog han hastigt; och hvarifrån? från en lefnad som behagar henne, från en lefnad af dyrkan, af

framgång och oberoende! — Denna reflexion som kom från honom sjelf, förskräckte honom liksom en ingifvelse af hans far.

Uti känslans strider, hvem har ej ofta rönt en hemlig vidskeppelse, hvilken inger oss at hvad vi tänka är en aning, och at hvad vi lida är en underrättelse från himlen? Ack hvilka strider förefalla ej uti själar som äro på en gång i stånd af passion och samvetsgranhet!

Oswald gick fram och tillbaka uti sitt rum under en håftig rörelse; han stadnade ofta för at se på Italiens månsken som är så ljust och så vackert. Naturens åskådande lärer undergifvenhet, men förmår ingenting öfver ovissheten. Dagen infann sig medan han ännu var i detta tilstånd; och då gref d'Erfeuil och herr Edgermond kommo til honom, oroade de sig mycket öfver hans hålsa, så synbart hade nattens ångslan förändrat honom. Gref d'Erfeuil bröt först tystnaden. — Man måste medge, sade han, at spectaclet i går var charmant. Corinna var förträffelig. Jag förstod ej hälften af hvad hon sade, men jag gissade alt af hennes accent och hennes physiologi. Hvilken skada at en rik flicka skall ha en sådan talang! Om hon vore fattig, och fri som hon är, kunde hon

debutera på theatern, och det skulle bli en åra för Italien at åga en sådan actrice. —

Oswald rönste et plågsamt intryck af detta yttrande, men visste likväl ej huru han skulle gifva sitt missnöje tilkänna; ty Gref d'Erfeuil var särdeles deruti, at man ej med skäl kunde blifva ond öfver hvad han sade, äfven då det gaf et obehagligt intryck. Blott de kånslöfulla själarna förstå at skona hvarandra inbördes: egenkärleken, hvilken är så noggran för sig sjelf, förstår knapt at gissa til andras noggranhet.

Herr Edgermond berömde Corinna med de måst smickrande och passande utlåtelse. Oswald svarade honom på engelska, at derigenom undandraga samtale om Corinna från gref d'Erfeuil's obehagliga anmärkningar. — Jag tror at jag besvärar, sade då gref d'Erfeuil, jag går til Corinna: hon skall såkert vara road af mina anmärkningar öfver hennes spel i går afton; jag har några råd at gifva henne, som angå blott detallerna, men dessa betyda mycket i det hela, och hon är verkligen et så ovanligt fruntimmer at man ej bör försumma något för at gifva henne fullkomlighet — Dessutom, sade han med en hviskning til lord Nelvil, vill jag upmuntra henne at oftare spela tragedien: det blir et såkert medel at fånga

någon förnåm främling som reser härigenom. Ni och jag, min bästa Oswald, skulle aldrig falla på en sådan tanka, vi ha sett för många charmanta fruntimmer at af dem låta narra oss til dårskaper; men någon tysk furste, någon Grand af Spanien, hvem vet? — Vid dessa ord steg Oswald håftigt up, och man kan ej veta hvad som händt, om gref d'Erfeuil blifvit varse hans rörelse; men denne var så förnöjd med sin sista anmärkning, at han straxt derefter sprang bort på tå, utan minsta tanka at han förolämpat lord Nelvil: om han förstätt detta skulle han såkert blifvit kvar, ehuru mycket han ålskade honom. Gref d'Erfeuils lysande tapperhet bidrog lika mycket som hans egenkärlek at förvillia honom om sina fel. Då han hade mycken noggranhet uti alt hvad som angick åran, föreställde han sig ej at den kunde fattas honom uti känslfullheten, och då han med skål ansåg sig ålskvård och tapper, fann han sig nöjd med sin lott, och det föll honom aldrig in at något bättre kunde gifvas.

Ingen af de känslor som uprörde Oswald hade undsluppit herr Edgermond, och då gref d'Erfeuil var bortgången, sade han til honom: — min bästa Oswald, jag reser; jag far til Neapel. — Hvarföre så snart, sva-

rade lord Nelvil? — Ty det gör mig ej godt at vara här, fortfor herr Edgermond. Jag är femti år gammal, och jag är likväl osäker om jag ej skulle bli kår i Corinna. — Och om ni blef det, afbröt Oswald, hvad hände? — En sådan qvinna är ej ämnad at lefva i en engelsk provins, återtog herr Edgermond: tro mig, bästa Oswald, blott engelskor passa för England: det anstår mig ej at ge er råd, och jag behöfver ej försäkra er at jag aldrig skall nämna et ord af hvad jag sett; men huru ålskvård Corinna är, tänker jag likväl som Thomas Walpole: *hvertil duger detta i hemlesnaden?* och ni vet at hemlesnaden är alt för oss, alt åtminstone för kvinnorna. Föreställ er den vackra italienskan ensam då ni far ut på jagt eller reser til parlamentet, och hur hon måste stiga up vid desserten för at laga théet färdigt til dess ni kommer från bordet? bästa Oswald, våra fruntimmer hafva husliga dygder hvilka ni ingenstädes skall finna. Karlarne uti Italien hafva intet annat at göra än at behaga fruntimren, derföre ju mera ålskvärda dessa äro ju bättre. Men hos oss där karlarne hafva en verksam bana, måste kvinnorna stå i skuggan, och det vore skada at sätta Corinna dit; jag skulle vilja se henne på Englands

thron, men ej under mitt låga tak. Mylord, jag har kånt er mor som er vördnadsvårde far så mycket saknat; hon var mycket lik min unga cousine, och sådan ville jag min hustru skulle vara om jag ännu vore nog ung för at välja och blifva ålskad. Farväl bästa vän! blif ej ond på mig för hvad jag sagt er, ty ingen kan mer än jag beundra Corinna, och kan hånda at jag vid er ålder ej skulle vara i stånd at öfvergifva hoppet at behaga henne. Vid slutet af dessa ord tog han lord Nelvils hand, tryckte den hjertligt, och gick, utan at Oswald svarade honom et enda ord. Men herr Edgermond förstod orsaken til hans tystnad, och nöjd med den handtryckning som Oswald gifvit honom tillbaka, gick han bort, sjelf otolig at sluta et samtalsämne som kostade på honom.

Af alt hvad han sagt hade et enda ord träffat Oswalds hjerta; det var minnet af hans mor och den djupa tilgifvenhet som hans far hyst för henne. Han hade vid fjorton års ålder förlorat henne, men han påminte sig ännu med djup vördnad både hennes dygder och deras blyga och indragna character. — Jag oförståndige, utropade han då han blef ensam, jag vill veta hvilken den maka år som min far ämnat mig: och vet jag det ej redan då

jag kan påminna mig bilden af min mör hvilken han så mycket älskat? hvad vill jag då mer? och hvarföre skall jag bedraga mig sjelf då jag låtsas vara okunnig om hvad han nu skulle låna om jag kunde rådfråga honom? — Det var likväl i grymt för Oswald at återvända til Corinna, efter hvad som föregått gårdagen, utan at säga henne någon stadfästelse på de känslor som han visat henne. Hans smärtsamma rörelse blef så stark at den återgaf honom en olägenhet från hvilken han trodde sig befriad; det halfläkta såret i hans bröst öppnade sig på nytt. Under det hans förskräckta betjening ropade om hjälp på alla håll, önskade han i hemlighet at döden skulle sluta hans plågor. — Om jag kunde få dö, sade han vid sig sjelf, sedan jag sett Corinna, sedan hon kallat mig sin Roméo! — och tårar framkommo i hans ögon; dessa voro de första sedan hans fars död som blifvit framkallade af någon annan smärta.

Han underrättade Corinna genom bref om den händelse som nödgade honom at vara hemma, och några melancholiska ord slutade hans bref. Corinna hade börjat denna dag med ganska bedrägliga aningar: hon njöt af det intryck hon gjort på Oswald, och då hon trodde sig älskad, var hon lyck-

llig, ty för öfrigt visste hon ej sjelf rätt säkert hvad hon önskade. Tusende anledningar gjorde at tankan på giftermål med lord Nelvil var för henne blandad med mycken fruktan, och som hon var mera passionerad än förutseende, beherrskad af det närvarande men ganska litet sysselsatt med framtiden, hade denna dag, hvilken skulle kosta henne så mycken smärta, upgått för henne såsom den renaste och klaraste dag af hennes lefnad.

Då hon fick Oswalds billet blef hennes själ fattad af en grym förvirring; hon trodde honom vara i stor fara; hon gick straxt ut til fots tvärt öfver *Corso* på den timma då hela staden där spatserar, och störtade in i Oswalds hus i åsyn af nästan hela Roms societét. Hon hade ej gifvit sig tid til eftertanka, och hon hade sprungit så fort at då hon kom in i Oswalds rum kunde hon knapt andas eller utsäga et enda ord. Lord Nelvil förstod alt hvad hon vågat för at se honom, och då han för sig sjelf öfverdref följderna af denna handling, hvilken i England skulle helt och hållit förlorat et fruntimmers rygte, i synnerhet et ogift fruntimmers, kände han sig fattad af ådelmod, kärlek och erkänsla; han steg up så svag han var, tryckte *Corinna* mot sitt hjerta, och

utropade: — Ålskade vän! nej jag skall ej öfverge dig då din känsla för mig har blottställt dig på detta sätt! då jag bör uprätta . . . Corinna förstod hans tanka, och afbröt honom i det hon lindrigt undandrog sig hans omfamning: — Ni bedrar er, mylord, jag gör ingenting som ej de flåsta af Roms fruntimmer skulle gjort i mitt ställe. Jag har vetat at ni var sjuk, ni är främmande här, ni känner ingen mer än mig, det är således jag som bör ha omsorg om er. De gifna reglorna äro ganska vördnadsvärda då man blott upoffrar sig sjelf, men böra de ej gifva vika för de sanna och djupa känslor som upkomma af en våns fara eller lidande? Hurudant skulle vål en qvinnas öde vara om dessa samhållsreglor, då de tillåta at ålska, skulle blott förbjuda den oemotståndliga rörelse som vill flyga til den ålskades hjälp? Men jag upprepar det för er, mylord, frukta ej at jag blottställt mig med at komma hit. Genom min ålder och mina talanger har jag i Rom samma frihet som et gift fruntimmer. Jag döljer ej för mina vänner at jag kommit til er; jag vet ej om de skola tadla mig för det jag ålskar er, men såkert skola de ej tadla mig för det jag visar er den högsta tillgifvenhet då jag ålskar er. —

Oswald, då han hörde dessa så naturliga och uprigtiga ord, kände en otydlig blandning af särskildta intryck; han var rörd af granlagenheten i Corinnas svar, men han var nästan förtretad at hans första tanka ej var sann; han skulle önskat at hon begått et stort fel i verdens ögon för hans skull, på det at sjelfva detta fel skulle sluta hans ovisshet genom en afgjord skyldighet at göra henne til sin hustru. Han tänkte med förargelse på denna italienska sedernas frihet, hvilken förlängde hans ångslan, då den gaf honom mycken sällhet utan at pålägga honom några band. Han skulle velat at hedern befallt honom hvad han önskade. Dessa smärtande tankar förorsakade å nyo farliga tilstötter för hans hålsa. Corinna förstod at under den plågsammaste oro skänka honom omsorger fulla af ljufhet och förtjusning.

Emot aftonen var Oswald ännu mera sjuk, och Corinna på knå vid hans säng höll hans hufvud i sina armar, fastän hon var sjelf mera uprörd än han. Han såg på henne med en blick af sällhet som framlyste genom lidandet. Corinna, sade han, läs för mig i denna bok där min fars tankar äro samlade, hans reflexioner om döden. Tro ej, sade han då han såg Corinnas fasa, at jag an-

ser mig hotad deraf; men jag är aldrig sjuk utan at på nytt låsa denna tröst som jag tycker mig höra från hans mun, och sedan vill jag, bästa vän! at du skall känna hvilken man min far var, at du må bättre begripa både min sorg, och hans välde öfver mig, och alt hvad jag en gång vill förtro dig. — Corinna tog denna bok hvilken Oswald aldrig skiljde ifrån sig, och med en båfvande röst läste hon några sidor deraf:

“Rättrådige! älskad af Herran, du skall tala om döden utan fruktan; ty den är för dig blott et ombyte af boning: och kanske den du öfverger är den ringaste af alla. Oräkneliga verldar som upfylla för våra ögon rymdens oändlighet! samhällen okända af Guds skapade kreatur! samhällen spridda på firmamentet och strödda under dess hvalf! må vårt lof blandas med edert! vi veta ej ert tillstånd, vi veta ej er första, andra eller sista del uti det högsta. Väsandets ädelmod, men då vi tala om döden och lifvet, om det förflutna och det tilkommande, så uphinna vi alla känsliga och förståndiga väsendens intressen, hvad rum eller afstånd som än åtskilja dem. Folkens slægter, nationernas slægter, verldarnas hvimlande! J sågen med oss: Åra åt himlarnes Herre; naturens Konung,

jordens Gud; åra och dyrkan åt den som blott genom sin vilja kan förbyta ofrugtbarhet til öfverflöd, skugga til verklighet, och sjelfva döden til et evigt lif!”

“Ack! utan tvifvel är den råträdiges slut en önskansvård död, men få ibland oss, få ibland våra gamle, hafva varit vitne dertil. Hvar är han denne man som utan fruktan skulle framtråda för den Eviges blickar? hvar är han denne man, moralisk i alla sina handlingar, utan at nånsin tänka på opinionens beröm eller belöningar? hvar är han denne man så sållsynt bland menniskor, denna varelse så värdig at tjena oss alla til eftersyn? hvar är han? hvar är han? Ack! om han gifves ibland oss, måtte vår vördnad omgifva honom, och vi gjorde väl om vi begårde få vara med vid hans dödssång såsom vid det skönaste skådespel. Våpna dig blott med mod för at upmärksamt följa honom på förfårelsens bädd derifrån han ej mer skall upstiga. Han förutser det, han är viss derom, och lugnet synes likväl i hans blick, och hans panna tyckes vara omgifven af en himmelsk strålkrets; han säger med aposteln: *Jag vet på hvem jag tror*; och detta förtroende uplifvar ännu hans anletsdrag då hans styrka utslöcknar. Han betraktar redan sitt nya få-

dernesland, men utan at glömma det han skall öfvergifva; han tilhörer sin skapare och sin Gud, men utan at förskjuta de känslor som hafva förtjusat hans lefnad”.

“Det är en trogen maka som efter natu-rens lagar skall följa honom först: han tröstar henne, han aftorkar hennes tårar, han sätter möte med henne uti lycksalighetens boning hvilken han ej kan föreställa sig utan henne. Han påminner henne om de lyckliga dagar som de lefvat tilsammans, ej för at sönderslita en känslfull väns hjerta, men för at öka deras inbördes förtroende til den himmelska godheten. Han påminner ännu sin lyckas följeslagerska om den så ömma kärlek som han alltid burit för henne; ej för at uplifva en saknad den han ville försötma, men för at njuta den ljufva tankan at tvånne lif hafva växt på en stam, och at de genom sin förening skola kan hånda blifva et försvar, en förökad borgen för denna mörka framtid där den högsta Gudens medlidande är den sista tillflykten för våra tankar. Ack! kan man väl föreställa sig alla de rörelser som genomtränga en älskande själ i det ögonblick då en vidsträckt enslighet visar sig för våra blickar, i det ögonblick då alla känslor och intressen som upfyllt våra vackraste dagar skola

försvinna för alltid? O du som måste öfverleva den varelse som liknade dig, hvilken himlen hade gifvit dig til stöd, denna varelse som var alt för dig och hvilkens blick såger dig et rysligt farväl, du skall ej neka at lägga din hand på det slocknande hjertat, at dess sista klappande ännu må tala til dig då alt annat språk uphörer. Och skola vi tadla er, trogna vänner, om j hafven önskat at eder aska skulle blandas, at edra dödliga lemningar skulle förenas uti samma fristad? godhetens Gud! upväck dem tilsammans; eller om blott den ena har förtjent denna nåd, om blott den ena skall blifva bland de utvaldas antal, måtte den andra åtminstone få veta det! måtte den andra få se ånglarnas ljus i det ögonblick då de sällas öde blir kungjordt, på det at han ännu må få njuta et ögonblicks glädje innan han återfaller i den eviga natten”.

“Ack! vi fara kanske vilse då vi bjuda til at beskrifva en känslfull mans sista dagar, en man som ser döden komma med stora steg, färdig at skilja honom från alla föremålen för hans tilgifvenhet”.

“Han uplifvas och återtager et ögonblicks styrka på det at hans sista ord må tjena til undervisning för hans barn. Han såger til

dem: frukten eder ej at vara närvarande vid er fars, er gamle väns annalkande slut; det är genom en naturens lag som han före er öfvergifver denna jorden, dit han först kommit. Han skall visa er mod; och likväl skiljes han vid er med smårta. Han skulle utan tvifvel önskat at få bitråda er längre med sin erfarenhet, och at ännu med er få göra några steg genom de faror hvarmed er ungdom är omgifven, *men lifvet har intet försvar då man måste nedstiga i grafven.* J skolen nu gå ensamne midt uti en verld från hvilken jag försvinner. Måtten J kunna i öfverflöd samla det goda som försynen där utsått! men glömmen aldrig at sjelfva denna verld är et flygtigt fädernesland, och at et annat mera varagtigt kallar er. Vi skola kanske återse hvarandra någonstades under vår Guds ögon, jag skall emedlertid offra för er mina böner och tårar. Ålsken religionen som har så många löften; ålsken religionen, detta sista fredsfördrag emellan fäderna och barnen, emellan döden och lifvet . . . kommen närmare! . . . måtte jag än en gång få se er! måtte en Guds tjenares välsignelse hvila öfver eder! . . . han dör . . . o, himlens änglar emottagen hans sjät! och låtom oss här på jorden be-
hålla

hålla minnet af hans gerningar, minnet af hans tankar, minnet af hans hopp!" *)

Oswalds och Corinnas rörelser hade ofta afbrutit denna läsning. Til slut måste de uphöra. Corinna fruktade at Oswalds gråt kunde skada honom. Hon var förskräckt öfver det tilstånd hvori hon såg honom; och hon blef ej varse at hon sjelf var lika för-

*) Jag har tillåtit mig at här införa några sidor af det *Tal öfver döden*, som finnes uti Herr Neckers *Cours de morale religieuse*. Et annat arbete af honom *l'Importance des opinions religieuses*, emedan det haft den måst lysande framgång, har stundom blifvit förblandat med detta, hvilket utkom på en tid då upmärksamheten var riktad på politiska händelser, men jag vågar påstå at min fars *Cours de morale religieuse* är hans måst värtaliga arbete. Jag tror ej at någon statsminister före honom har författat arbeten för christna predikstolen; och hvad som bör characterisera dessa slags arbeten, författade af en man hvilken haft så mycket at göra med människorna, är kännedomen af människohjertat och det öfverseende som denna kännedom ingifver: således tyckes det, uti dessa bägge hänseenden, at hans *Cours de morale* är fullkomligt original. Vanligtvis lefva de gudagtiga ej mycket i världen; världsmänniskorna äro vanligtvis ej gudagtiga: hvar skulle man då til denna grad finna upmärksamhet på lifvet och der uphöjning som skiljer sig derifrån? Jag påstår, utan fruktan at man skall tillräkna min opinion at min känsla, at ibland religionskrifter är denna bok en af de första som trösta det känsliga väsendet, och interessera de sinnen som öfvervåga dessa stora frågor hvilka af själen och tankan beständigt väckas inom oss.

Del. 2. gic utgittes god år 2. år 1808

virrad. — Ja, sade Oswald och räckte henne handen, ja mitt hjertas älskade vän! dina färar hafva blifvit blandade med mina. Du har begråtit honom som jag, denna skyddsängel hvars sista omfamning jag ännu känner, hvars ädla blick jag ännu ser; kan hända har han utsett dig för at trösta mig; kan hända . . . — nej, nej, utropade Corinna, nej han har ej trott mig värdig dertil! — Hvad säger du, afbröt Oswald? Corinna var rädd at hafva upträckt hvad hon ville dölja, och uprepade å nyo hvad hon sagt med blott denna förändring: han skulle ej trott mig värdig dertil! — Detta ord stillade den oro som upkommit uti Oswalds hjerta af det första, och han fortfor utan fruktan at tala med Corinna om sin far.

Läkarne ankommo och upmuntrade henne något, men de förbjödo helt och hållit lord Nelvil at tala intil dess det kârl var läkt som brustit i hans bröst. Sex hela dagar gingo förbi under hvilka Corinna ej lemnade Oswald, och hindrade honom at säga et enda ord med et ljuft tilslutande af hans mun då han ville tala. Hon fann konsten at skifta timmarna genom läsning, musique, och ibland genom et samtal som hon underhöll ensam då hon uplifvade sig sjelf uti det

alfvarsamma liksom i det glada med et beständigt underhållit interesse. Alt detta behag, all denna förtjusning beslöjade den oro som hon kände inom sig, och hvilken lord Nelvil ej borde märka; men hon kunde ej befria sig derifrån et enda ögonblick. Hon blef varse hvad Oswald led nästan förr än han kände det sjelf, och det mod han satte uti at dölja sin plåga bedrog nästan aldrig Corinna; hon upptäckte alltid hvad som kunde göra honom godt, och bjöd til at lindra hans smärtor, jämte bemödande at leda hans upmärksamhet så mycket möjligt var från den omsorg hon skänkte honom. Likväl då Oswald bleknade, förlorade Corinnas läppar också färgen, och hennes händer darrade då de skulle understödja honom; men hon bjöd snart til at komma sig före, och smålog fastän hennes ögon voro fulla af tårar. Ibland tryckte hon Oswalds hand mot sitt hjerta, och tycktes på detta sätt vilja öfverlåta honom sitt eget lif. Änteligen lyckades hennes omsorger, Oswald blef bättre.

— Corinna, sade han til henne då hon gaf honom tilstånd at tala, hvarföre har min vän Edgermond ej varit vitne til de dagar som du tilbragt hos mig? han skulle hafva sett at du är lika god som beundrans-

vård; han skulle hafva sett at hemlefna-
den skapar i ditt sällskap en beständig njut-
ning, och at du blott deruti skiljer dig från
andra qvinnor at du blandar behagets he-
la förtjusning med dygdernas. Nej, det är
för mycket, jag måste sluta den strid som
söndersliter mig, denna strid som nyss för-
de mig til grafvens brådd. Corinna! du
skall höra mig, du skall veta alla mina hem-
ligheter, du som döljer mig dina, och du skall
sjelf dömma öfver vårt öde. — Vårt öde,
svarade Corinna, om du känner som jag,
är at ej åtskiljas. Men tror du mig om jag
såger dig at jag åtminstone hittils aldrig vå-
gat önska at få blifva din maka. Hvad jag
känner är ganska nytt för mig: mina be-
grepp om lifvet, mina förslager för framtiden
åro aldeles i oreda genom den känsla som
hvar dag alt mera förvirrar och fångslar mig.
Men jag vet ej om vi kunna eller böra för-
ena oss. — Corinna, återtog Oswald, för-
agtar du mig för det jag tvekat? skulle du
tilråkna det at usla anledningar? har du ej re-
dan gissat at det djupa och smärtande sam-
vetsagg som förföljer och söndersliter mig se-
dan tvåanne år tillbaka, har ensamt kunnat
förorsaka min ovisshet? —

— Jag har förstått det, återtog Corinna. Om jag kunnat misstänka en driffjäder främmande för hjertats tilgifvenhet, så skulle du ej vara den jag ålskade. Men jag vet at lifvet ej ensamt tilhör kärleken. Vanor, minnen, omständigheter, skapa omkring oss tusende snärjningar hvilka ej en gång kunna slitas af passionen. Om de brustoflet ögonblick så skulle de växa å nyo, och murgrönan skulle öfvermannas eken. Bästa Oswald! gifvom ej åt hvarje tidskifte af vår lefnad mera än detta tidskifte fordrar. Hvad som nu är nödvändigt för mig är at du ej skall öfvergifva mig. Denna fasa för en bortresa som kunde blifva hastig förföljer mig beständigt. Du är främling i detta land, intet band håller dig qvar. Om du reste så skulle alt vara sagt, jag hade då ej mera qvar af dig än min smärta. Denna natur, dessa sköna konstner, denna poesie som jag känner med dig, och nu, ack! endast med dig, alt skulle blifva stumt för min själ. Jag upvaknar altid darrande; jag vet ej då jag ser den vackra dagen om han ej bedrar mig med sina lysande strålar, om du ännu är qvar, du mitt lifs ljus! Oswald, befria mig från denna fruktan, och jag vil aldrig se på andra sidan om denna ljufva säkerhet! — Du vet, svarade Os-

wald, at aldrig en engelsman försakat sitt fädernesland, at kriget kan återkalla mig, at.... — Ack, Gud! ropade Corinna, skulle du vilja bereda mig? och alla hennes lemmar darrade liksom vid annalkandet af den gruffligaste fara. — Nå vål, om det så är, tag mig med dig som maka, som slaf, . . . men då hon hunnit sansa sig sade hon: — Oswald, du skall ej resa utan at säga mig det förut, aldrig, är det icke så? hör; uti intet land brukar man föra en brottsling til döden utan at några timmar gifvas honom at samla sina tankar. Det skall ej bli genom et bref, du sjelf skall berättat mig det, du skall underrätta, du skall höra mig innan du reser bort. — Och skulle jag vål då kunna det?... — Hvad, du tvekar at lofva mig hvad jag begär? ropade Corinna. — Nej, svarade Oswald, jag tvekar ej, du vill det. Nå vål, jag svår at om denna resa blir nödvändig skall du få veta det förut, och detta ögonblick skall afgöra vårt öde. — Ja, sade Corinna, det skall afgöra... och hon gick ut.

ANDRA CAPITLET.

Under de dagar som följde på Oswalds sjukdom undvek Corinna med omsorg alt hvad som kunde gifva anledning til en förklaring dem emellan. Hon ville göra sin våns lefnad så ljuf som möjligt, men hon ville ej ännu förtro honom sin historia. Alt hvad hon märkt uti deras samtal hade redan för mycket öfvertygat henne om det intryck han skulle erfara då han fick veta både hvem hon var, och hvad hon hade upoffrat; och hon fruktade ingenting högre än detta intryck som kunde åtskilja dem.

Hon hade då på nytt utvåg til den älskvärda fintlighet hvarigenom hon hittils hindrat Oswald at öfverlemna sig åt sin håftiga oro; hon ville på nytt interessera hans sinnen och inbillning genom de underverk af de sköna konsterna som han ännu ej sett, för at derigenom uppskjuta det ögonblick då ödet skulle uplysas och afgöras. En sådan ställning skulle vara olidelig uti all annan känsla än kärlekens; men den ger så ljuf-

va timmar; den utsprider en sådan tjusning öfver hvarje minut, at oagtadt den har behof af en obestämd framtid, föryras den af det närvarande, och mottager en dag som et sekel af sällhet eller smärta, så upfylld är denna dag af en myckenhet uprörelser och idéer! Ack! utan tvifvel är det genom kärleken som evigheten kan fattas; den förblandar alt begrepp om tid; den utplånar alla idéer om början och slut; man tror sig alltid hafva älskat det föremål man älskar, så svårt är det at begripa at man kunnat lefva det förutan. Ju grymmare skilsmässan är, ju mindre synes den sannolik; den blir som döden, en fruktan om hvilken man talar mer än man tror derpå, en framtid som synes omöjlig äfven då man vet den vara oundvikelig.

Ikland de oskyldiga konster som Corinna nyttjade at ombyta Oswalds nöjen, hade hon ännu förvarat bildstoderna och målningarne. Hon föreslog då en dag, sedan lord Nelvil blifvit fullkomligt frisk, at de skulle se tillsammans alt hvad Rom äger skönast af bildhuggeri och målning. — Ni borde blygas, sade hon leende till honom, at ej känna hvarken våra statuer eller tableauer, och i morgon vilja vi begynna resan til muséerna och galerierna. — Ni vill det, svarade lord Nelvil, och jag

samtycker dertil. Men i sanning, Corinna, ni behöfver ej dessa främmande utvägar at fåsta mig hos er; det är tvärtom en up-offring jag gör er då jag vänder mina blickar från er på hvilket föremål som hålst.

De foro först til Vaticanska museum, detta bildstodernas palats där man finner människofiguren gudomligad af hedendomen, liksom själens känslor nu äro det af christendomen. Corinna anmärkte för lord Nelvil dessa tysta salar där gudars och hjeltars bilder äro församlade, där den fullkomligaste skönhet uti en evig hvila tyckes njuta sig sjelf. Då man betraktar dessa undransvärda drag och former, uppenbaras någon slags gudomlighetens ålsigt med människan, uttryckt genom den ådla skapnad som den vårdigats gifva henne. Sjålen uphöjer sig genom dessa betraktelser til hopp fulla af dygder och enthousiasm; ty skönheten är enahanda i verlden, och under hvad skapnad den visar sig upväcker den alltid en andågtig rörelse uti människans hjerta. Hvilken poesie är ej uti dessa ansigten, där det sublimaste uttryck är för alltid fästadt, där de högsta tankar äro iklädda en bild som är dem så vårdig!

Ibland förfärdigade en bildhuggare blott en enda statue i sin lefnad, denna var hela

hans historia. Han fullkomnade den hvar dag: om han älskade, om han var älskad, om han af naturen eller de sköna konsterna rön- te et nytt intryck, så förskönade han sin hjel- tes anletsdrag med sina minnen eller sin kärlek. Han förstod således at öfversätta för blicken alla sin själs känslor. Uti våra mo- derna tider, uti vårt kalla och förtryckande samhällstillstånd, är sorgen det ädlaste hos människan; och den som i våra dagar ej lidit, har ej eller kånt eller tänkt. Men uti antiken fans något mera ädelt uti smärtan, det var et heroiskt lugn, det var känslan af sin styr- ka som kunde utvecklas under fria och öpen- hjertiga stiftelser. Grekernas skönaste bild- stoder hafva nästan aldrig utmärkt annat än hvila. Laocoon och Niobe äro de enda som måla håftiga smärtor; men det är himlens hämnd som de bågge påminna, och ej passio- ner födda uti människans hjerta. Det mora- liska våsendet hade hos de gamle en så sund organisation, luften genomlopp så fritt deras breda bröst, och den politiska ordningen var så väl i sammanstämning med förmögenhe- terna, at det nästan aldrig fans såsom i våra tider någon otrefnad i själen: et sådant til- stånd kan upptäcka många fina idéer, men ger ingenting åt konsterna, i synnerhet ej åt sculp-

turen dessa enkla tilgifvenheter, dessa primitiva grundämnen, hvilka endast kunna uttryckas genom den eviga marmorn.

Knappast finner man hos deras bildstoder det minsta spår af melancholi. Et Apollos hufvud uti palatset Justiniani, et annat af den döende Alexander, äro de enda hos hvilka själens drömmande och lidande egenskaper märkas; men de tilhåra bägge, efter all anledning, de tider då Grekland var försatt i tråldom. Redan från den tiden fans ej mera denna stolthet eller detta själs-lugn som hos de gamle hade frambringat sculpturens och poesimens måsterstycken efter samma sinne.

Den tanka som ej har någon utvärtes näring vänder om til sig sjelf, analyserar, arbetar, undergräfvär de inre känslorna; men den har ej mera denna skapande styrka som förutsätter både sällheten och den kraftfullhet som blott kan gifvas af henne. Sjelfva sarcophagerna hos de gamle återkalla blott krigiska och glada idéer; bland den myckenhet som finnes på Vaticanska museum, ser man batailler och spel förestäldta uti basreliefer på grafvarna. Minnet af lifvets verksamhet var det skönaste offer som man trodde sig kunna tillbjuda de döda. Ingenting försvagade eller förminskade krafterna. Upmuntran och

tåflan voro grunderna för de sköna konsterna liksom för politiquen; rum fattades ej hvarken för dygderna eller talangerna. Hopen gjorde sig en åra af at kunna beundra, och snillets offerljens förrättades äfven af dem som ej kunde göra anspråk på dess kronor.

Den grekiska religionen var ej såsom christendomen en tröst uti olyckan, en rikedom i eländet, en framtid för den döende; hon kräfd blott åra och seger; hon utgjorde nästan människans förgudning. Uti denna förgångliga dyrkan var skönheten en religionslära. Om artisterna nödgades afbildå några låga och vilda passioner, så förstodo de at skona människofiguren för blygseln deraf, genom förening af några djurens drag, såsom hos Faunerna och Centaurerna; och för at gifva skönheten sin måst sublimes character, förenade de skiftevis uti bildstoder af män och qvinnor, uti den krigiska Minerva och den tänkande Apollo, de bågge könens behag, ljufheten med styrkan och styrkan med ljufheten; lycklig blandning af tvänne motstridiga egenskaper utom hvilken ingendera skulle vara fullkomlig.

Under det Corinna fortfor med sina anmärkningar, qvarhöll hon Oswald en stund framför sofvande bildstoder som ligga på graf-

varne, och som visa bildhuggeri-konsten under dess vackraste synpunkt. Hon anmärkte för honom at då bildstoderna föreställa utöfning af någon handling, framställer den qvarstående rörelsen alltid en slags förvåning som ofta är plågsam; men då de äro söfvande eller i en ställning af fullkomlig hvila, gifva de en afbild af det eviga lugnet som noga förenar sig med det södra climatets allmänna verkan på människan. Där tyckas de sköna konsterna vara stilla, åskådare af naturen, och at sjelfva geniet, hvilket uti nordens så mycket uprörer själen, är under en skön himmel blott en tilökt harmoni.

Oswald och Corinna kommo til den sal där huggna bilder af djur och reptiler äro samlade; och Tiberii bildstod finnes händelsevis deribland. Denna förblandning är skedd utan afsigt. Dessa marmorpiecer hafva sjelfvilligt samlat sig omkring sitt öfverhufvud. En annan sal innesluter egyptiernas bedröfliga och strånga monumenter, detta folk, hvars bildstoder liknade mera mumier än människor, och som med sina tysta, stråfva och trålagtiga institutioner, tyckes efter högsta möjlighet hafva nalkat lifvet til döden. Egyptierna öfvertråffade mera i konsten at afbildade djur än

menniskor; själens verkningar synas för dem hafva varit otilgängliga.

Derefter komma muséens portiquer hvilka vid hvarje steg visa nya mästestycken, Vaser, altaren, ornamenten af alla slag, omgifva Apollo, Laocoon och Muserna. Där kan man lära sig att fatta Homerus och Sophocles: där uppenbaras en kunskap af antiken som aldrig kan förvärfvas på något annat ställe. Fåfångt förtror man sig åt historiens läsning för att få kunskap om folkslagens esprit; hvad man ser upväcker flere idéer än hvad man läser, och de yttre föremålen verka en håttig rörelse, hvilken ger samma interesse och lif åt forntidens studium som det man finner uti anmärkningar öfver menniskor och samtida händelser.

Midt uti de prägtiga portiquerna, tillflygter för så många underverk, åro fontainer som beständigt flyta, och påminna ljust om de timmar hvilka på samma sätt framskredo för två tusen år sedan, då artisterna till dessa mästestycken ännu lefde. Men det måst melancholiska intryck man röner uti Vaticanska museum, är åsynen af de stympade bildstoder som där åro samlade; hufvuden skilda från kroppen, en fot af Jupiter som förutsätter en större och mera fullkomlig statue än

alla dem vi känna. Man tror sig se det stridsfält där tiden kämpat med snillet, och dessa stympade lemmar båra vitne om dess seger och våra förluster.

Sedan de öfvergifvit Vaticanen, förde Corinna Oswald til Monte-Cavallos colosser; dessa bågge bildstoder sågas skola föreställa Castor och Pollux. Hvar och en af dessa hjeltar kufvar med ena handen en häst som stegrar sig. Dessa colossaliska former, detta människans brottande med djuren, gifver, liksom alla de gamles arbeten, et undransvärdt begrepp om den menskliga naturens fysiska kraft; men denna kraft har någonting ådelt som ej mera igenfinnes uti vår samhällsordning, där de flåsta kroppsöfningar äro öfverlemnade åt den lågre folkklassen. Det är ej menskliga naturens djuriska styrka, om man så kan uttrycka sig, som låter se sig uti dessa måsterstycken; det tycktes hos de gamle vara en mera förtrolig förbindelse emellan de fysiska och moraliska egenskaper, emedan de beständigt lefde i krig, och uti krig som oftast fördes man emot man. Kroppsstyrkan och själens ådelmod, anletsdragens värdighet och characterens stolthet, stor växt och myndighet i befallningar, voro oskiljagliga begrepp, innan en förståndets religion

hade satt hela människans kraft i själen. Människans skapnad, hvilka äfven var gudarnas skapnad, tycktes vara symbolisk; och Hercules nerfulla coloss, och alla detta slags figurer af antiken, framställa ej de allmänna idéer af det vanliga lifvet, men den alsmågtigt gudomliga viljan som visar sig under sinnebilden af en öfvernaturlig physisk styrka.

Corinna och lord Nelvil slutade sin dag med at se Canovas atelier, den största af denna tidens bildhuggare. Emedan det var sent, låto de visa sig den vid facklor, och bildstoderna vinna mycket på detta sätt, at bli sedda. De gamle dömde på samma sätt, då de ofta placerade dem i deras thermer dit dagen aldrig inträngde. Vid fackelsken mildrar den mera djupa skuggan marmorns lysande enformighet, och statuerna likna bleka skapnader som hafva en mera rörande character både af behag och lifagtighet. Hos Canova fans då en beundransvärd statue som var ämnad til en gravvård: den förestälde sorgens genie, stödt på et lejon, styrkans sinnebild. Då Corinna betraktade detta genie trodde hon sig deruti finna någon likhet med Oswald, och artisten sjelf blef träffad af samma anmärkning. Lord Nelvil vände sig bort

bort för at ej leda upmärksamheten til detta ämne, men han sade tyst til sin vän: — Corinna, jag var dömd til denna eviga smärta då jag träffade dig; men du har ombytt mitt lif; ibland kommer hoppet, och alltid uppfyller en oredig förtjusning detta hjerta som var dömt at aldrig känna annat än saknad. —

TREDJE CAPITLET.

Målningens måsterstycken voro på den tiden förenade uti Rom, och dess rikedom öfvertråffade i detta afseende hela den öfriga världens. Et enda tvistämne kunde gifvas öfver den verkan som dessa måsterstycken gjorde. Lånar sig de ämnens natur som de stora Italiens artister hafva valt, åt de passioners och characterers hela ombyte och originalitet som kunna uttryckas af målningen? Oswald och Corinna voro af olika tankar i detta ämne; men denna olikhet, liksom all annan dem emellan, hade sit ursprung från nationernas, climatets och religionens skiljagtighet. Corinna påstod at de måst

fördelagtiga ämnen för målarekonsten voro de gudeliga. Hon sade at bildhuggeriet var heddens konst, likasom målningen christendomens, och at man hos dessa konster liksom uti poesien igenfinner de egenskaper som urskilja den äldre och nyare litteraturen. Michael Angelos, denna evangeli-målares taflor, förutsätta lika mycken djuphet och känsla som kunna finnas hos Shakespeare eller Racine. Sculpturen kan ej tillbuda blicken annat än et enkelt kraftfullt våsende, då deremot målarekonsten utmärker tankans och undergifvenhetens mystärer och låter den odödliga själen tala genom de flygtiga färgorna. Corinna påstod äfven at historiska handlinger, sådane som voro tagne utur skaldestycken, vore sållan pittoreska. Ofta behöfdes, om man skulle begripa sådana taflor, at man bibehållit de gamla målares bruk at skriva orden som personerna skulle tala på et band som utgick af deras mun. Men religionsämnen begripas straxt af alla menniskor, och upmärksamheten vändes ej ifrån konsten för at gissa hvad den betecknar.

Corinna tyckte at de moderna målares uttryck var i allmänhet theatraliskt, at det bar stämpeln af deras tid, och at man ej mer kände, såsom hos André Mantegne, Peru-

gin och Leonard da Vinci, denna enighet i väsendet, denna natur uti sättet at vara, hvilken ännu har någon likhet med antikens hvila. Men til denna hvila äro förenade de känslors djup som characterisera christendomen. Hon beundrade den konstlösa compositionen af Raphaels taflor, i synnerhet efter hans första manér. Alla figurerna äro styrda til et hufvudföremål, utan at artisten tänkt på at gruppera dem i ställningar, eller at utarbete den effect som de kunde frambringa. Corinna sade at denna årlighet uti inbillningskraftens konst liksom uti alt annat, är geniets character, och at uträkningen at lyckas förstör nästan alltid enthousiasmen. Hon påstod at det fans talekonst uti målning liksom uti poesie, och at alla de som ej förstodo at characterisera, sökte bihangs-ornamenter, förenade hela bländverket af rika costumer och sköna ställningar med et lysande ämne; då likväl en enkel Maria med barnet på armen, en gubbe upmärksam uti Bolsénska måssan, en man stödd på en kåpp uti Athéns skola, St. Cecilia med ögonen uplyfta mot himlen, frambringade genom blotta ögats eller physionomiens uttryck, långt mera djupa känslor. Dessa naturliga skönheter uptäckas hvarje dag alt mera; men deremot uti taflor

för effecten är alltid första ögonkastet det måst träffande. *)

Corinna ökade dessa reflexioner med en anmärkning som ännu mera styrkte dem; det var, at grekernas och romarnes religionskänslor eller deras själsställning kunde ej blifva vår; det är omöjligt för oss at skapa efter deras sinne, at upfinna inom deras krets. Man kan efteräpa dem genom studier, men huru skulle geniet finna ntflygt under et arbete där minne och lärdom äro så nödvändiga? Det är ej så med ämnen som tilhåra vår historia eller vår egen gudalära. Målarne kunna i dessa ämnen hafva en personlig ingifvelse, de känna hvad de måla, de måla hvad de hafva sett. De nyttja lif at föreställa sig lif; men då de öfvergå til antiken, måste de upfinna efter böcker eller statuer. Änteligen påstod Corinna at de gudeliga taflorna gjorde själen et godt som af ingenting annat kunde upfyllas, och at de förutsatte hos artisten en helig enthousiasm hvilken blandar sig med geniet, förnyar och up-

*) Uti en journal, med namnet *Europa*, kan man finna anmärkningar fulla af djuphet och skarpsinnighet öfver de ämnen som passa för målarekonsten; jag har där hämtat åtskilliga af de reflexioner man här läst. Frédéric Schlegel är dess författare; denne scribent är en outtömmelig grufva, äfvensom alle tyske tänkare i allmänhet.

lifvar det, och hvilken ensam kan bevara det emot afsmak för lifvet och emot människornas orättvisa.

Oswald rönste uti vissa afseenden et olika intryck. Först tyckte han det nästan vara anstötligt at föreställa uti målning gudomlighetens figur klädd uti dödliga anletsdrag, såsom Michael Angelo har gjort. Han trodde at tankan ej borde våga at gifva den former, och at man knapt i djupet af sin själ kunde finna et nog etheriskt begrepp för at uphöja det til Gud; och hvad angår de ämnen som äro tagne utur den heliga skrift, tyckte han at uttrycket och bilderna hos detta slags taflor lemnade mycket at önska. Han trodde med Corinna at et andågtigt besinnande är den måst förtroliga känsla som människan kan róna; och uti detta afseende gifver det målaren de största mysterer för physionomien och blicken, men då religionen bestraffar alla de hjertats rörelser som ej omedelbart upkomma af henne, kunna ej figurerna af helgon och martyrer vara mycket ombytta. Känslan af ödmjukhet, så ådel inför himlen, försvagar kraften af de jordiska passionerna, och gifver nödvändigt en slags enformighet åt de flåsta gudeliga ämnen. Då Michael Angelo med sin förfärliga talang har

velat måla dessa ämnen, har han nästan förändrat deras esprit då han gifvit sina propheeter någonting fruktansvärdt och trotsigt som göra hvar och en utaf dem til en Jupiter i stället för et helgon. Ofta betjenar han sig äfven, liksom Dante, af hedendomens bilder, och blandar mythologien med christendomen. En af de måst undransvärda omständigheter af christendomens uprättande, är apostlarnas ringa tilstånd som hafva predikat den, samt judiska folkets trældom och elände, hvilka länge voro vårdare af det löfte som anmälte Christus. Denna contrast emellan medlens ringhet och utgångens höghet, har en ganska stor moralisk skönhet; men uti målning, där endast medlen kunna synas, låra de christna ämnen blifva mindre lysande än de som äro tagne utur de heroiska sabeltiderna. Bland konster är det musiken ensam som kan vara fullkomligt andäktig. Målarekonsten kan ej nöja sig med et så obestämdt och tomt uttryck som ljudets är. Det är sant at en lycklig förbindelse emellan färgorna och halfdagen frambringar, om man så kan uttrycka sig, en musikalisk effect äfven uti målningen; men då den föreställer lifvet, fordrar man uttryck af passionerna uti all deras kraft och mångfaldighet. Utan tvifvel måste man bland hi-

historiska händelser välja de som äro nog allmänt kända at ej behöfva studeras för at igenkännas; ty den effect som frambringas af tablör bör vara hastig och omedelbar, liksom alla nöjen gifna af de sköna konsterna; men då de historiska händelserna äro lika så allmänt kända som religions-ämnen, hafva de fördelen öfver dessa genom de ställningars och känslors ombyten som de frambringa.

Lord Nelvil trodde också at man i synnerhet borde föreställa tragiska scener uti målningar, eller de måst rörande poetiska digter, på det at alla inbillningens och själens nöjen skulle blifva förenade. Corinna motsade likväl denna tanka ehuru förledande den var. Hon var öfvertygad at den ena konstens ingrepp uti den andra var skadeligt för dem bägge. Sculpturen förlorar sina egna fördelar då hon eftersträfvar målningens grupper; målningen, då hon vill uphinna dramatiska uttrycket. Konsterna äro inskränkta uti medlen fastän gränslösa uti verkningarne. Geniet bjuder ej til at strida emot sakernas natur; dess öfverlägsenhet består blott uti at gissa til denna. — Ni, min bästa Oswald, sade Corinna, älskar ej konsterna för deras egen skull, utan blott för deras förbindelser med känslan och snillet. Ni upröres blott af det

som påminner om hjertats lidande. Musiken och poesien passa för denna sinnesställning; då deremot de konster som tala til ögonen, oagtadt deras betecknande är idéalt, ej kunna behaga och interessera andra än lugna själar och en aldeles fri inbillningskraft. Ej heller fordras för at njuta dem, den glättighet som sållkapstonen ingifver; men blott det själslugn som upkommer af en vacker dag, af et skönt klimat. Man måste känna uti dessa konster som föreställa de yttre föremålen, naturens allmänna harmoni; och då vår själ är oroad åga vi ej mera denna harmoni; olyckan har förstört den. — Jag vet ej, svarade Oswald, om jag blott söker hos de sköna konsterna hvad som kan återkalla själens lidanden, men åtminstone vet jag at det förefaller mig obehagligt at deruti finna föreställningar af fysiska smärtor. Mitt största inkast, fortfor han, emot religions-ämnen i målning, är den plågsamma känsla som man nödvändigt rörer vid föreställningar af blod, sår och qual, fastän den ädlaste enthousiasm har uplifvat offret. Philoctète är kan hända det enda tragiska ämne som kan tillåta föreställningen af fysiskt lidande. Men af huru många poetiska omständigheter äro ej dessa grymma plågor omgifna! Herculis pilar har

orsakat dem. Esculapii son skall bota dem. Detta sår bortblandas nästan alltid med den moraliska känsla det upväcker hos den som är angripen deraf, och det kan aldrig ingifva någon våmjelse. Men den besattes figur uti Raphaels prägtiga tafla öfver Christi förklaring, är en obehaglig bild, hvilken för ingen del har de sköna konsternas vårdighet. De böra upptäcka för oss lika så vål smärtans ljufhet som sällhetens melancholi; det är idéalet af människans öde som bör föreställas vid hvarje enskild omständighet. Ingenting plågar inbillningen mera än blodiga sår eller nerfulla convulsioner. Det är omöjligt at man uti sådana taflor ej skulle på en gång både söka och frukta efterapningens noggranhet. Den konst som blott skulle bestå uti denna efterapning, hvad nöje skulle den gifva oss? Den är mera hisklig eller mindre vacker än sjelfva naturen, ifrån det samma ögonblick då den eftersträfvar at likna henne.

Ni har rätt, mylord, sade Corinna, då ni önskar at man uti religionsämnen skall undvika föreställningar om plågor; de äro ej nödvändiga. Men tilstå likväl at geniet, och själens genie i synnerhet förstår at besegra alt. Se denna St. Jerômes communion af Dominiquin. Den vårdnadsvårde döendes kropp

är gulblek och utmagrad: det är döden som reser sig up. Men uti denna blick är det eviga lifvet, och alt verldsligt elände är där blott för at försvinna vid det rena ljuset af religionens känsla. Likväl kåraste Oswald, fortfor Corinna, fastån jag ej uti alt är af er tanka, vil jag ändå visa er at våra känslor hafva en viss öfverensstämmelse äfven då de skilja sig åt. Jag har försökt hvad ni önskar uti det galerie af tafflor som artister af mina vänner hafva utfört, och hvaraf jag sjelf äfven utkastat några teckningar. Ni skall där få se både fördelarne och felen af de ämnen för målarekonsten som ni ålskar. Detta galerie är på min Villa vid Tivoli. Vådret är vackert at se den, vill ni at vi i morgon skola fara dit? och då hon väntade på Oswalds samtycke, sade han til henne: — Min vän, kan du vara oviss om mitt svar? har jag väl någon annan sällhet i denna verden, någon annan idée ån dig? och min lefnad, hvilken jag kan hända för mycket befriat från all sysselsättning och alt interesse, är den ej helt och hållit upfylld af sällheten at se och höra dig? —

FJERDE CAPITLET.

De reste dårdagen derpå til Tivoli. Oswald kørde sjelf de fyra hâstarna som drogo dem; han fann behag i deras hastiga lopp; denna hastighet tyckes öka den lifliga känslan af vår varelse; och detta intryck är ljuft vid sidan af den man älskar. Han styrde vagnen med den nogaste upmärksamhet af fruktan at den minsta olâgenhet skulle hända Corinna. Han hade dessa beskyddande omsorger som utgöra den ljufvaste förbindelsen emellan mannen och qvinnan. Corinna var ej som de flâsta fruntimmer så lätt rådd för de möjliga farorna på en resa; men det var henne så ljuft at se Oswalds sorgfällighet, at hon nästan önskade vara rådd för at få blifva upmuntrad at honom.

Hvad som gaf et så stort vålde åt lord Nelvil öfver sin våns hjerta, hvilket man äfven får se af det följande, var den oväntade contrast som gaf et särdeles behag åt hans sätt at vara. Hela verlden beundrade hans snille och hans vackra utseende; men

han skulle i synnerhet interessera en person som sjelf med besynnerlig sammanställning förenade beständighet med flygtighet, och fann behag uti intryck som på en gång voro trogna och skiftade. Aldrig var han sysselsatt med något annat än Corinna; och sjelfva denna sysselsättning antog ofta särskilda characterer; ibland styrdes den af förbehållsamhet, ibland af öfverlåtning; ibland en fullkomlig godhet, ibland en dyster smärta, hvilken bevisade känslornas djuphet, men blandade åfven oro til förtroendet och upväckte ständigt en ny slags rörelse. Oswald, fastän han inom sig var uprörd, bjöd til at bibehålla et utvårtens lugn, och hans ålskarinna, sysselsatt med at gissa hans tankar, fann uti denna myster et oafbrutit interesse. Man skulle sagt at sjelfva Oswalds fel voro blott för at uphöja hans angenåma egenskaper. En man, om än aldrig så utmärkt, men hvars character ej framställt några strider eller motsägelser, skulle ej hafva fästet Corinnas inbillningskraft. Hon hade en slags råddhoga för Oswald som gjorde henne undergifven; han herrskade öfver hennes själ genom en både ond och god ande, genom sina egenskaper och genom den oro som dessa besynnerligt förbundna egenskaper kunde ingifva; med

et ord, det var ingen säkerhet uti den sällhet lord Nelvil gaf, och kan hända at man just derigenom måste begripa höjden af Corinnas passion; kan hända at hon ej til denna grad kunnat älska någon annan än den hon fruktade at förlora. Et öfverlågset snille, en lika så håftig som noggran känslighet, kunde tröttas af alt, utom af den verkligt underbare mannen, hvars beständigt skakade själ, lik himlen, syntes stundom ren, stundom öfverdragen med skyar. Oswald, alltid sann, alltid djup och passionerad, var likvål ofta färdig at försaka sin ömhets föremål, emedan en lång vana af lidande kom honom at tro, at det ej kunde finnas annat än samvetsagg och smärtor uti hjertats för mycket lifliga intryck.

Lord Nelvil och Corinna, på deras resa til Tivoli, foro förbi ruinerna efter Adrians palats och de vidsträckta trågårdar som omgifva dem. Han hade upfyllt denna trågård med de sällsammaste productioner, med de måst beundransvärda måsterstycken från Roms inkräktade länder. Man ser där ännu i dag några strödda stenar som bära namn af *Egypten*, *Indien*, *Asien*. Långre bort var den tillflygt, där Palmyras drottning Zenobie har slutat sina dagar. Hon har ej i motgån-

gen underhållit sitt ödes höghet; hon har hvarken förstått at såsom man, dö för åran, eller som qvinna, håldre dö än förråda sin vån.

Åndteligen blefvo de varse Tivoli som har tjenat til boning åt så många rygtbara mån, Brutus, Augustus, Mecenas, Catullus, i synnerhet Horatius, ty hans versar hafva gifvit anseende åt detta ställe. Corinnas Villa var byggd ofvanför den brusande cascaden af Teveronen; öfverst på berget, midt emot hennes trågård, var Sibyllns tempel. De gamle hade en skön idé då de byggde templen på spetsen af uphöjda ställen. Dessa herrskade då öfver fältet, likasom religionsbegreppen öfver alla andra tankar. De ingåfvo mera enthousiasm för naturen, då de anmålte den gudomlighet hvarifrån den har sitt ursprung, och de följande slågters eviga tacksamhet emot den. Från hvilken synpunkt man betraktade landskapet utgjorde det en tafla med templet, hvilket var där såsom medelpunkt eller ornament för det hela. Ruinerna sprida en särdeles förtjusning öfver Italiens fält. De återkalla ej såsom de moderna byggnader, människans arbete och närvaro, de blanda sig med tråden och naturen; de tyckas vara i harmoni med de ensliga strömmarna, bilder af tiden som har gjort dem til hvad de äro. Jor-

dens skönaste landskaper, då de ej återkalla något minne, då de ej bära spår af någon märkvärdig händelse, äro utan alt intresse då de jämföras med historiska länder. Hvilket rum uti Italien kunde bättre passa til Corinnas boning, än den ort som var helgad åt Sibylln, åt minnet af en qvinna som var fattad af gudomliga ingifvelser! Corinnas Villa var prydd med den moderna smakens elegans, och likväl blef man där varse den förtjusta inbillningskraft som finner behag uti antikens skönheter. Man anmärkte där det måst ovanliga begrepp om sällhet uti detta ordets högsta mening, det vill säga, då man låter den bestå uti alt hvad som förädla själen, äggar tankan, och uplifvar talangen.

Då Oswald spatserade med Corinna, blef han varse at vådrets blåst hade et harmoniskt ljud, och spridde accorder i luften hvilka tycktes komma från blommornas vaggning eller trädens svigt, och låna en röst åt naturen. Corinna sade honom at det var eoliska harpor som fingo ljud af vinden, och som voro utställda uti några grottor af trågårdn, på det at luften skulle fyllas af vålljud liksom af vållukt. Uti denna förtjusande boning blef Oswald ingifven af den renaste känsla. — Hör, sade

han til Corinna, ända hittills har jag känt samvetsagg öfver min sällhet hos dig; men nu föreställer jag mig at det är min far som skickat dig til mig at befria mig från lidande på jorden. Det var honom jag förölämpat, och det är likväl hans böner som vunnit nåd för mig i himlen. Corinna! utropade han och kastade sig på knä, jag har fått tilgift; jag känner det på detta oskyldiga och ljufva lugn som råder i min själ. Du kan utan fruktan förena dig med mitt öde, det skall ej mera bli olyckligt. — Nåväl, sade Corinna, låtom oss njuta ännu en tid detta hjertats lugn som är oss gifvit! Låtom oss ej röra vid ödet! man blir så rådd då man vill utransaka det, då man vill erhålla mer än det ger! Ack, min vän! efter vi nu äro lyckliga, låtom oss ingenting förändra! —

Lord Nelvil blef sårad af detta Corinnas svar. Han tyckte at hon borde begripa at han var färdig at säga henne alt, at lofva henne alt, om hon i detta ögonblick gifvit honom förtröende af sin historia; och detta sätt at ännu undvika en förklaring förölämpade och smärtade honom på en gång; han såg ej at en känsla af noggranhet hindrade Corinna at begagna

Oswalds

Oswalds uprörelse för at binda honom med et löfte. Kanske är det äfven i naturen af en djup och sann kärlek at frukta för et högtidligt ögonblick, huru efterlångtadt det är, och at blott bäfvande förbyta hoppet emot sjelfva sällheten. Oswald, långt ifrån at så dömma, trodde at Corinna, fastän hon ålskade honom, önskade at bibehålla sitt oberoende, och at hon med flit aflågsnade all hvad som kunde gifva anledning til en outhälslig förbindelse. Denna tanka gaf honom en smärtsam retning; han antog straxt en kall och tvår uppsyn, och följde Corinna uti hennes målning-galerie utan at säga et enda ord. Hon gissade snart det intryck hon gifvit honom; men då hon kände hans stolthet vågade hon ej låta honom förstå sin anmärkning; likväl hade hon under det hon visade honom sina tablour, under det hon framställte för honom allmänna idéer, et sväivande hopp at blicka honom, hvilket gaf åt hennes röst en mera ljuf förtjusning, äfven då hon ej talade annat än likgiltiga ord.

Hennes galerie var sammansatt af historiska tablour, af tablour uti poetiska och andeliga ämnen, och af landskaper. Ingen fans som var sammansatt af många figurer. Denna

genre är visst mycket svår, men gifver likväl mindre nöje. De skönheter man deri finner äro för mycket orediga eller för vidlöftigt utförda. Enhet af interesse, denna lifsprincip uti konsterna som uti alt annat, är där nödvändigt störd. Den första af de historiska taflorna föreställde Brutus uti djup tankfullhet sittande vid foten af Roms bildstod. I fonden buro slafvar hans bägge söner liflösa, hvilka han sjelf dömt til döden, och på andra sidan om taflan syntes modren och systrarna öfvergifna åt förtviflan. Qvinnorna äro lyckligt frikallade från det mod som gör upoffring af hjertats tilgifvenheter. Roms bildstod bredvid Brutus är en skön tanka: det är den som säger alt. Likväl, huru skulle man kunna veta utan uttydning at det är Brutus den äldre som skickat sina söner til döden? och likväl är det omöjligt at bättre characterisera denna händelse än den är det i denna tafla. Man ser på afstånd det ännu enkla Rom, utan palatser och prydnader, men ganska stort som fädernesland då det kunde ingifva en sådan upoffring. — Utan tvifvel, sade Corinna til lord Nelvil, har hela er själ, då jag nämnt Brutus fåstat sig vid denna tafla, men ni skulle hafva kunnat se den utan at gissa dess ämne. Och denna

ovisshet, hvilken nästan alltid finnes uti historiska taflor, blandar den ej plågan af en gåta med njutningen af de sköna konsterna, hvilka likväl borde vara så lätta och tydliga?

Jag har valt detta ämne efter det påminner om den grymmaste gjerning som blifvit ingifven af kärleken til fäderneslandet. Den motsvarande taflan är Marius skonad af Cimbarn som ej kan besluta at döda denne store man: Marii figur är vördnadsväckande; Cimbarns costum, uttrycket af hans physionomi, är ganska pittoreskt. Det är Roms andra tidelvarf då lagarna ej mera funnos, men då geniet ännu öfvade stort vålde öfver omständigheterna. Sedan kommer den tid då talanger och åra blott störtade i olycka och försmådelse. Denna tredje taflan föreställer Belisaire som bär sin unge ledare död på sina axlar, och begår allmosa för honom. Belisaire blind och tiggande är på detta sätt belönad af sin kejsare; och uti den verld han inkråttat har han ingen annan sysselsättning än at bära til grafven de sorgliga qvarlevorna af det stackars barn som ensamt ej hade öfvergifvit honom. Denna figur af Belisaire är beundransvärd, och sedan de gamle målares tid har man nästan aldrig tecknat någon skönare. Målarens inbillning har likt en skald

förenat alla slags olyckor, och kanske för många för medlidandet; men hvem säger oss at det är Belisaire? måste man ej vara historien trogen då man vill återkalla henne, och om man blir henne trogen, är hon då nog pittoresk? Efter dessa taflor som föreställa hos Brutus de dygder som likna brott; hos Marius åran såsom orsak til olyckor; hos Belisaire tjenester belönda med de svartaste förföljelser, med et ord alt det elände uti människans öde som historiens händelser berättat hvar på sitt sätt, har jag satt tvänne taflor af den gamla skolan hvilka något lindra den förtryckta själen då de påminna om religionen som tröstat den kufvade och sönderslitna jorden, om religionen som gaf et lif i hjertats inre då alt det yttre var blott förtryck och tystnad. Den första är af Albano; han har målat Christus som barn insomnad på korset. Se hvilken ljufhet, hvilket lugn i detta ansigte! hvilka rena idéer det upväcker, och huru det öfvertygar at den himmelska kärleken har intet at frukta af smärtan eller döden. Titian är författare til den andra taflan; det är Jesus Christus som dignar under korsets tyngd. Hans mor kommer emot honom. Hon kastar sig på knå då hon blir honom varse. Undransvård vörtnad af en mor

för sin sons olyckor och gudomliga dygder! Hvilken blick har icke Christus! hvilken gudomlig sjelfförsakelse, och likväl hvilket lidande och hvilken sympathy genom detta lidande med mänskliga hjertat! Säkert är denna den skönaste af mina taflor. Mina blickar komma alltid hit tillbaka utan at jag nåsinn kan uttömma den rörelse som den förorsakar mig. Derefter komma, fortfor Corinna, dramatiska taflor tagne utur tyra de största skalder. Döm sjelf, mylord, öfver den effect de frambringa. Den första föreställer Eneas uti Elyseiska fälten, då han vill nalkas Dido. Den missnöjda skuggan aflågsnar sig och är glad at ej mera bära det hjerta i sitt bröst som fordom ännu slog vid åsynen af den brottslige. Skuggornas luftfärg och den bleka natur som omgifver dem gör contrast emot Eneas och hans ledsagerskas, Sibyllns, liflighet. Men denna slags effect är en lek af artisten, och skaldens beskrifning har säkert et oändligt företräde för alt hvad man deraf kan måla. Jag kan såga detsamma om denna tafla, den döende Clorinda och Tancrede. Den största rörelse som den kan förorsaka, är at påminna om Tassos sköna versar, där Clorinda förläter sin fiende, som tilber henne och som nyss genombärat hennes bröst.

Det är at nödvändigt göra målarekonsten undergifven för poesien, då man helgar henne åt ämnen som blifvit beskrifna af stora skalder; ty af deras ord blir qvar et intryck som utplånar allt, och nästan alltid draga de ställningar som de valt, sin mästa styrka från passionernas och våltalighetens utveckling, dä deremot de flåsta pittoreska verkningar upkomma af en lugn skönhet, af et enkelt uttryck, af en ädel ställning, med et ord af et hvilande ögonblick värdigt at oändligt förlångas utan at ögat nånsin ledsnar dervid.

Er förfärdige Shakespeare, mylord, fortfor Corinna, har gifvit ämnet til den tredje dramatiska taflan. Det är Macbeth, den öfvervinnerlige Macbeth, som färdig at strida mot Macduff hvars hustru och barn han mördat, får veta at trollqvinnornas orakel är upfyllt, at Birnams skog synes framskrida mot Dunsinane, och at han strider mot en man som är född efter sin mors död. Macbeth är öfvervunnen af ödet, men ej af sin motståndare. Han håller svärdet med försviflad hand; han vet at han skall dö, men han vill försöka om ej menskliga styrkan kan öfvervinna ödet. Visserligen är i detta hufvud et vackert uttryck af oordning och raseri, af förvirring och kraftfullhet; men huru

många af skaldens skönheter måste man likväl ej försaka? Kan man måla Macbeth störtad i brottet genom årelystnadens blåndverk, som visa sig för honom under skapnad af trolldom? Kan man uttrycka den fasa han röner, hvilken likväl förenas med en behjertad tapperhet? Kan man characterisera den slags vidskeppelse som kufvar honom, denna tro utan vårdighet, detta helfvetets öde som tynger honom, hans föragt för lifvet, och hans fruktan för döden. Utan tvifvel är människans physionomi den största af mysterer, men denna physionomi fästad på en taffla kan högst uttrycka djupet af en enda känsla. Contrasterna, striderna, händelserna med et ord, tillhöra dramatiska konsten. Målarekonsten kan svårligen föreställa hvad som är successivt: tiden och rörelsen finnas ej för henne.

Racines Phedre har gifvit ämnet til den fjerde tafflan, sade Corinna, i det hon visade den åt lord Nelvil. Hippolyte, uti all ungdomens och oskuldens skönhet, motstår sin styfmors trolösa anklagelse. Hjelten Theseus beskyddar ännu sin brottsliga gemål och omgifver henne med sin segrande arm. Phedras ansigte visar en uprörelse som gör stel af fasa, och hennes amma, utan samvetsagg, upmuntrar henne til brottet. Hippolyte är kan-

ske i denna taffla skönare än hos sjelfva Racine; han liknar här mera den antika Meleager, emedan ingen kärlek för Aricie rubbar intrycket af hans ådla och vilda dygd; men kan man möjligtvis föreställa sig at Phedre kan underhålla sin osanning i Hippolytes närvaro, at hon kunde se honom oskyldig och förföljd, och ej falla til hans fötter? En förolämpad qvinna kan skymfa den hon älskar uti dess frånvaro, men då hon ser honom finnes ej i hennes hjerta annat än kärlek. Poeten har aldrig satt Hippolyte tilsammans med Phedre på scenen sedan Phedre baktalat honom; målaren borde ställa dem tilhopa, för at samla, som han gjort, alla contrastens skönheter; men är ej detta et bevis at det alltid är en så stor skilnad emellan poetiska och pittoreska ämnen, at poeterna håldre borde författa efter tafflorna än målare efter poeter? Bildningskraften bör alltid föregå tankan; men skeliga snillets historia bevisar det.

Under det at Corinna på detta sätt beskref sina tafflor för lord Nelvil, hade hon ofta stadnat, under hopp at han skulle tilla henne; men hans sårade själ förrådde sig ej med et enda ord, endast, hvarje gång då hon uttryckte en känslfull tanka, suckade han och bortvände hufvudet på det hon ej

skulle märka huru lätt han uti sin närvarande sinnesställning kunde blifva uprörd. Corinna, nedtryckt af denna tystnad, satte sig och betäckte sitt ansigte med händerna. Lord Nelvil gick håftigt några slag omkring rummet, han gick sedan intil Corinna, och var nära at beklaga sig och at öfvergifva sig åt sin rörelse, men en aldeles oöfvvinnerlig känsla af stolthet uti hans character kufvade den snart, och han vände sig åter til målningarne liksom han väntat fortsättning af deras beskrifning. Corinna hoppades mycket af den sistas verkan, och med bemödande på sin sida at synas lugn, steg hon up och fortfor: — Mylord, jag har ännu tre landskaper qvar at visa er; tvänne hafva allusion til interessanta idéer; jag älskar ej mycket landtscener hvilka likna idyller i målning, då de ej hafva allusion til digten eller historien. Det bästa i denna genre tycker jag vara Salvator Rosas manér, hvilket föreställer, som ni ser på denna tafva, en klippa, strömmar och tråd, utan at en enda lefvande varelse, utan at en gång en fogels flygt återkallar begreppet om lif. Menniskans frånvaro midt uti naturen upväcker djupa tankar. Hvad skulle denna jord vara således öfvergifven? et verk utan ändamål, och likväl et så skönt verk, hvars

mystiska uttryck blott skulle ställas til gudomligheten.

Se här ånteligen tvänne taflor där efter min tanka historien och poesien äro lyckligt förenade med landskapet *). Den ena föreställer det ögonblick då Cincinnatus anmodas af consulerna at öfvergifva sin plog lör at tagga befäl öfver Roms krigshårar. Ni ser hela söderns yppighet uti detta landskap, dess flödande växtkraft, dess brinnande himmel, denna naturens leende uppsyn som igenkännes uti sjelfva växternas physionomi; och denna andra tafla som utgör contrasten af denna, är Cairbars son insomnad på sin fars graf. Han har i tre dagar och tre nätter väntat den bard som bôr gifva årans sång åt de dödads minne. Denne bard synes på afstånd, nedstigande från berget; fadrens skugga sväfvat på skyarne; fältet är betäckt med rimfrost; de kala träden röras af vinden, och deras döda qvi-

*) De historiska taflor som utgöra Corinnas galeri äro copior eller originaler af Davids Brutus, Drouets Marius, Gerards Belisaire. Bland de öfrige anförda taflor, är Dido målad af Rehberg, tysk målare; Clorinda är uti florentinska galeriet, Macbeth är i den engelska samlingen af taflor efter Shakespeare, och Phedre är af Guerin; slutligen finnas de bägge landskaper Cincinnatus och Osian, uti Rom; och Wallis, engelsk målare, har författat dem.

star och torra löf följa ännu stormvädrets riktning. —

Oswald hade hitintills bibehållit missnöje emot hvad som föregått i trågården; men vid åsynen af denna tafla återkallades hans fars graf och de skottska bergen för hans tanka, och hans ögon fylldes af tårar. Corinna tog sin harpa och satte sig at framför denna tafla sjunga skottska romancer hvilkas enkla toner tyckas vara i samljud med vindens buller som suckar i dalarne. Hon sjöng en krigares afsked som öfverger sitt fädernesland och sin ålskarinna, och detta ordet aldrig mer (*no more*) et af de måst ljudande och känslofulla uti engelska språket, utsades af Corinna med det måst rörande uttryck. Oswald emotstod ej den rörelse som fattade honom, och bägge öfverlemnade sig fritt at sina tårar. — Ack! utropade lord Nelvil, detta fädernesland som är mitt, säger det ingenting til ditt hjerta? Vill du följa mig til denna fristad, som är upfylld af mina minnen? Skall du bli min lefnads vårdiga följeslagerska liksom du är dess hela behag och förtjusning? — Jag tror det, svarade Corinna, jag tror det efter jag älskar dig. — I kärlekens och medlidandets namn, dölj då ingenting mera för mig! sade Oswald. — Du vill

det, afbröt Corinna, jag skall då säga dig alt; mitt löfte är gifvit; jag förbehåller blott et enda vilkor, at du ej begår dess upfyllelse före den instundande tiden af våra religionshögtidligheter. I det ögonblick mitt öde skall afgöras, är ju himlens beskydd mig mer än nånsin nödvändigt! — Corinna, utropade lord Nelvil, om detta öde beror af mig, så är det ej mera tvifvelagtigt. — Du tror det, återtog hon, men jag har ej samma förtroende; likväl besvär jag dig at medgifva min svaghet hvad jag begårt. — Oswald suckade utan at bifalla eller neka det begårta upskofvet. Låtom oss nu resa, sade Corinna, och återvända til staden. Huru skulle jag kunna förtiga något uti denna enslighet, och om hvad jag har at säga dig skulle skilja dig ifrån mig, skulle det bli så snart.... låtom oss resa, Oswald, du kommer en gång hit tillbaka; hurudant mitt öde må blifva så skall ändå mitt stoft hvila här. — Oswald uprörd och förvirrad, lydde Corinna. Han for tillbaka med henne, och under vågen talade de nästan ej et ord. Då och då sågo de blott på hvarandra med en ömhet som sade alt; men likväl voro deras själar upfyllda af en viss melancholi då de kommo til Rom.

NIONDE BOKEN.

FOLKSFESTEN OCH MUSIKEN.

FÖRSTA CAPITLET

Det var årets måst stormande högtidsdag, vid slutet af carnavaLEN, då romerska folket fattas af en slags glådjefeber, et slags raseri efter nöje, hvaraf man ingenstådes finner exempel. Hela staden förkläder sig, knappast ser man i något fönster en åskådare utan masque för at se på de som hafva dem; och denna glädje börjar en viss dag på en viss stund, utan at allmänna eller enskilda handlinger kunna på minsta sätt hindra någon at vid denna tid roa sig.

Dår kan man dömma om den lägre folkklassens hela inbillningskraft. Italienskan är full af behag åfven i deras mun. Alfieri sade at han reste til Florens för at låra den goda italienskan på allmänna torget. Rom

har samma fördel, och dessa städer äro kanske de enda i verlden där folket talar så väl at man kan träffa snillets tidsfördrif i alla gathörn.

Den slags glättighet som lyser hos författarne af harlequinader och opera-buffa finnes ganska allmänt hos personer äfven utan all upfostran. Under dessa carnavalsdagar, då all slags öfverdrift och caricatur äro tillåtna, föregår emellan mafquerna de måst comiqua scener.

Ofta contrasterar den plumpa gravitéten med italienarnes liflighet; och man skulle säga at deras besynnerliga klädsel inger dem en vördighet som ej är dem naturlig. En annan gång visa de så utmärkt kunskap af mythologien uti de förklädningar som de tillstålla, at man skall tro de gamles fabler vara allmänt kända uti Rom. Oftare drifva de gåck med samhällets särskilta stånd, och med en qvickhet som är full af styrka och originalitet. Nationen synes tusen gånger mera utmärkt uti sina lekar än sin historia. Italienska språket lånar sig åt alla glättighetens nuancer, med en lätthet som blott fordrar en lindrig böjning i rösten, en något olika slutton för at öka eller minska, förädla eller vanställa ordens mening. I synnerhet har det behag uti barnens mun. Denna ålders oskuld

och språkets naturliga listighet göra en ganska träffande contrast. *) Man kan med et ord säga at det är et språk som går af sig sjelf, uttrycker utan at man blandar sig deri, och tyckes altid hafva mera snille ån den som talar det.

Hvarken yppighet eller god smak finnes uti carnivalsfesten, en slags allmän gåsning gör at den liknar inbillningens bacchanaler, men också blott inbillningens: ty romarne åro i allmänhet ganska måttliga och åfven tåmligt afvarsamme, undantagande de sista dagarne af carnavalet. Man gör i all slags genre hastiga upptäckter uti italienarnes character, och detta bidrager at gifva dem namn af listiga menniskor. Säkert finnes uti detta land en stor vana af förstållning, emedan det bürit så många särskildta ok; men det är ej åt förstållningen man altid bör tilägna den hastiga öfvergången från et sått at vara til et annat. En brånbar inbillning är ofta orsaken dertil. De folk som åro blott förnuftiga eller qvicka kunna lått uttyda och förutse hvarandra; men alt hvad som kommer från inbillningen är oväntadt;

*) Jag frågade en liten toscansk flicka hvilken som var vackrast antingen hon eller hennes syster? *Il più bel viso è il mio*, svarade hon mig; *det vackraste ansigte är mitt*.

hon hoppar öfver mellanrummen; et intet kan såra henne, och ibland är hon kallsinnig för det som måst borde upröra henne. Med et ord, det är hos henne sjelf som alt föregår, och man kan ej uträkna hennes intryck efter deras orsaker.

Man kan, til exempel, på intet sätt förstå hvaruti det nöje består som de romerska herrar finna uti at åka i sina vagnar hela timmar ifrån den ena ändan af Corso til den andra, både under carnavalesdagarne och de öfrige dagar i året. Ingenting störer dem i denna vana. Också bland masquerna finnas personer som spatsera på det tråkigaste sätt i verlden uti den måst narraktiga costum, sorgsna harlequiner och tysta pollichineller, utan at säga et ord hela aftonen, men de hafva likväl, at jag så må säga, deras carnavales-samvete fredat då de ingenting försunnat för at roa sig.

Man finner uti Rom et slags masquer, som ej träffas på andra ställen: masquer tagne efter de antika bildstodernas figurer, och hvilka på långt håll efterapa en fullkomlig skönhet: ofta förlora fruntimren mycket då de lägga af dem. Men likväl blir man rådd för denna orörliga efterapning af lif, för dessa

van-

vandrande vaxansigten, huru vackra de äro. De förnåma visa de sista dagarne af carnava-
len en tämligt stor yppighet uti vagnar; men
denna högtidens största nöje är mängden och
förvirringen: den är et slags minne af Satur-
nalerna; alla stånd blandas tilsammans; de
måst allvarsamma magistratspersoner fara trä-
get och nästan officielt uti deras vagnar
midt ibland masquerne; alla fönster äro be-
pydda; hela staden är på gatorna: det är
verkeligen en folksfest. Folkets nöje består
hvarken i spectacler, eller högtidsmåltider,
eller den pragt hvaraf det är vitne. Det öf-
verflödar hvarken i vin eller mat; det roar
sig endast åt at vara satt i frihet, och at be-
finna sig ibland de förnåma, hvilka på sin si-
da äro roade af at befinna sig ibland folket.
Det är i synnerhet nöjenas förfining och läc-
kerhet som sätter en gräns emellan classerna;
det är äfven uplostrans fullkomlighet och nog-
granhet. Men uti Italien är rangen i detta
afseende ej särdeles märkbart utstakad, och
landet är mera utmärkt af allas naturliga ta-
lang och inbillning, än af de förnåmares snil-
lesodling. Således är under carnava-
len en fullkomlig förblandning af vårdigheter, upfö-
rande och förstånd; och, hopen och bullret,

och qvickheter och granna ord, hvilka utan urskillning flöda åt de vagnar som fara förbi, blanda alla dödliga våsenden tilhopa, och sätta nationen huller om buller, liksom ingen samhällsordning vore.

Corinna och lord Nelvil, bågge drömmande och tankfulla, ankommo midt uti detta oväsande. De blefvo först förbryllade deraf, ty ingenting synes mera underligt än denna verksamhet af stormande nöjen då själen helt och hållit är sluten inom sig sjelf. De stavnade på folkets torg, för at stiga up på amphithéatern nära obelisken, därifrån man ser kapplöpningen. Just då de stego ur vagnen blef gref d'Erfeuil dem varse, och tog Oswald afsides för at tala med honom.

— Ni gör ej rätt, sade han, at visa er på detta sätt för allmänheten, sedan ni nyss kommit från landet ensam med Corinna: ni blottställer henne för elaka omdömen; och hvad vill ni sedan göra? — Jag tror aldrig at jag kan blottställa Corinna, svarade lord Nelvil, då jag visar den tilgifvenhet hon inger mig. Men om det vore så, skulle jag anse mig mycket lycklig om upoffringen af hela min lefnad. . . . — Lycklig, afbröt d'Erfeuil, det kan jag knappast tro; man är blott lycklig af det som passar sig. Huru man vill.

bära sig åt så har sällskapförbindelsen mycket välde öfver lyckan, och hvad den ej gillar bör man aldrig göra. — Man skulle då alltid lefva för andra, återtog Oswald, och hvad man sjelf tänker och känner skulle aldrig tjena til ledare? Om det så är, om man skulle troget efterapa hvarandra, hvartil tjente då en själ och et sinne för hvar och en? Försynen kunde då sparat sig denna yppighet. — Ganska väl sagt, återtog gref d'Erfeuil, ganska philosophiskt tänkt! men med dessa maximer går man vilse, och när kärleken är förbi, blir tadlet och opinionen kvar. Jag, som ni anser lättsinnig, skall aldrig göra något som kan utsätta mig för världens ogillande. Man kan tillåta sig små friheter, et litet ålskvårdt narri, som visar oberoende uti sättet at döma, blott man är noga uti sättet at handla; ty då det blir alfvarsamt . . . — Men fins väl någonting mera alfvarsamt, svarede lord Nelvil, än kärlek och sällhet? Derom, afbröt gref d'Erfeuil, vil jag för ingen del tala; men vissa uprättade convenancer bör man aldrig trotsa, om man ej vil anses för en besynnerlig menniska . . . ni förstår mig, för en menniska som ej är lik andra. — Lord Nelvil smålog; och utan missnöje, liksom utan smärta, skämtade han med gref

d'Erfeuil öfver hans lättsinniga strånghet; han kände med glädje at uti et ämne som hos honom upväckte så mycken rörelse, hade gref d'Erfeuil ej haft det minsta inflytande på honom. Corinna hade på afstånd gissat til alt hvad som talades; men lord Nelvils småleende gaf hennes hjerta lugn; och detta samtal med gref d'Erfeuil, långt ifrån at störa Oswald eller hans vän, ingaf dem en sinnesställning som var mera passande för högtidligheten.

Kapplöpingen tilreddes. Lord Nelvil väntade få se en sådan som i England; men han blef mycket förundrad då han fick höra at små turkiska hästar skulle löpa ensamne, utan ryttare, den ena mot den andra. Detta skådespel tildrager sig romarnes hela upmärksamhet. Straxt vid början upställer sig hopen på bägge sidor om gatan. Folkets torg, som var fullt af menighet, blir i et ögonblick tomt. Hvar och en upstiger på amphitheatrarna hvilka omgifva obelisquen; och en oräknelig mängd af svarta ögon och hufvuden vändas åt barrieren derifrån hästarne skola springa ut.

De framkomma utan betsel och sadel, blott med något lysande tyg utbredt på ryggen, och ledda af ganska vål klädda stalldrångar,

hvilka sätta et passioneradt interesse uti deras framgång. Man ställer hästarna bakom barrieren och deras ifver at hoppa öfver den är omätlig. Hvarje ögonblick håller man dem tillbaka: de stegra sig, de gnägga, de stampa liksom de skulle vara otåliga efter en åra hvilken de gå at förvärfva genom sig sjelfva utan at styras af menniskan. Denna hästarnas otålighet och stalldrångarnes rop, göra i det ögonblick då barrieren faller en verkelig theatralisk effect. Hästarne springa åstad, stalldrångarne ropa *rum, rum*, med en obeskriflig ifver. De följa deras hästar med åtbörd och röst så länge de hafva dem i sigte. Hästarna äro afvundsjuka på hvarandra liksom menniskor. Stenarne gnistra under deras fötter, deras mahn fladdrar, och deras begär at vinna priset således öfverlemnade åt sig sjelfva, är så stort, at det finnas de som då de frankommit fallit döda ned af sitt håftiga lopp. Man förundrar sig öfver at se dessa fria hästar således uplifvade af personliga passioner; man blir rådd, liksom det vore någon tanka under denna djurskeppelse. Hopen bryter lederna då hästarna äro förbi och följer dem bullrande. De anlända til venetianska palatset, där målet är. Och man måste höra de stalldrångars utrop hvilkas hästar äro seger-

vinnare. Den som hade vunnit högsta priset kastade sig på knå för sin häst och tackade honom, och recommenderade honom hos St. Anton, djurens patron, med en enthousiasm likaså alfvarsam hos honom som löjlig för åskådarne. *)

Emot aftonen slutar vanligen kapplöpnin-
gen. Då börjas et annat slags lustbarhet myc-
ket mindre pittoresk, men också ganska bull-
rande. Fönstren illumineras. Vakterna öf-
vergifva sina poster för at blanda sig uti den
allmänna glädjen. Hvar och en tar då en li-
ten fackla som kallas *moccolo*, och man bju-
der til at utslåcka den för hvarannan under
uprepande af ordet *ammazzare* (döda) med en
fruktansvärd liflighet. *Che la bella principessa
sia ammazzata! che il signore abbate sia ammaz-
zato!* (må den sköna prinsessan bli dödad!
må herr abbotten bli dödad!) skriker man
från ena ändan af gatan til den andra. **)
Hopen sprider sig med säkerhet åt alla sidor,
ty vid denna tid förbjuder man hästar och

*) En italiensk postillon som såg sin häst dö, bad för honom med detta utrop: *O sant' Antonio, abbiate pietà dell' anima sua!* O St. Antonius, haf medlidande med hans själ!

**) Man måste läsa en skön beskrifning öfver Roms car-
naval af Göthe, hvilken är en likaså liflig som trogen
målning deraf.

vagnar. Med et ord intet annat nöje finnes ån buller och oreda. Emedlertid framskrider natten; bullret aftager småningom; den djupaste tystnad följer; och ingenting är mera kvar af denna afton ån föreställningen af en oredig dröm, som för en liten stund har kommit folket at glömma sitt arbete, de lärde sina studier, och de stora sin lättja.

ANDRA CAPITLET.

Oswald, efter sin olycka, hade ej ånnu känt sig åga nog mod at höra musik. Han fruktade dessa hånryckande accorder som behaga melancholien, men som tilfoga verkeligt ondt då sanna sorger förtrycka oss. Musiken upväcker de minnen som man bjuder til at lugna. Då Corinna sjöng hörde Oswald de ord som hon utsade; han betraktade uttrycket af hennes ansigte; det var endast med henne som han sysselsatte sig; men då om aftnarne på gatan flere röster sammanstämde, hvilket ofta händer i Italien, för at sjunga de största mästars vackra arier, försökte han i

början at stadna för at höra på, men han gick straxt bort, emedan en så liflig och tillika så obestämd rörelse förnyade all hans smårta. Man skulle likväl gifva uti Rom en prägtig concert på théatern, där de störste sångare voro förenade; Corinna öfvertalte lord Nelvil at fara dit med henne, och han samtyckte dertil i hopp at den ålskades närvaro skulle sprida en ljufhet öfver alla de känslor han kunde komma at röna.

Corinna blef straxt igenkänd då hon kom in i sin loge, och då minnet af Capitolium ökade det interesse som hon vanligen ingaf, ljudade salen af handklappningar vid hennes ankomst. Från alla sidor ropade man *lefve Corinna!* och sjelfva musikanterna, electriserade af den allmänna rörelsen började spela fältmusik; ty hvilken seger som hålst påminner alltid människorna om krig och strider. Corinna blef lifligt rörd genom detta allmänna bevis af beundran och välvilja. Musiken, handklappningarne, *bravo*-ropen, och detta egna slags intryck som upkommer då en stor mängd af människor uttrycka en lika känsla, förorsakade henne en djup rörelse som hon sökte at dämpa; men hennes ögon upfylldes af tårar, och slagen af hennes hjerta syntes utanpå klädningen. Oswald kände

svartsjuka deröfver; han lutade sig intil henne och sade hviskande: — Ni börr ej draga er ifrån et sådant bifall; det måste upväga kärleken, efter det kommer ert hjerta at klappa så håftigt. — Och då han slutat dessa ord flyttade han sig straxt til andra ändan af loggen, utan at afvagta Corinnas svar. Hon blef grymt förvirrad öfver hvad han sagt henne och i ögonblicket frántog det henne hela nöjet af sin framgång, til hvilken hon annars tyckte om at Oswald var vitne.

Concerten började. Den som ej hört italienka sången, kan ej hafva något begrepp om musik! Rösterna uti Italien hafva denna lenhet och denna ljufhet som påminner om blomstrens vållukt och himlens klarhet. Naturen har ämnat denna musik för detta klimat: den ena är et brytsken af det andra. Jorden är en enda tankas verk som uttryckes under tusende olika former. Från secler tillbaka ålska italienarne musiken med hänryckning. Dante, uti sitt poem öfver skårselden, träffar en af de bästa sångare på sin tid, han begår en utaf hans förtjusande arier, och de hänryckta själarna förglömma sig under det de höra honom, intil dess deras vaktare kallar dem tillbaka. De christna liksom hedningarne hafva utsträckt musikens vålde efter dö-

den. Af alla de sköna konsterna är det denna som måst omedelbart verkar på själen. De andra styra henne til den eller den tankan, men musiken ensam talar til våsendets förtroliga ursprung, och förbyter helt och hållet den invärtes sinneställningen. Hvad man sagt om den gudomliga nåden som i en hast förändrar hjertat, kan uti verldsligt tal tillämpas på melodiens kraft; och bland aningar om det tilkommande lifvet äro de som födas af musiken ej at föragta.

Sjelfva den glåttighet som *buffa*-musiken så vål förstår at upväcka, är ej den vanliga glåttigheten som ingenting säger til inbillningen. I grunden af den munterhet som frambringas deraf äro poetiska känslor och en angenäm tankfullhet som det talade skämtet aldrig skulle kunna ingifva. Musiken är et så flygtigt nöje, man känner det så snart undslippa under njutningen deraf, at et melancholiskt intryck alltid blandar sig med den glädje hon förorsakar. Men också då hon uttrycker sorgen, upväcker hon tillika en ljuf känsla. Hjertat slår fortare då man hör henne; den tilfredställelse som uppkommer af taktens rigtighet, då den påminner om tidens korthet, ger äfven behof at njuta den. Det fins ej mera någon tomhet, ingen tystnad

mer omkring er, lifvet är uppfyllt, blodet flyter lätt, ni känner hos er sjelf den rörelse som gifves af et verksamt våsende, och ni fruktat ej omkring er de hinder som möta det.

Musiken fördubblar det begrepp vi hafva om vår själs förmågheter; då man hör henne känner man sig i stånd af det ådlaste bemödande. Musiken leder til döden med entousiasm; hon har en lycklig oförmåghet at uttrycka någon osanning. Sjelfva olyckan är uti musikens språk utan smärta, utan sönderslitning, utan retning. Musiken lyftar lindrigt den tyngd som man nästan alltid bår på hjertat då man är i stånd af en allvarlig och djup tilgifvenhet, denna tyngd som stundom blandar sig med sjelfva våsendets känsla genom vanan af det lidande den förorsakar. Det tyckes at då man hör rena och vållustiga toner, blir man färdig at fatta Skaparens hemlighet, at genomtränga lifvets myster. Intet ord kan frambringa detta intryck: ty orden slåpa sig efter de primitiva intrycken liksom prosaiska öfversättare i spåren af skalderna. Endast blicken kan gifva någon idé deraf; den ålskades blick länge fästad på er, och då den gradvis så genomtränger ert hjerta at ni måste slå ned ögonen för at undandraga er

en för stor sällhet: så skulle strålen af et tilkommande lif förtära den dödliga varelse som vågade för länge betrakta den.

Den undransvårda rättigheten af tvänne fullkomligt sammanstämde röster, frambringar en ljuf uprörelse uti de store italienska måstares duo, men hvilken ej kunde förlängas utan et slags smärta: den är et för stort vålstånd för mänskliga naturen, och själen dallrar då som et stämmt instrument hvilket skulle bräckas af en för mycket fullkomlig harmoni. Oswald hade hårdnackat skiljt sig från Corinna under första delen af concerten; men då duetten började, nästan halfhögt, accompagnerad af blåsinstrumenter som låto höra de ljufvaste toner nästan renare än själva rösten, betäckte Corinna sitt ansigte med nåsduken, och hon fördjupade sig helt och hållit uti sin rörelse, hon fällde tårar utan at lida, hon ålskade utan at frukta. Utan tvifvel var Oswalds bild närvarande för hennes hjerta, men den ådlaste enthousiasm blandade sig med denna bild, och orediga tankar irrade hoptals i hennes själ: de hade bordt begränsas för at blifva tydliga. Man säger at en prophet inom en minut genomlopp sju sårskildta regioner af himlarne. Den som på detta sätt förstod alt hvad et ögonblick kan in-

nefatta hade såkert hört accorderna af en skön musik vid sidan af den han ålskade. Oswald kände dess vålde, hans missnöje lugnades småningom. Corinnas rörelse uttydde alt, rättvisade alt; han flyttade sig långt samt närmare, och Corinna hörde honom andas bredvid sig i ögonblicket af denna himmelska musiks högsta förtjusning; det var för mycket; den måst pathetiska tragedie skulle ej hafva upväckt i hans hjerta så mycken förvirring som denna förtroliga känslan af den djupa rörelse hvilken intog dem bägge på en gång, och som uphöjdes allt mer och mer af hvarje ögonblick, af hvarje nytt ljud. De ord man sjunger betyda intet til en dylik rörelse; knapt styres tankan då och då af några ord om kärlek eller döden, men oftare lånar sig musikens ovisshet åt alla själens känslor, och hvar och en utaf dem tror sig uti denna melodi igenfinna, liksom uti nattens klara och lugna stjerna, en afbild af hvad hon önskar sig på jorden.

— Låtom oss gå ut, sade Corinna til lord Nelvil, jag känner mig nära at svimma. — Hur mår du? sade Oswald med oro; du bleknar; kom ut i luften med mig. — Och de gingo ut tilsammans. Corinna stödde sig på Oswalds arm, och kände sina

krafter återkomma då hon gjorde det. De nalkades bågge til en balcon, och Corinna sade lifligt uprörd til sin vån: — Kårate Oswald! jag skiljer mig ifrån dig på åtta dagar. — Hvad säger du, afbröt han? — Alla år, återtog hon, vid annalkandet af påskveckan, tilbringar jag någon tid uti et kloster för at bereda mig til påskhögtidligheterna. — Oswald satte sig ej emot detta beslut; han visste at de flåsta romerska fruntimmer vid denna tidpunkt öfverlemna sig åt de strångaste botöfningar, utan at derföre den öfriga tiden af året just så alfvarsamt sysselsätta sig med religionen; men han kom ihog at Corinna bekände sig til en annan låra ån hans, och at de ej kunde bedja tilsammans. — Hvarföre år du ej, utropade han, af samma religion, af samma land som jag! — och han stannade sedan han utsagt denna önskning. — Hafva ej vår sjål och vårt sinne samma fädernesland, svarade Corinna? — Det år sant, svarade Oswald, men jag känner likvål med smårta alt hvad som åtskiljer oss. — Och dessa åtta dagars frånvaro sammantryckte så hans hjerta, at då Corinnas vänner kommo omkring henne, sade han ej mera et ord hela aftonen.

TREDJE CAPITLET.

Oswald gick bittida den följande morgonen til Corinna, orolig öfver hvad hon sagt honom. Hennes kammarjungfru kom emot honom, och lemnade honom en billet från sin matmor, hvilken gaf honom tilkänna at hon denna morgon dragit sig undan til klostret som hon förut sagt honom, och at hon ej skulle återse honom förrän efter långfredagen. Hon tilstod at hon dagen förut ej haft mod at såga honom huru nära hennes flyttning var. Oswald blef bestört liksom af et oväntat slag. Detta hus där han alltid sett Corinna och som nu var så ensligt, förorsakade honom det måst plågsamma intryck. Han såg där hennes harpa, hennes böcker, hennes ritningar, alt hvad som vanligen omgaf henne; men hon sjelf var borta. En smårtsam rysning angrep Oswald: han påminde sig sin fars kammare, och han blef nödsakad at sätta sig, ty han var nära at förlora sanningen.

— Det kunde en gång hända, utropade han, at jag på detta sätt fick veta hennes bortgång! detta så lifliga snille, detta så lifvande hjerta, denna figur så lysande af friskhet och lif, kunde bli slagen af åskan, och ungdomens graf är lika stum som den gamles! ack! hvilken irring är icke sällheten! Hvilket ögonblick kan undanryckas den oböjliga tiden som ständigt vakar öfver sitt rof! Corinna! Corinna! du hade ej bordt öfvergifva mig; det var din tjuskraft som hindrade mig at tänka efter; alt förblandades uti min tanka så länge jag var bländad af de lyckliga stunder jag tilbragte i ditt sällskap; men nu är jag ensam; nu återfinner jag mig sjelf, och alla mina sår skola öppnas å nyo. — Och han ropade efter Corinna med en slags förtviflan hvilken man ej kunde härleda från en så kort skilsmåssa, men från hans hjertas vanliga ångslan hvilken Corinna ensam kunde lindra. Corinnas kammarjungfru kom tillbaka: hon hade hört Oswalds suckar; och rörd öfver hans saknad af hennes matmor, sade hon til honom: — mylord, jag vill trösta er genom förrådande af en hemlighet; jag hoppas man skal förlåta mig det. Kom in i Corinnas sångkammare så skall

ni få se ert portrait. — Mitt portrait! utropade han. — Hon har arbetat det ur hufvudet, återtog Thérésine (så hette Corinnas kammarjungfru); hon har nu i åtta dagar stigit up klockan fem om mornarne, för at hinna sluta det innan hon skulle begifva sig til klostret. —

Oswald såg detta portrait som var ganska likt och måladt med fullkomligt behag: detta bevis af det intryck han gjort på Corinnas sinne gaf honom den ljufvaste känsla. Midt emot detta portrait var en skön tafla som föreståldte jungfru Maria, och Corinnas oratorium var framför denna tafla. Denna besynnerliga blandning af kärlek och andagt finnes hos de flästa italienska fruntimmer med ännu mycket mera underliga omständigheter än uti Corinnas rum; ty då hon var fri, förenade sig Oswalds minne i hennes själ med det renaste hopp och känsla: men likväl, at på detta vis sätta den ålskades bild emot en sinnebild af gudomligheten, och at bereda sig til vistan det i et kloster genom upoffring af alla dagar at teckna denna bild, var et drag som mera characteriserar italienska fruntimren i allmänhet än Corinna enskildt. Deras andagt förutsätter mera in-

billning och känslighet än alfvar uti själen och strånghet i principerna, och ingenting kunde vara mera stridigt emot Oswalds, sått at fatta och känna religionen; likväl, huru skulle han kunnat tadla Corinna i samma stund då han emottog et så rörande bevis af hennes kärlek!

Hans blickar flögo med rörelse omkring detta rum där han ingick för första gången. Vid hufvudgården af Corinnas sång såg han en gammal mans portrait hvars physiognomi ej hade den italienska characteren. Tvåne armband voro fästade bredvid detta portrait, det ena flåtadt af grått och svart hår, det andra af det skönaste blonda; och hvad lord Nelvil ansåg för en besynnerlig hasard var at detta hår fullkomligt liknade Lucile Edgermonds, hvilket han för tre år sedan ganska noga anmärkt för dess sållsynta skönhets skull. Oswald betraktade dessa armband utan at säga et ord, ty at göra Thérésine någon fråga i detta ämne var honom ovärdigt. Men då Thérésine trodde sig gissa til alt hvad Oswald tänkte, och då hon ville taga ifrån honom alla svartsjuka misstankar, skyndade hon at säga honom at under elfva år som hon varit hos Corinna, hade hon alltid sett henne bära dessa armband, och

at hon visste det vara här af hennes far, hennes mor och syster. — Ni har varit i elfva år hos Corinna, sade lord Nelvil, ni vet då . . . och straxt derpå afbröt han sig sjelf rodnande, och flat öfver den fråga han ännat börja, och han gick hastigt bort för at ej säga et ord mera.

Under gåendet vände han sig många gånger tillbaka för at ännu få se Corinnas fönster; men då han förlorat hennes boning ur sigte, röntte han en slags sorg som var ny för honom, den som förorsakas af ensligheten. Han försökte at om aftonen infinna sig uti en af Roms stora societeter; han sökte förströelse, ty för at finna behag uti tankfullheten måste man i lycka som olycka vara i fred med sig sjelf.

Sällskapet blef snart odrägligt för lord Nelvil; han förstod ännu bättre alt det behag, alt det interesse som Corinna visste at gifva societeten, då han märkte hvilken tomhet hennes frånvaro där lemnade: han försökte at tala med några fruntimmer, och fick dessa platta phraser til svar, hvilka man uprättat för at ej med sanning uttrycka hvarken sina opinioner eller känslor, om likväl de som bruka dem hafva några sådane at dölja. Han kallades flere grupper af karlar,

hvilka, at dömma efter deras åtbörder och röst, tycktes med håftighet tala uti vigtiga ämnen: och han hörde de uslaste interessen omtvistas på det måst allmänna sätt. Han satte sig då för at beqvåmligt betragta denna liflighet utan ändamål och utan orsak som igenfinnes hos de flåsta talrika samqväm; och likvål år medelmåttan uti Italien god nog: hon år utan fåfånga, utan afvundsjuka, hon har mycken vålvilja för öfverlågheten, och om hon tröttar med sin tyngd, sårar hon åtminstone nåstan aldrig med sina anspråk.

Likvål var det uti dessa samqväm som Oswald för få dagar sedan funnit så mycket interesse; det obetydliga hinder som det stora sällskapet lade för hans samtal med Corinna, den omsorg hon hade at återvända til honom då hon varit tilräckeligt artig mot andra, den begriplighet som var dem emellan öfver de anmärkningar som ingåfvos af sällskapet, det nöje Corinna fann at tala i Oswalds närvaro, at oförmårkt ställa reflexioner til honom af hvilka han ensam förstod den sanna meningen, gaf samtalet en sådan ombytlighet, at Oswald på alla ställen af denna samma salong påminte sig ljufva, retande, angenåma stunder, hvilka fordom kommit honom at tro at dessa samqväm voro

roande. — Ack! sade han då han gick bort;
hår som på alla andra ställen i världen är
det hon ensam som ger lif; håldre må jag
söka de måst ödsliga rum til dess hon åter-
kommer. Jag skall mindre smårtsamt känna
hennes frånvaro då ingenting finnes omkring
mig som liknar nöjet. —

 TIONDE BOKEN.

 PÅSKVECKAN.

 FÖRSTA CAPITLET.

Oswald tilbragte den följande dagen uti några klostertrågårdar. Han gick först til Cartheuserklostret, och stannade en stund innan han steg in, för at betrakta tvänne egyptiska lejon som äro på litet afstånd från porten. Dessa lejon hafva et märkbart uttryck af styrka och hvila; det fins någonting uti deras physionomi som tilhörer hvarken djuret eller menniskan: de tyckas vara en af naturens krafter, och man begriper då man ser dem, huru heddens gudar kunde föreställas under sådane sinnebilder.

Cartheuserklostret är byggt på ruinerna af Diocletiani bad, och kyrkan som är vid sidan af klostret är prydd med de granitcolonner som där ännu voro stående. Munkarna som bebo detta kloster visa dem med be-

ställsamhet; de äga ej mer någon annan förbindelse med världen än genom det interesse de hafva för ruinerna. Cartheusermunkarnas lefnadssätt förutsätter hos de menniskor som äro i stånd at föra det, antingen et högst inskränkt förstånd, eller den måst ådla och beständiga uphöjning af religionskänslor; denna följd af dagar utan minsta förändring uti händelser, återkallar denna rygbara vers:

*Sur les mondes detruits le Temps dort immobile. *)*

Lifvet tyckes där ej tjena til annat än at be-
tragta döden. Idéernas ombytlighet jämte detta enahanda uti varelsen, skulle blifva den gryminaste af plågor. Midt uti klostret uphöja sig fyra cypresser. Detta svarta och ty-
sta tråd som svårligen kan röras af sjelfva vinden, införer ej någon rörelse uti denna boning. Bredvid cypresserna är en fontaine hvarutur sprutar litet vatten som knappast höres, så långsam och svag är dess kastning; man skulle säga at det vore vattenuret som passade för denna enslighet, där tiden gör så litet buller. Ibland intränger månan med sitt bleka sken, och dess frånvaro eller återkomst är en märkelig händelse uti en så enförmig lefnad.

*) Orörlig sofver tiden på de förstörda världar.

De mån som lefva på detta sätt åro likväl de samma för hvilka kriget och all dess verksamhet skulle knappast vara nog om de hade vant sig dervid. De särskildta förbindelserna af menckliga ödet på jorden åro et outtömligt ämne til eftertanka. Uti själens inre föregå tusende händelser, skapa sig tusende vanor som göra af hvarje enskildt en verld och dess historia. At fullkomligt känna en annan skulle blifva en hel lefnads studium; hvad förstår man då med at känna menniskorna? at styra dem kan vara möjligt, men begripa dem gör Gud ensam.

Ifrån Cartheuserklostret begafs sig Oswald til klostret Bonaventuri, byggt på ruinerna af Neros palats; där, hvarest så många brott blifvit begångne utan samvetsagg, åläggga sig nu fattiga munkar, plågade af samvetstvivvel, de grymmaste plågor för de ringaste fel. — *Vi hoppas blott, sade en af dessa munkar, at i dödens stund våra synder ej skola öfverstigat vår botgöring.* — Då lord Nelvil ingick i detta kloster, stötte han sin fot mot en fall-lucka, och han frågade hvartil den brukades. — *Det är derunder man begrafver oss, sade en af de yngre munkarne som den osunda lusten redan hade angripit af sjukdom. Söderns inbyggare frukta mycket döden, och man förundrar sig at där*

finna inrättningar som til denna grad påminna derom; men det ligger i naturen at vilja öfverlemna sig åt sjelfva den idé man befarrar. Det blir som en yrsel af sorg hvilken gör själen det goda at upfylla henne helt och hållit.

En antik sarcophag öfver et ungt barn tjenar til fontaine åt detta kloster. Det vackra palmträd hvaraf Rom skryter är det enda träd uti dessa munkars trågård; men de gifva ej upmärksamhet åt de yttre föremålen. Deras botöfning är så sträng at den ej kan lemna rum uti deras sinne för någon slags frihet. Deras blickar äro nedslagne, deras gång är långsam, de göra ej mera bruk af deras vilja uti något. De hafva afsagt sig styrelsen öfver sig sjelfva, så mycket *trötta* detta våld *de sin sorgsna ägare!* Likväl verkade denna dag ej mycket på Oswalds själ; inbillningen gör sig uprorisk emot en så tydlig afsigt at tilbjudas henne påminnelsen om döden under alla former. Då denna påminnelse träffas oförmodligt, då det är naturen och ej människorna som tiltalar oss derom, blir det intryck vi deraf róna alltid mera djupt.

Ljufva och lugna känslor intogo Oswalds själ då han vid solens nedgång ingick uti *San Giovanni et Paolos* trågård. Munkarna i det-

ta kloster äro undergifne mindre strånga regler, och deras trågård herrskar öfver alla det gamla Roms ruiner. Man ser derifrån Coliséén, Forum, alla triumphbågar som ännu stå kvar, obeliskuerna, colonnerna. Hvilken vacker belågenhet för en sådan fristad! De enslige trösta sig at ej vara någonting, då de betrakta monumenter alla upresta af dem som ej mera äro til. Oswald spatserade länge uti skuggorna af detta klostrets trågård, så sällsynta uti Italien. Dessa sköna tråd afbryta för et ögonblick utsigten af Rom, liksom at fördubbla den rörelse man röner då man återser det. Det var på den aftontimma då man hör alla Roms klocktorn ringa til *Ave Maria*:

.... *squilla di lontano*

che paja il giorno pianger che si muore

DANTE.

och kopparns ljud på afstånd, synes beklaga dagen som dör. Uti Italien säger man: vi träffas en timma före, en timma efter *Ave Maria*; och dagens eller nattens tider äro där lika andågtigt utmärkta. Oswald njöt då det beundransvärda skådespelet af solen hvilken om aftonen sagta nedgår bland ruinerna, och synes för et ögonblick undergifva sig förgånglighet liksom människornas verk. Oswald

kände alla sina vanliga tankar återkomma. Sjelfva Corinna hade för mycken förtjusning, lofvade för mycken sällhet, at kunna i detta ögonblick sysselsätta honom. Han sökte sin fars skugga bland de himmelska skuggor som möttagit henne. Han trodde sig kunna genom kärlekens blickar uplifva de skyar som gingo förbi, och at de skulle antaga den sublima och rörande skapnaden af hans odödlige vän; han hoppades med et ord at hans böner skulle erhålla af himlen jag vet ej hvilken ren och välgörande flågt som skulle likna en fars vålsignelse.

ANDRA CAPITLET.

Begäret at låra känna och at studera Italiens religion afgjorde hos lord Nelvil at söka få höra några af de predikanter som under fastan gifva genljud åt Roms kyrkor. Han råkade de dagar som skulle förena honom med Corinna; och medan hon var frånvarande ville han ingenting se som kunde höra til de sköna konsterna, ingenting som kunde få

värde af inbillningen. Han kunde ej tåla den rörelse som upväcktes af mästestycken, då han ej var i Corinnas sällskap; han ville blott förlåta sig sällheten då den kom ifrån henne; poesien, målningen, musiken, alt hvad som förskönar lifvet med oafgjordt hopp, plågade honom öfveralt annars än vid hennes sida.

Det är om aftonen, och med nästan utsläckta ljus som Roms predikanter låta höra sig under påskveckan i kyrkorna. Alla qvinnor äro då svartklådda, til minne af Jesu Christi död; och det är någonting rått rörande uti denna årliga sorg som blifvit så ofta förnyad under så många secler. Det är således med en verkelig rörelse man inkommer uti dessa sköna kyrkor där grafvarna så väl bereda til bönen; men predikanten skingrar nästan altid denna rörelse inom få ögonblick.

Predikstolen är en tåmligt lång tribun som han genomlöper från ena ändan til den andra, lika håftigt som regelbundet. Han försummar aldrig at springa åstad vid början af en phras, och at komma tillbaka vid slutet, liksom pendeln i ett våggur; och likväl har han så många åtbörder och en så passionerad uppsyn at man skulle tro honom snart kunna glömma alt. Men det är, om man så kan

uttrycker sig, et systematiskt raseri hvilket man ofta ser i Italien, hvarvid de yttre åthåfvors liflighet ofta blott betekna en obetydlig rörelse. Et crucifix hänger vid slutet af predikstolen; predikanten tar ned det, kysser det, trycker det mot sitt hjerta, och hänger det sedan ganska kallsinnigt tillbaka då den pathetiska perioden är förbi. Det gifves också et sätt at göra effect hvaraf vanlig apredikanter ofta betjena sig, det är den fyrkantiga mössan som de båra på hufvudet; de taga af den och sätta på den igen med en obegripelig hastighet. En af dem beskyllde Voltaire, och i synnerhet Rousseau, för tidens gudlöshet. Han kastade sin mössa midt uti predikstolen, ålade henne at föreställa Jean Jaques, och i denna egenskap tiltalade han henne så här: *Nå väl, filosof från Geneve, hvad har du at invända mot mina argumenter?* — Han gjorde dervid uppehåll en liten stund, liksom för at afvakta svar; och då mössan ej svarade, satte han henne åter på hufvudet, och slutade samtalet med dessa ord: *Nu, sedan du är öfvertygad, låtom oss ej mer tala derom.*

Dessa orimliga scener förnyas ofta bland Roms predikanter, ty den verkliga talangen i denna våg är dår ganska sållsynt. Religionen är vördad uti Italien såsom en alsmågtig lag; hon

fåstar inbillningen genom utöfningar, och ceremonierna; men man sysselsätter sig där på predikstolen mindre med moralen än dogmerna, och man förstår ej där at med religions idéer genomtränga menskliga hjertat. Våltaligheten på predikstolen, liksom många andra grenar af litteraturen, är helt och hållit öfverlemnad åt allmänna idéer som ingenting måla, ingenting uttrycka. En ny tanka skulle nästan förorsaka et slags upror uti sinnen som äro på en gång så hetsiga och lättjefulla, at de hafva behof af et och det samma för at lugnas, och de älska enformigheten efter den ger dem hvila. Det gifves i predikningar en slags etiquette för phraser och idéer. Den ena kommer nästan alltid i en viss ordning efter den andra; och denna ordning skulle rubbas, om talaren ville söka uti sin egen själ hvad han borde säga. Den Christna filosofien, den som söker religionens öfverensstämmelse med menniskonaturen, är lika litet känd af Italiens predikanter som all annan filosofi. At tänka öfver religionen skulle nästan lika mycket stöta dem som at tänka emot henne, så vana äro de vid et visst i denna väg.

Jungfru Marias dyrkan är i synnerhet kår för Italianarne och för alla andra söderns folk-

slag; den tyckes på visst sätt förena sig med alt hvad som är måst rent och ömt uti tilgifvenheten för kvinnorna. Men samma öfverspända rhethoriska form igenfinnes äfven uti alt hvad prästerna säga i detta ämne, och man begriper ej huru deras åtbörd och tal kan undvika at beständigt vända det måst allvarsamma til skämt. Man träffar nästan aldrig uti Italien någon enda sann accent eller något enda naturligt ord uti den annars så vördnadsvärda förrättningen at predika.

Oswald, ledsen vid den måst tröttsamma enformighet af alla, den af en tilgjord håftighet, ville gå til Coliséen för at höra den capucinermunk som där skulle predika uti fria luften vid et af de altaren som uti det innersta af omkretsen utmärker hvad man kallar *korsets väg*. Hvilket skönare ämne för våltaligheten än åsynen af detta monument, denna bana där martyrerna hafva efterföljt fåktarne! men man bör ingenting hoppas i detta afseende af den stackars capucinern, hvilken af människornas historia ej känner mer än sin egen lefnad. Likväl, om man kan slippa at höra hans dåliga predikan, känner man sig rörd af de särskildta föremål som omgifva honom. De fläste af hans åhörare äro af Camaldulernas brödralag; under sina

religionsöfningar klåda de sig uti et slags grå kappa som aldeles betäcker hufvudet och kroppen, och lemnar blott tvänne små öppningar för ögonen; så skulle skuggorna kunna föreställas. Dessa människor på detta sätt gömda under klåderna, slå sig för bröstet och nedkasta sig med ansigtet mot jorden. Då munken kastar sig på knå och utropar *barmhertighet och medlidande!* kastar det omgifvande folket sig äfven på knå och upprepa samma rop, hvilket til slut förlorar sig under Coliséens åldriga portiquer. Det är omöjligt at ej då känna en djupt andäktig rörelse. Detta vådande af sorgen til mildheten, af jorden til himlen, uprörer själen uti hennes innersta helgedom. Oswald ryste det ögonblick då hela folkhopen kastade sig på knå; han förblef stående för at ej öfva en gudstjenst som ej var hans egen; men det kostade på honom at ej uppenbart förena sig med de dödeliga hvilka de än voro som nedkastade sig för Gud. Ack! finnes väl i sjelfva verket någon anropan til den himmelska mildheten som ej lika passar för alla människor?

Folket hade blifvit träffadt af lord Nelvils vackra figur och hans främmande manér, men blef ej stött öfver at han ej föll på knå; det gifves

gifves intet mera tolerant folk än Romarne, de äro vana vid at man ej kommer til dem för annat än at se och göra anmärkingar. Och antingen det är af stolthet, eller kallsinnighet, så söka de ej at öfvertala någon til antagande af deras meningar. Hvad som är ännu mera besynnerligt är at under påskveckan finnas många ibland dem som pålägga sig kroppsliga botöfningar, och under det de gifva sig slag af gisseln, är kyrkdörren öppen, man kan gå in där, detta gör dem lika mycket. De äro et folk som ej sysselsätter sig med andra, de göra ingenting för at bli sedda, och underlåta ingen ting för det man ser dem; de gå alltid til sitt mål eller til sitt nöje, utan at gissa til en kånsla som kallas fåfånga, för hvilken ej finnes hvarken nöje eller mål, om ej behöfvet af bifall.

TREDJE CAPITLET.

Man har ofta talat om påskveckans ceremonier uti Rom. Alla utlänningar ankomma med flit under fastan för at njuta detta skådespel; och

då musiken uti Sixtinska capellet och St. Peters illumination åro egna skönheter i sitt slag, är det naturligt at de lifligt draga til sig nyfikenheten; men deras väntan är ej lika tilfredsställd af de egentligen så kallade ceremonier. De tolf apostlarnes middagsmåltid, betjenta af påfven, deras fötter tvättade af honom, alla de särskildta denna solenna tids vanor, återkalla rörande idéer; men tusende oundvikliga omständigheter skada ofta detta skådespels interesse och värdighet. Alla de som bidraga dertil åro ej lika alfvarsamma, ej lika upfyllda af gudeliga idéer; dessa så ofta uprepade ceremonier hafva blifvit en slags mekanisk öfning för de flåsta som blanda sig dermed, och de unga presterna göra ifrån sig de stora högtidstjensterna med en skyndsamhet och en skicklighet som väcker ganska liten vördnad. Detta obestämnda, detta okända, detta hemliga som så väl passar religionen, blir aldeles förskingradt af den slags upmärksamhet man måste gifva åt sättet hvarpå hvar och en uträttar sina göromål. Somligas begärlighet efter de rätter som bjudas dem, och andras kallsinnighet för de knåböjningar de uprepa eller bönerna som de upläsa, gör ofta festen ganska litet högtidlig.

De gamla costumerna som ännu i dag brukas til klådnad för kyrkoståndet, passa illa tillsammans med de moderna hufvudbonader; den grekiska biskopen med sitt långa skägg, är den enda hvars klådsel ingifver vördnad. De gamla bruken äfven, t. ex. at niga som fruntimmer i stället för at hålsa på karlarnes nuvarande sätt, frambringa et ganska litet alfvarsamt intryck. Det hela är med et ord ej i sammanstämning, och det gamla och nya blandas tilhopa utan at man gör sig någon omsorg at träffa inbillningen, och i synnerhet at undvika hvad som kan störa den. En lysande och majestätisk religionsöfning uti de yttre formerna är visserligen mycket tjenlig at upfylla själen med de måst uphöjda känslor; men man bör akta sig at ej ceremonierna vanslägtas til et spectakel där man spelar sin röle den ena mot den andra, där man undervisas uti hvad som bör göras, på hvilken tid man bör göra det, då man skall bedja, uphöra at bedja, falla ned på knä, stiga up igen; en regelbunden hof-ceremonie införd uti et tempel, förtrycker hjertats fria utflygt, hvilken ensam kan gifva menniskan hopp at nalkas gudomligheten.

Dessa anmärkningar äro tåmmeligen allmänt kända af främlingar; men de fläste romare tröttna

aldrig vid dessa ceremonier, och finna deri alla år et nytt nöje. Et besynnerligt drag af italienarnes character är at deras flygtighet ej förer dem til obeständighet, och at deras liflighet ej gör ombyte för dem nödvändigt. De äro i alt tålige och ihårdige; deras inbillning förskönar hvad de äga; den sysselsätter deras lefnad i stället för at oroa den; de finna allting mera prägtigt, mera vördnadsväckande, mera skönt än det verkeligen är; och då fåfången på andra orter består uti at visa sig ledsen vid alt, består italienarnes fåfånga, eller snarare deras liflighet, deruti at finna nöje uti känslan af beundran.

Lord Nelvil väntade, efter alt hvad romarne sagt honom, at röna mycket större verkning af påskveckans ceremonier. Han saknade de engelska religionsöfningarnes ädla och enkla högtidligheter. Han kom hem med et plågsamt intryck; ty ingenting är mera sorgligt än at ej bli rörd af det som borde röra; man tror sin själ vara förtorkad; man fruktar at hafva förlorat denna entusiastiska kraft, utom hvilken förmågan at tänka skulle blott tjena at gifva afsmak för lifvet.

FJERDE CAPITLET.

Men långfredagen återgaf lord Nelvil snart alla de andågtiga rörelser hvilka han saknade de föregående dagarne. Corinnas frånvaro skulle uphöra; han väntade den sällheten at återse henne; känslans ljufva hopp stämna öfverens med gudagtigheten, det är blott verdens konstgjorda lefnad som helt och hållit kan utplåna den. Oswald begaf sig til Sixtinska capellet för at afhöra det namnkunniga *miserere*, berömdt öfver hela Europa. Han ankom medan det ännu var dager, och såg dessa så ryktbara Michael-Angelos taflor, som föreställa yttersta domen, med hela den förfärliga styrkan af detta ämne och af den talang som utfört det. Michael Angelo hade upfyllt sig med läsning af Dante; och målaren liksom poeten föreställer mythologiska våsenden i närvaro af Jesus Christus; men han gör alltid af hedendomen den onda principen, och det är under skepnad af djeflar som han characteriserar de hedniska fablerna. Man ser på capellets hvalf de propheter och

spåqvinnor som kallades til vitnen af de christna; en myckenhet ånglar omgifva dem, och hela detta hvalf på detta sätt måladt tyckes nalka himlen til oss; men denna himmel är mörk och fruktansvärd; ljuset kan knappast framtränga genom de små rutorna som kasta skuggor snarare än dag på tafflor; skymningen förstorar ännu mera de redan förut så vördnadsväckande figurer som Michael Angelo har tecknat; rökelsen, hvars vållukt har någonting begrafningslikt, uppfyller luften i denna omkrets, och alla känslor bereda til den djupaste af alla, den som skall frambringas af musiken.

Under det Oswald var fördjupad uti de tankar som upväcktes af de omgifvande föremålen, blef han varse Corinna som ingick på scenens tribun bakom det galler som skiljer dem från karlarne, Corinna som han ännu ej hoppades få se, klädd i svart, helt blek af frånvaron, och så darrande vid åsynen af Oswald at hon var nödsakad stödjå sig mot gallerverket för at kunna gå längre: i detta ögonblick började *miserere*.

Rösterna, fullkomligt öfvade til denna åldriga och rena sång, utgå från en tribun vid hvalfvets början; man ser ej de som sjunga; musiken tyckes svåfva i luften; i hvarje ögon-

blick gör dagens aftagande capellet ännu mörkare: det var ej mera denna vållustiga och passionerade musik som Oswald och Corinna hört för åtta dagar sedan, det var en religionsmusik som rädde til afstående från verlden. Corinna kastade sig på knä framför gallret och förblef länge i det djupaste besinnande; sjelfve Oswald försvann för hennes ögon. Hon föreställde sig at man i et sådant ögonblick af uphøjelse skulle tycka om at dö, blott själens skilnad från kroppen ej verkställdes genom smärta, om en ängel i hast kom at på sina vingar bortföra känslan och tankan, dessa gudomliga gnistor som skulle återvända til deras ursprung: döden skulle då ej vara annat än en frivillig handling af hjertat, än en mera varm och bättre bönhörd anropan til den Evige.

Miserere, det vill säga: *haf medlidande med oss*, är en psalm sammansatt af versar hvilka ömsevis sjungas på et ganska olika sätt. Då och då låter en himmelsk musik höra sig, och den följande versen gnolas i recitativ med en däf och nästan hes ton; man skulle tro at det vore hårda sinnens svar åt ömma hjertan, at det är lifvets sanna beskaffenhet som kommer at bortvissna och förskjuta de ådla själarnes önsknigar; och när denna så ljufva choeur

börjar å nyo, uplifvas man åter til hopp; men då ännu en gång recitativet höres, blir man på nytt fattad af kölden; det är ej förskräckelse som orsakar den, blott enthousiasmens förqväfning. Ändteligen kvarlemnar det sista stycket, mera ådelt och rörande än något af de andra, et ljust och rent intryck uti djupet af själen: Gud skänker oss detta intryck innan vi dö.

Man utsläcker ljusen; natten framskrider; propheternas och spåqvinornas figurer synas som spöken svepta i skymningen. Tystnaden är djup, et enda ord skulle göra ølideligt ondt uti detta sjärens tilstånd där alt är förtroligt och invärtes: och når det sista ljudet slocknar, går hvar och en tyst och långsamt bort; hvar och en tyckes frukta at bli störd af denna verdens usla interessen.

Corinna följde processionen som begaf sig til St. Peters kyrka, hvilken då blott är uplyst af et illuminerad t kors; detta sorgtecken, ensamt lysande uti denna omäteliga byggnads vördnadsvårda skymning, är den skönaste bild af christendomen uti lifvets mörker. Et blekt och aflåset sken studsar på bildstoderna som pryda grafvarne. De lefvande som synas hoptals under dessa hvalf tyckas vara pygméer i jämförelse med bilderna af de dö-

da. Omkring korset är en viss uplyst rymd där påfven nedkastar sig klådd i hvitt och alla Cardinalerna ställde i ordning bakom honom. De förblifva i denna ställning nästan en half timma uti den djupaste tystnad, och det är omöjligt at ej bli rörd af detta skådespel. Man vet ej hvad de bedja, man hör ej deras tysta suckar; men de äro gamle; de gå före oss på grafvens våg: då vi en gång stiga in på denna rysliga våg, skall vål Gud göra oss den nåden at så förådla vår ålderdom at lifvets första aftagande må blifva de första dagarne af odödligheten?

Corinna äfven, den unga och sköna Corinna, låg på knå bakom prästerna, och det ljufva sken som uplyste hennes ansigte gjorde hennes hy blek utan at försvaga glansen af hennes blickar. Oswald såg henne i denna ställning som en hänryckande tafla och som et dyrkadt våsende. Då hon slutadt sin bön steg hon up; lord Nelvil vågade ej ännu nalkas henne, af vördnad för den andagtsrörelse hvaruti han trodde henne vara iordjupad; men hon kom först til honom med den högsta förtjusning af lyckalighet; och då denna känsla utspredde sig öfver alt hvad hon gjorde, emottog hon med liflig glädje alla de som nalkades henne;

kyrkan, hvilken i en hast blifvit förvandlad til en stor allmän spatsergång, där hvar och en stämmer möte för at talas vid om sina göromål eller nöjen.

Oswald var förundrad öfver denna flygtighet som kunde komma så olika intryck at påfölja hvarandra, och fastän han var lycklig af Corinnas glädje, var han äfven bestört at ej hos henne finna något spår efter dagens intryck: han förstod ej huru man kunde tillåta at denna sköna kyrka skulle på en så solem dag blifva Roms allmänna caffèhus, där man samlade sig för nöjet; och då han såg Corinna i lifligt samtal med den omgifvande kretsen, och utan minne af de föremål som voro omkring henne, fattade han en känsla af misstroende öfver den låttsinnighet hvaraf hon kunde vara i stånd. Hon blef straxt varse hans tanka; hon skiljde sig hastigt vid sällskapet, fattade Oswalds arm för at gå omkring i kyrkan, och sade til honom: — Jag har aldrig talat med er om mina tänkesätt i religionen; tillåt at jag får göra det i dag; kan hånda at jag derigenom skall skingra de moln som jag sett upgå uti ert sinne. —

FEMTE CAPITLET.

Skilnaden af våra religioner, kåraste Oswald, fortfor Corinna, är orsaken til det hemliga ogillande som ni ej kan afhålla er ifrån at visa mig. Er är strång och alfvarsam, vår är liflig och öm. Man tror i allmänhet at catholska religionen är strångare än den protestantiska, och detta kan vara sant uti de land där tåflan mellan bågge religionerna har funnits; men uti Italien hafva vi aldrig haft några religionsstrider, och i England har ni haft många; at denna olikhet har upkommit at catholicismen uti Italien har antagit en character af mildhet och ljufhet, och at reformationen, til dess förstörande i England, har bevåpnat sig med yttersta strånghet uti moral och principer. Vår religion, liksom de gamles, uplifvar konsterna, ingifver skalderna, utgör en slags del af alla vår lefnads njutningar, då deremot er, uprättad uti et land där förståndet hade mera värde än inbillningen, har antagit en character af moralisk strånghet hvarifrån

den aldrig skall afvika. Vår talar i kärlekens namn, er i skyldighetens. Edra principer äro fria, våra dogmer äro absoluta; och likväl uti tillämpningen förlikar sig vår orthodoxa despotism med enskildta omständigheter, och er religionsfrihet låter vörda sina lagar utan undantag. Det är sant at vår catholicism ålägger de som ingått uti munkståndet ganska hårda botöfningar: detta tilstånd af fritt val, är en mystisk förbindelse emellan människan och gudomligheten, men lek-männens religion uti Italien är en ständig källa til rörande uplifning. Kärlek, hopp och tro, äro hufvuddygdena uti denna religion; och alla dessa dygder lofva och gifva sällhet. Långt ifrån at våra präster skulle nånsin förbjuda oss glädjens rena känsla, såga de oss tvärtom at denna känsla uttrycker vår tacksamhet emot Skaparens gåfvor. Hvad de fordra af oss, är et noggrannt upfyllande af de religionsöfningar som bevisa vår vördnad för våra lårosattser och vårt eftersträf-vande at behaga Gud, jämte gifmildhet emot de olyckliga och ånger öfver våra svagheter. Men de neka ej at aflösa oss då vi bedja det med ifver, och hjertats tilgifvenheter ingifva här mera än på andra ställen et öfver-seende medlidande. Har ej Jesus Christus

sjelf sagt til Magdalena: *Henne skall mycket blifva förlåtit, efter hon har mycket älskat.* Dessa ord hafva blifvit utsagda under en likaså skön himmel som vår; denna samma himmel berder för oss om den gudomliga barmhertigheten.

— Corinna, svarade lord Nelvil, huru skulle man kunna motsåga så ljufva ord, af hvilka mitt hjerta har så mycket behoff! men jag skall likyål göra det, efter det ej är blott för en dag som jag älskar Corinna, och efter jag hoppas med henne en lång framtid af sällhet och dygd. Den ädlaste religion är den som gör af passionernas upoffring och skyldigheternas upfyllande en ständig årebevisning åt det högsta Väsendet. Menniskans moralité är dess dyrkan til Gud: det är at förringa det begrepp vi hafva om Skaparen, då man förmodar i dess förbindelse med creaturet en vilja som ej har til syftemål dess förstånds fullkomnande. Fadersvåldet, denna ådla affbild af en fullkomligt god herre, begår ingenting af barnen utan för at göra dem bättre och lyckligare; huru skulle man då kunna föreställa sig at Gud skulle fordra af menniskan annat än det som har menniskan sjelf til syftemål! Se derföre hvilken irring som upkommer i folkets hufvuden hos er, utaf va-

nan at lägga mera vikt på ceremoniernas utöfning än moralens skyldigheter: det är just efter påskveckan, ni vet det, som de flåsta mord föröfvas i Rom. Folket tror sig, at man så må såga, hafva under fastan förvärfvat sig något at råkna på, och slösar i mord sin botöfnings skatt. Man har sett brottslingar, ännu helt motbudande af mordföråttningar göra sig samvete af at äta kött på fredagen; och de grofva sinnen, hvilka man inbillat at det aldrastörsta brott vore olydnad emot kyrkoordningens föreskrifter, uttömma sitt samvete i detta ämne, och föreställa sig gudomligheten lik den verldsliga styrelsen, hvilken högre skattar undergifvenhet för dess värde än alla andra dygder: det blir då hoffmansförbindelser som sättas i stället för den vörtnad Skaparen bör ingifva, såsom ursprung och belöning för en lefnad, hvilken fordrar så mycken noggranhet och försigtighet. Italienska catholicismen frikallar själen genom yttre demonstrationer från besinnande och samlade tankar. Då skådespelet är slut, uphörer rörelsen, skyldigheten är upfylld; och man är ej, såsom hos oss, länge fördjupad i de tankar och känslor som uppkomma af en strång undersökning af sina tankar och sitt hjerta.

— Ni är strång, bästa Oswald, återtog Corinna, det är ej första gången jag märkt det. Om religionen blott bestod uti moralens noga utöfning, hvad värde skulle den hafva mer än filosofien och förnuftet? och hvilka känslor af fromhet skulle hos oss utvecklas om vårt första ändamål vore at qväfva hjertats känslor? Stoici visste nästan lika mycket som vi om skyldigheter och strånghet i upförandet; men hvad som blott kan tilräknas christendomen, är den andäktiga entousiasmen som förenas med alla själens tilgifvenheter, är förmågan at ålska och beklaga; det är känslans och öfverseendets dyrkan som så mycket gynnar själens utflygt mot himlen! Hvad betyder liknelsen om den för-lorade sonen, om det ej är kärleken, den uprigtiga kärleken som föredrages äfven det nogaste uplyllande af skyldigheter? Denne son hade öfvergifvit sin fars hus, och hans bror hade blifvit kvar; han hade fördjupat sig uti verldsliga nöjen, och hans bror hade ej et ögonblick afvikit ifrån den husliga lefnadens ordentlighet; men han kom tillbaka, han gret, han ålskade, och hans far anrättade en högtid för hans återkomst. Ack! helt visst är uti vår natur, ålska, beständigt ålska, det enda som blifvit oss öfrigt af vårt him-

melska arf. Äfven våra dygder äro ofta för mycket sammansatta med lifvet at vi skulle riktigt förstå hvad som är godt, hvad som är bäst, och hvilken den hemliga känsla är som leder eller förvillar oss. Jag utbeder mig af min Gud at han skall låra mig tilbedja honom, och jag känner upfyllandet af min bön uti de tårar jag gjuter. Men för at underhålla sig i denna sinnesställning äro religionsöfningar mera nödvändiga än ni tror; de äro en ständig förbindelse med gudomligheten; de äro dagliga handlingar utan sammanhang med lifvets interessen, och blott systande til den osynliga världen. De yttre föremålen äro äfven af stor hjälp för gudaktigheten; själen går tillbaka til sig sjelf, om ej de sköna konsterna, de högtidliga monumenterna, de harmoniska sångerna, uplifva detta poetiska genie som också är religionsgeniet.

Den måst okunniga menniska, då hon beder, då hon lider och hoppas på himlen, har i detta ögonblick en kraft som skulle uttrycka sig som Milton, som Homerus, som Tasso, om upfostran hade lärnt henne at klåda sine tankar uti ord. Blott tvänne utmärkta människoclasser finnas på jorden, de som känna enthousiasmen, och de som föragta den; alla

andra skilnader äro utarbetade af societeten. Den förra har inga ord för sina känslor; den senare vet hvad som bör sägas för at dölja hjertats tomhet. Men den källa som upkommer ur sjelfva klippan på himlens kallelse, är den sanna talangen, den sanna religionen, den sanna kärleken.

Våra religionsöfningars ståt, dessa tafloer där helgonen på knå uttrycka en beständig bön, dessa bildstoder ställda på grafvarne liksom för at upväckas en dag med de döda, dessa kyrkor och deras omätliga hvalf, hafva en förtrolig förbindelse med religionsbegreppen. Jag ålskar denna lysande årebevisning gifven af människorna åt det som lofvar dem hvarken lycka eller magt; åt det som hvarken belönar eller straffar dem med annat än hjertats känsla: jag känner mig då mera stolt öfver min varelse; jag igenkänner hos människan någonting oegennyttigt, och om man än för mycket utvidgade religionspragten, så ålskar jag denna slösaagtighet af jordiska ågodelar för et annat lif, af tiden för evigheten: nog saker göras för morgondagen, nog omsorger tagas för menskliga angelägenheternas hushållning. Ack, hvad jag ålskar det onyttiga, då varelsen blott är et mödosamt arbete

för en usel vinst! Men om vi äro på denna jorden liksom på en trappa til himlen, hvad kunna vi bättre göra än at så uphöja vår själ at hon kan fatta det oändliga, det osynliga och det eviga, genom de gränsor som omgifva henne!

Jesus Christus tillåt en svag, och kan hända ångrande qvinna, at smörja sina fötter med den måst dyrbara vållukt, men han afviste dem som rådde at använda dessa dyrbarheter til et mera nyttigt bruk: *Låt henne göra*, sade han, *ty min tid är så kort hos er.* Ack! alt hvad som är godt och sublimt på denna jorden blir så kort hos oss; åldren, sjukdomarne, döden, skola snart förtorka denna dagdroppe som kommer från himlen, och hvilar blott på blommorna. Käraste Oswald! låtom oss då förblanda alt, kärlek, religion, snille, och solen och vållukterna, och musiken och poesien; atheismen består blott uti kallsinighet, egoismen uti nedrighet. Jesus Kristus har sagt: *Då två eller tre äro församlade i mitt namn, så vill jag vara ibland dem.* Och hvad är det, o min Gud! at vara församlade i ditt namn, om det ej är at njuta gåfverna af din sköna natur, och at tilråkna det åt dig, och at tacka dig för lifvet, och at i

synnerhet tacka dig då et hjerta åfven skapadt af dig svarar helt och hållit til vårt! —

En himmelsk ingifvelse uplifvade i detta ögonblick Corinnas ansigte. Oswald kunde knapt afhålla sig ifrån at kasta sig på knä för henne midt uti kyrkan, och blef länge tyst för at öfverlemna sig åt nöjet at minnas hennes ord, och at ännu återfinna dem i hennes blickar. Han ville likvål til slut svara, han ville ej öfvergifva en sak som var honom kår. — Corinna, sade han då, tillåt din vån ännu några ord. Hans själ år ej förtorkad, nej, Corinna, hon år det ej, och om jag ålskar strånghet uti principer och handlingar, så år det derföre at den gifver åt känslorna mera djuphet och varaglighet. Om jag ålskar förnuftet uti religionen, det vill såga om jag förskjuter både motsägande dogmer och alla menskliga medel at verka på menniskor, så år det derföre at jag ser gudomligheten uti förnuftet liksom uti entousiasmen; och om jag ej kan lida at man försvargar menniskan uti någon af hennes förmågheter, så år det derföre at hon behöfver dem alla för at fatta en sanning som förnuftet uppenbarar oss, liksom Guds tilvarelse och själens odödlighet uppenbaras af hjertats instinct. Hvad kan man tillägga dessa subli-

ma idéer och deras förening med dygden! hvad kan man tillägga dem som ej skulle vara under dem! Den poetiska enthousiasmen som meddelar er så mycken förtjusning, vågar jag såga är ej den måst tjenliga andagt. Corinna, huru skulle man genom denna sinnesställning kunna bereda sig til de oräkneliga upoffringar som skyldigheten fordrar af oss? Det fans ingen annan uppenbarelse ån själens utflygt, då menskliga ödet, närvarande och tilkommande, visade sig för sinnet blott genom moln; men för oss, åt hvilka christendomen gjort det klart och bestämmt, kan känslan blifva en belöning, men den bör ej vara vår enda ledare: du beskriver de sällas våsende, men ej de dödligas. Religionslifvet är en strid, men ej en hymn. Om vi ej vore dömda at kufva i denna verlden andras eller våra egna elaka böjelser, vore det i sanning inga andra skilnader at göra ån emellan kalla och uphöjda själar. Men menniskan är et mera bittert och fruktansvärdt creatur ån dit hjerta föreställer dig; och förnuftet uti gudagtigheten, och magten uti skyldigheten, åro en nödvändig tygel för hennes högmodiga irringar.

Under hvad synpunct du betraktar den yttre ståten och de talrika andagtsöfningarne af din

religion, tro mig bästa vän! skall likväl be-
 tragtelsen af verlden och dess uphofsman al-
 tid vara den förnämsta gudsdyrkan, den som
 ensam kan upfylla inbillningen utan at forsk-
 ningen deruti kan finna någonting uselt el-
 ler orimligt. De dogmer som såra mitt för-
 nuft afsvala äfven enthousiasmen. Utan twif-
 vel är verlden, sådan den är, en myster
 hvilken vi hvarken kunna förneka eller be-
 gripa; den skulle då vara en stor däre som
 ville neka at tro alt hvad han ej kan uttyda;
 men alla motsägelser äro alltid människoverk.
 Mystèren, sådan Gud gifvit oss den, är öf-
 ver förnuftets ljus, men ej stridande deremot.
 En tysk filosof har sagt: *Jag känner blott
 två sköna saker i verlden, den stjernprydda himlen
 öfver våra hufvuden, och känslan af skyldigheten
 uti våra hjertan.* I sanning äro alla skapelsens
 underverk förenade uti dessa ord.

Långt ifrån at en enkel och strång religion
 förtorkar hjertat, skulle jag trott innan jag
 lärde känna dig Corinna, at den ensam
 kunde concentrera och föreviga känslorna. Jag
 har sett det strångaste och renaste upförande
 utveckla hos en man den outtömligaste öm-
 het; jag har sett honom ända in på älderdo-
 men bibehålla en ren själ som säkert skulle
 blifvit fläckad af passionernas stormar och de

fel som de komma oss at begå. Visserligen är ångren en skön sak, och jag har behof mer än någon annan at tro på dess kraft; men en uprepad ånger tröttar själen; denna känsla föder blott en gång på nytt. Det är återlösningen som verkställes i djupet af själen; och detta stora offer kan ej förnyas. Då menskliga svagheten vänjer sig dervid, förlorar hon förmågan at ålska: ty det behöfs styrka at ålska, åtminstone med beständighet.

Jag vill göra samma slags inkast mot denna gudsdyrkan, full af pragt, hvilken du tror så lifligt verka på inbillningen: jag tror at inbillningen är blyg och återhållen liksom hjertat. De rörelser som påtvingas den äro mindre mågtiga än de som upkomma af sig sjelfva. Jag har sett på Cevennerna en protestantisk präst som predikade vid aftonen i djupet af bergen. Han anropade de fransmännens grafvar som voro landförvista och förskjutna af deras bröder, och hvilkas aska blifvit samlad på dessa rum. Han lofvade deras vänner at de skulle återfinna dem uti en bättre verld. Han sade at en dygdig lefnad försåkrade oss om denna sällhet, han sade: *gören godt åt menniskorna, på det at Gud må läka smärtans sår i edra hjertan.* Han förundrade sig öfver den obevekliga hårdhet som en förgånglig

menniska visar mot en lika förgånglig, och bemågtigade sig denna förfärliga tanka på döden som de lefvande hafva fattat, och hvilken de aldrig skola uttömma. Med et ord, han sade ingenting som ej var sannt och rörande: hans ord voro uti fullkomlig sammanstämning med naturen. Strömforssen som hördes på afstånd, stjernornas tindrande ljus, tycktes uttrycka samma tankar under en annan form. Den enda pragt som ger högtider utan at skymfa olyckan, och all denna vördnadsväckande enkelhet, uprörde själen mycket mera djupt än lysande ceremonier.

Tvåne dagar efter detta samtal, Påskdagen, voro Corinna och lord Nelvil tillsammans på St. Peters torg, i det ögonblick då påfven framstiger på kyrkans måst uphöjda balcon, och utbeder sig af himlen den välsignelse som han skall utsprida på jorden. Då han utsäger dessa ord: — ”åt staden och jorden” (*urbi et orbi*) — kastar sig hela det församlade folket på knå, och Corinna och lord Nelvil kände, genom den rörelse som de i detta ögonblick rönte, at alla sått at dyrka Gud äro lika. Religionskänslan förenar menniskorna förtroligt tillsammans, så framt ej egenkärleken eller fanatismen deraf göra et föremål åt afvundsjuka eller hat. At bedja til-

sammans, på hvilket språk eller efter hvilken kyrkoordning som hålst, är det måst rörande brödraskap af hopp och sympathi som människorna kunna ingå på denna jorden.

SJETTE CAPITLET.

Påskdagen var förbi, och Corinna talte ej om at uppfylla det löfte hon gjort om förtroendet af sin historia åt lord Nelvil. Sårad af denna tystnad, sade han en dag i hennes närvaro at man mycket berömde Neapels skönheter, och at han hade lust at resa dit. Corinna, som i ögonblicket såg hvad som föregick i hans själ, föreslog at följa honom på resan. Hon smickrade sig med at få uppskof på den bekännelse han fordrade utaf henne, genom detta kärleksbevis som borde tillfredsställa honom. Och dessutom trodde hon at om han förde henne med sig var det utan tvifvel i afsigt at skänka henne hela sin lefnad. Hon väntade då med ångslan på hvad han skulle säga, och hennes nästan bedjande blickar begärte utaf honom et gynnande svar.

Oswald kunde ej motså dem; han hade först blifvit förundrad öfver detta tilbud och öfver den enkelhet med hvilken Corinna gjorde det; han tvekade om han skulle antaga det; men då han såg sin våns oro, huru hennes bröst höjde sig, huru hennes ögon voro fulla af tårar, biföll han at resa i hennes sällskap, utan at öfverlägga med sig sjelf om vigten af et sådant beslut. Corinna blef högst förnöjd; ty hennes hjerta förlitade sig i detta ögonblick aldeles på Oswalds känsla.

Dagen blef utsatt, och det ljufva perspektivet at resa tillsammans bortskymde alla andra begrepp. De roade sig med at anställa resans detaillier, och det var ingen af dessa som ej blef en källa til nöje. Huru lycklig är icke denna själens belågenhet uti hvilken alla lifvets tilställningar hafva en sårdeles förtyjusning då de fästa sig vid något af hjertats hopp! Det kommer snart nog detta ögonblick då varelsen tröttar uti hvarje timma liksom i det hela, då hvarje morgon fordrar et bemödande at kunna trifvas vid upvaknandet, och at leda dagen fram ända til aftonen.

I det ögonblick då lord Nelvil gick ut ifrån Corinna för at göra alt färdigt til afresan, kom gref d'Erfeuil dit, och fick veta af henne det förslag de upgjort til-

sammans. — Hvad tänker ni på, sade han til henne, hvad! at resa med lord Nelvil utan at han är er man, utan at han en gång lofvat bli det! hvad skulle det bli af er om han öfverger er? — Det samma, svarade Corinna, som uti alla andra lifvets ställningar om han uphörde at älska mig, jag skulle bli den olyckligaste person i världen. — Ja, men om ni ingenting gjort som kunde blottställa er, så skulle ni vara helt och hållit kvar. — Helt och hållit! utropade Corinna, då mitt lifs djupaste känsla skulle vara vissnad! då mit hjerta skulle vara krossadt! — Allmänheten skulle ej veta det, och ni kunde genom förstållning undvika at förlora något hos opinionen. — Och hvarföre skulle man skona denna opinion, svarade Corinna, om det ej vore för at åga et behag mer uti den älskades ögon? — Man uphör at älska, återtog gref d'Erfeuil, men man uphör ej at lefva i societéten och at behöfva den. — Ack! om jag kunde tänka, svarade Corinna, at en gång den dag skulle komma då Oswalds tilgifvenhet ej skulle tilhöra mig ensamt i denna världen, om jag kunde föreställa mig detta, så skulle jag redan uphört at älska honom! Hvad skulle väl kärleken vara, om den förutsåg, om den kun-

de göra uträkning på det ögonblick då den skall uphöra? Om det är någonting andäggigt uti denna känsla, så är det emedan den utplånar alla andra interessen, och finner behag liksom andagten uti fullkomlig upoffring af sig sjelf. —

Hvilket sammelsurium! återtog gref d'Erfeuil; kan en person med snille som ni, upfylla hufvudet med dylika dårskaper! Vi karlar hafva mycken fördel af et sådant fruntimmernas tänkesätt, vi få då mycket mera värde öfver dem; men er öfverlägsenhet bör ej vara förgåfves, den måste tjena er til något. — Ack! sade Corinna, jag har at tacka den för mycket om den låter mig bättre fatta alt hvad som är rörande och ådelt uti lord Nelvils character. Lord Nelvil är menniska som en annan, återtog gref d'Erfeuil; han skall återvända til sitt land, han skall följa sin bana, han skall med et ord bli förnuftig; och ni skall oförsigtigt blottställa ert rygte om ni reser til Neapel med honom. — Jag är okunnig om lord Nelvils afsigter sade Corinna, och jag hade kanhända gjort bättre at låra känna dem innan jag ålskade honom; men hvad gör nu en upoffring mera! mitt lif beror ju altid utaf hans känsla för mig! jag finner tvärtom en viss til-

fredsställelse at ej lemna mig någon utväg kvar; ingen gifves då hjertat är såradt: likväl kan verlden ibland tro at man har någon, och jag ålskar at föreställa mig äfven i detta afseende at min olycka skulle bli fullkomlig om lord Nelvil skiljde sig ifrån mig. — Och vet han til hvilken grad ni blottställer er för honom? fortfor gref d'Erfeuil. — Jag har bjudit til at dölja det för honom, svarade Corinna, och då han ej väl känner landets bruk, har jag kunnat öfverdrifva något den frihet det gifver. Jag begår ert hedersord at ej såga honom et ord i detta ämne, jag vill at han skall vara fri och alltid fri uti sina förbindelser med mig: han kan ej göra mig lycklig genom någon slags upoffring. Den känsla som gör mig lycklig är livets blomma, och hvarken godhet eller granlagenhet skulle kunna uplifva henne om hon en gång vissnade. Jag besvär er då, min bästa grefve, blanda er ej uti mitt öde! ingenting af hvad ni förstår om hjertats tilgifvenhet kan passa för mig; hvad ni säger är klokt, väl taladt, ganska lämpeligt til vanliga ställningar och personer; men ni skulle ganska oskyldigt göra mig et förskräckligt ondt om ni ville dömma min character efter de allmänna, för hvilka grundsatserna redan äro gifna. Jag li-

der, jag njuter, jag känner på mitt eget sätt, och det vore mig ensam man skulle studera om man ville hafva någon inflytelse på min sällhet.

Gref d'Erfeuil's egenkärlek blef något stött öfver hans misslyckade råd, och öfver det stora tilgifvenhetsprof som Corinna gaf lord Nelvil: han visste väl at han ej var ålskad utaf henne, men det var honom oangenämt at alt detta blef så allmänt bekant. Uti en karls lycka hos et fruntimmer är alltid något som misshagar äfven hans bästa vänner. — Jag ser at jag ingenting förmår, sade gref d'Erfeuil, men då ni blir mycket olycklig så skall ni komma ihog mig; emedlertid reser jag från Rom, efter hvarken ni eller lord Nelvil blir där qvar, jag skulle leds för mycket i er frånvaro. Säkert träffar jag er på något ställe antingen i Skottland eller Italien, ty jag har fattat smak för resor medan jag väntar något bättre. Förlåt mina råd, sköna Corinna! och var alltid viss om min oinskränkta tilgifvenhet. — Corinna tackade honom och skiljde sig ifrån honom med en känsla af saknad. Hon hade lärt känna honom på samma tid som Oswald, och detta minne gaf en förbindelse dem emellan hvilken hon ej önskade se bruten. Hon upförde

sig som hon sagt åt gref d'Erfeuil. Någon oro störde et ögonblick den glädje med hvilken lord Nelvil antagit förslaget om resan: han fruktade at resan til Neapel kunde blottställa Corinna, och han önskade känna hennes historia innan denna resa, för at med visshet dömma om de ej voro åtskilda af något oöfvervinnerligt hinder; men hon förklarade bestämdt at hon ej ville yttra sig förrän i Neapel, och gaf honom en ljuf irring om hvad som kunde sägas öfver det parti hon tog. Oswald lånade sig åt denna förvillelse; kärleken, hos en oviss och svag character, bedrager til hälften, förnuftet uplyser til hälften, och det är den närvarande rörelsen som afgör hvilken af de tvänne hålfterna skall bli et helt. Lord Nelvils förstånd var synnerligen vidsträckt och genomträngande, men han dömde sig sjelf riktigt blott uti det förflutna. Hans närvarande ställning visade sig för honom alltid oredigt. Tilgängelig på en gång både af öfvervåldigande och samvetsagg, af passion och blyghet, var det honom omöjligt at förstå sig sjelf under dessa motstridigheter, förrän utgången afgjort den strid som föregick hos honom.

Då Corinnas vänner, och i synnerhet prinsen af Castel-forte, blefvo underrättade

om hennes förslag, rönste de mycken ledsnad. Prinsen af Castel-forte i synnerhet kände deröfver en så stor sorg at han beslöt följa henne inom kort tid. Det var såkert ingen färfånga uti at på detta sätt vilja vara med uti en föredragen älskares suite; men hvad han ej kunde lida var den förskräckliga tomheten af hans våns frånvaro; han hade ej en enda vän som han ej träffade hos Corinna, och aldrig gick han uti något annat hus än hennes. Den sociéet som samlades hos henne skulle nödvändigt skingras då hon reste bort, och det skulle bli omöjligt at samla dess kvarlevor. Prinsen af Castel-forte hade ej vant sig at lefva i sin familie; oagtadt han var ganska qvick, blef han snart trött af studerande: hela dagen skulle då blifvit för honom olideligt tung om han ej kommit til Corinna alla mornar och aftnar: hon reste bort, han visste ej hvar han skulle göra af sig, och beslöt inom sig sjelf at nalkas henne som en vän utan fordringar, men hvilken alltid är tilstådes at trösta oss i olyckan; och en sådan vän bör vara ganska viss at hans stund kommer.

Corinna rönste en känsla af melancholi då hon på detta sätt bröt alla sina vanor; hon hade under några år gjort sig uti Rom

et sätt at vara som behagade henne; hon var en medelpunct för alla namnkunniga artister och mån af uplysning; et fullkomligt oberoende uti idéer och vanor gaf mycket nöje åt hennes lefnadssätt: hvad skulle det nu bli af henne? Om hon var ämnad til den sällheten at blifva Oswalds maka, så var det til England han skulle föra henne, och på hvad sätt skulle hon där bedömmas? huru skulle hon sjelf kunna inskränka sig til detta lefnadssätt, så olikt det hon nu i sex år fört? men dessa reflexioner gingo blott hastigt igenom hennes sinne, och hennes känsla för Oswald utplånade alltid deras lätta spår. Hon såg honom, hon hörde honom, och räknade timmarna blott efter hans frånvaro eller närvaro. Hvem kan tvista med sällheten? hvem tar ej emot den då den kommer? Corinna i synnerhet hade ringa förutseende; fruktan eller hopp voro ej gjorda för henne; hennes tro på framtiden var oredig, och hennes inbillning gjorde henne i detta afseende obetydligt hvarken godt eller ondt.

Morgonen til hennes afresa inkom prinsen af Castel-forte til henne, och med tårar i ögonen sade han: — Kommer ni ej mera tillbaka til Rom? — Jo min Gud, visst gör jag det,

det! inom en månad äro vi tillbaka. — Men om ni gifter er med lord Nelvil, måste ni ju öfvergifva Italien? — Öfvergifva Italien! sade Corinna, och suckade. — Detta land, fortfor prinsen af Castel-forte, där man talar ert språk, där man så väl förstår er, där ni är så lifligt beundrad; och edra vänner, Corinna, edra vänner! hvar skall ni bli ålskad som här? hvar skall ni finna denna bildningskraft och dessa sköna konster som behåga er? är det då blott en enda känsla som utgör lifvet? är det ej språket, vanorna, sederna, hvaraf kärleken til fäderneslandet är sammansatt, denna kärlek som upväcker hemsjukan, de landförvistes grymmaste plåga? — Ack, hvad säger ni, utropade Corinna; har jag ej redan rönt det! är det ej denna plåga som afgjort mitt öde! — Hon betraktade sorgligt sitt rum, och bildstoderna som pryddet det, och Tibern som flöt under hennes fönster, och himlen hvars skönhet tycktes bjuda henne at bli qvar. Men just då kom Oswald ridande med blixstens snabbhet öfver bron St. Angelo. — Där kommer han! ropade Corinna. — Knapt hade hon sagt ut ordet förrän han redan var där; hon sprang emot honom; bägge två, otolige at resa, skyn-

dade at stiga i vagnen. Corinna sade likväl et ålskvårdt farväl åt prinsen af Castel-forte; men hennes ljufva ord förlorade sig i luften, bland postillonernas rop, hästarnas gnäggande, och alt detta afresans buller, ibland be-
dröfligt, ibland förtjusande, alt efter som fruk-
tan eller hopp ingifves af ödets nya skiften.

 ELFTE BOKEN.

 NEAPEL OCH ST. SALVADORS EREMITAGE.

 FÖRSTA CAPITLET.

Oswald var stolt öfver at föra med sig sin eröfring; han, som uti sina njutningar nästan alltid kände sig oroad af estertanken eller saknaden, rönste för denna gång ej ovisshetens plåga. Han hade visst ej tagit sitt beslut, men han sysselsatte sig ej med at göra det, och han öfvergaf sig åt händelserna, under hopp at af dem blifva dragen til hvad han önskade. De foro öfver Albanos fält, där man ännu visar hvad man tror vara Horatiernas och Curiacernas graf*). De foro nära förbi sjön Nemi och de helgade skogar som kringgränsa den. Man säger at Hippolyte

*) Ut i en samling af straldestycken af Fru Braun född Munter är en skön beskrifning öfver Albanska sjön. Hon är det fruntimmer af sitt land hvars talanger och bildningskraft förtjena det mästa beröm.

blef uplifvad af Diana på dessa rum; hon tillät ej några håstar at nalkas dem, och för-
evigade genom detta förbud minnet af sin un-
ge gunstlings olycka. På detta sätt kommer
historien och poesien at nästan vid hvarje
steg uti Italien framstålla sig för minnet, och
de förtjusande rum som återkalla dem, mildra
alt hvad som är melancholiskt uti det för-
flutna, och tyckas bibehålla det vid en evig
ungdom.

Oswald och Corinna foro sedan öfver
Pontinska tråskan, et fält som är frugtbart och
pestilentialiskt på en gång, där man ej ser en
enda hydda, fastän naturen där tyckes vara
ömnig. Några sjuka menniskor spänna före
edra håstar, och recommendera er at ej
somna under öfverfarten af tråskan: ty söm-
nen är där et verkligt förebud til döden.
Bufflar med på en gång nedrig och vild phy-
sionomi draga den plog som någon oförsig-
tig jordbrukare ännu ibland styrer på den-
na olycksfulla jord, och den skönaste sol
uplyser detta bedröfliga skådespel. Sumpiga
och osunda ställen uti norden anmålas af de-
ras förfärliga utseende; men uti söderns måst
farliga tragter bibehåller naturen en renhet
hvars bedrägliga ljufhet bedrager de resande.
Om det är sant at det är högst farligt at

somna under öfverfarten af Pontinska tråskan ; så är den öfvervinnerliga bøjelse til sömn hvilken dessa under hettan ingifva, ännu et af de trolösa intryck som rönas på desså rum. Lord Nelvil vakade beständigt öfver Corinna. Ibland lutade hon med hufvudet på Thérésine som åtföljde dem, ibland tillsöt hon ögonen, tryckt af luftens tyngd. Oswald skyndade at väcka henne med en obeskriflig fasa, och fastän han vanligtvis var tystlåten, blef han nu outtömmelig uti samtalsämnen, alltid underhållna, alltid nya, för at hindra henne at et ögonklick gifva vika för denna farliga sömn. Ack! bör man ej förlåta qvinornas hjertan den sönderslitande saknad som fästar sig vid de dagar då de voro ålskade, då deras varelse var så nödvändig för en annans, då de i hvarje ögonblick kände sig understödda och beskyddade? hvilken enslighet skall ej följa på denna tid af vållust! och hvad de äro lyckliga som ägtenskapets helgade band småningom hafva öfverfört ifrån kärlek til vånskap, utan at något smärtsamt ögonblick har sönderslitit deras lefnad!

Oswald och Corinna, efter den oroande öfverfarten af Pontinska tråskan, kommo änteligen til Terracina, på hafskusten, vid konungariket Neapels gränсор. Där börjar

egentligen södern, där hålsas de resande af all dess hårlighet. Denna Neapels jord, *denna lyckliga bygd*, är liksom afskiljd från det öfriga Europa, både af hafvet som omgifver den, och af denna farliga landsträcka hvilken man måste öfverfara för at komma dit. Man skulle tro at naturen bevarat åt sig sjelf hemligheten af detta förtjusande hemvist, och at hon velat göra dess tilgångar farliga. Rom är ännu ej södern: man anar dess ljufhet, men dess förtjusning börjar ej rätteligen förrån på Neapels område. Icke långt ifrån Terracina är den udde som poeterna utvalt til Circes boning, och bakom Terracina höjer sig berget Anxur, där Theodorie, göthernas konung, hade anlagt et af dessa befästade slott hvarmed nordens krigare betäckte jorden. Uti Italien finnas ganska få spår af barbarernas ströftåg, eller åtminstone där dessa spår bestå uti förstörelse, hafva de blifvit bortblandade med tidens verkningar. De nordiska folkslagen hafva ej gifvit åt Italien denna krigiska utsigt som Tyskland bibehållit. Det tyckes som Ausoniens vekliga jord ej kunnat bära de fortificationer och citadeller hvaraf de nordiska länder äro uppfyllda. Sällan finner man där ännu någon göthisk byggnad, något feodalslott, och min-

net af de gamle Romare herrskar ensamt genom seklerna, oagadt de folk som öfvervunnit dem.

Hela det berg som ligger upöfver Terracina är betäckt med pomerans och citronträd, hvilka balsamera luften på vållustigt sätt. Ingenting liknar uti våra climater den södra vållukten af citronträden i fria luften: den verkar på inbillningen nästan som en melodisk musik: den ger en poetisk sinnesställning, äggar talangen och berusar den med naturen. Aloë den bredbladiga Cactus som ni vid hvarje steg träffar, hafva en särdeles physionomi, som påminner hvad man känner om Africas producter. Dessa plantor upväcka en slags fasa: de tyckas tilhåra en håftig och herrsklysten natur. Hela landets utsigt är främmande; man känner sig uti en annan verld, uti en verld som man blott fattar genom fornåldrens poetiska beskrifningar, hvilka på en gång hafva i deras målningar så mycken bildningskraft och rigtighet. Då de inkommo i Terracina, kastade barnen en stor myckenhet blomster uti Corinnas vagn, hvilka de plåskade vid vågen, eller på berget, och bortslösade utan uträkning, så mycket förtrodde de sig på naturens frikostighet. De vagnar som införde skörden från fältet voro alla dagar

prydda med guirlander af rosor, och ofta sidade barnen deras matbord med blommor: ty under en skön himmel blir äfven folkets inbillning poetisk. Man såg, man hörde omkring dessa leende tafvor, hatvet hvars vågor brusade med håftighet. Det var ej stormen som uprörde det, men klipporna, ständiga hinder som satte sig emot dess böljor, och af hvilka dess stolthet blef retard.

*E non udite ancor come risuona
il roco ed alto fremito marino?*

Ock hör ni ej ännu huru hafvets hesa och djupa fråsning ljuder? Denna rörelse utan ändamål, denna kraft utan föremål, hvilken evigt förnyas utan at vi kunna fatta dess orsak eller slut, lockar oss til stranden där detta stora skådespel framställes för våra blickar; och man känner et behof blandadt med farhåga, at nalkas vågorna och at döfva sina tankar med deras buller.

Emot aftonen blef alt lugnt. Corinna och lord Nelvil spatserade långsamt och med vållust på fältet. Hvarje steg, då det tryckte blomorna, framlockade vållukt utur deras sköte. Näktergalarne kommo hålst at hvila på rosenbuskarne. Således blandade sig den renaste sång med de ljufvaste ängor; alla naturens förtjusningar drogo hvarandra inbördes; men

hvad som i synnerhet är hänryckande och obeskrifligt, är luftens lenhet som man andas. Då man betraktar en vacker belägenhet uti nordnen, störrer det climat man känner alltid något litet det nöje man kunde smaka. Dessa små känningar af kyla och fuktighet hvilka mer eller mindre bortvända er upmärksamhet från hvad ni ser, likna en falsk ton uti en concert; men då ni nalkas Neapel, röner ni en så fullkomlig våtrefnad, en så stor naturens vånskap för er, at ingenting kan störa de ljufva känslor det förorsakar er. Alla människans förbindelser äro uti våra climater, med sociéteten. Naturen, i de varma länderna, uprättar en förbindelse med de yttre föremålen, och känslorna sprida sig där med ljufhet utvårtens omkring. Visserligen har södern äfven sin melancholi; ty på hvilka rum föder ej människans öde detta intryck! men uti denna melancholi är hvarken missnöje, eller ångslan, eller saknad. På andra ställen är det lifvet, hvilket sådant det är, ej är nog för själens förmågheter; här är det själens förmågheter hvilka ej äro nog för lifvet, och öfverflödet af känslor ingifver en sorglös tankfullhet hvilken man knapt kan utreda då man röner den.

Om nätterna visa sig lysande flugor i luften; man kunde tycka at berget gnistade, och at den brinnande jorden meddelade några af sina lågor. Dessa flugor flögo genom tråden, hvilade ibland på bladen, och vinden gungade dessa små stjernor och skiftade på tusen sätt deras ovissa ljus. Äfven sanden innehöll en myckenhet jernhaltiga stenar som lyste på alla sidor; det var den eldjord som ännu bibehöll i sitt sköte spår af solen hvars sista stråle nyss upvärmte henne. Det gifs uti denna natur på en gång et lif och en hvila som helt och hållit uppfyller väsendets särskildta önskningsar.

Corinna öfverlemnades sig åt förtjusningen af denna aftonstund, och genomträngde sig af glädje; Oswald kunde ej dölja sin rörelse. Många gånger tryckte han Corinna mot sitt hjerta; många gånger aflågsnade han sig, sedan kom tillbaka, gick sedan åter bort för at vörda den som skulle bli hans maka. Corinna tänkte ej på den fara som kunnat förskräcka henne; ty sådan var hennes agtning för Oswald, at om han fordrat utaf henne öfverlemnandet af hela sin varelse, hade hon aldrig tviflat at denna bön skulle innefatta en högtidlig förbindelse at taga henne til hustru; men hon var ganska glad at han segrade öfver sig sjelf,

och årade henne genom denna upoffring: och uti hennes själ var denna fullhet af kärlek och sällhet som ej tillåter någon vidare önskning. Oswald var långt ifrån detta lugn; han kände sig uptånd af Corinnas behag. En gång kastade han sig til hennes fötter med håftighet, och tycktes hafva förlorat alt vålde öfver sin passion; men Corinna såg på honom med så mycken ljufhet och rådhäga, hon tycktes så fullkomligt erkänna hans vålde och bedja at han ej skulle missbruka det, at detta ödmjuka försvar ingaf honom mera vördnad än alt annat.

De blefvo då varse återsken i hafvet af et ljus som fördes af en okänd på stranden, hvilken hemligt begaf sig til nästa hus. — Han går til sin älskarinna, sade Oswald. — Ja, svarade Corinna. — Och för mig, återtog Oswald, skall sällheten af denna dag slutas. — Corinnas blickar, i detta ögonblick uphöjda mot himlen, fylldes af tårar. Oswald fruktade at hafva förolämpat henne, och kastade sig ned för henne at begära tilgift för den kärlek som bortförde honom. — Nej, sade Corinna, i det hon räckte honom handen med anbud at nu följas åt tillbaka; nej Oswald, jag är säker at du skall vårda den som älskar dig: du vet det, blott din önsk-

ning skulle vara alsmågtig; det är då du som skall svara för mig; det är du som för alltid skulle främtaga mig hoppet at bli din maka om du gjorde mig ovärdig at vara det. — Nå vål, svarade Oswald, efter du tror på detta grymma vålde af din vilja öfver mitt hjerta, hvarföre är du då sorgsen? — Ack, återtog hon, jag tänkte vid mig sjelf at dessa ögonblick voro de sällaste af min lefnad: och då jag såg up til himlen för at tacka honom, vet jag ej af hvilken händelse en vidskepelse från min barndom återkom i mitt hjerta. Månan som jag betraktade blef öfverdragen med et moln, och åsynen af detta moln spår mig olycka. Jag har alltid funnit at himlen har en verkelig physionomi, ibland faderlig, ibland upretad, och jag säger dig Oswald — i afton har himlen ogillat vår kärlek. — Båsta vån, svarade lord Nelvil, de enda aningar om människans öden, åro hennes goda eller onda gerningar; och har jag ej just på denna afton, upoffrat mina måst eldiga begår at en känsla för dygden? — Vål, återtog Corinna, så mycket bättre om ej du begripes uti denna aning; kan hånda at den vreda himlen hotar blott mig. —

ANDRA CAPITLET.

De ankommo til Neapel medan det ännu var dager, midt uti denna omätliga folkmängd som är på en gång så uplifvad och så lättjefull. De foro först öfver Toledo-gatan, och sågo Lazzaroni liggande på gatstenarne, eller inkrupna uti videkorgar hvilka tjena dem til boning natt och dag. Detta vilda tilstånd som här finnes blandadt med hyfsningen har någonting ganska originalt. Bland dessa menniskor finnas de som ej en gång veta sitt eget namn, och gå til bigtstolen at bekänna anonyma synder, emedan de ej kunna såga hvad den heter som begått dem. Uti Neapel finnes en grotta under jorden där tusentals lazzaroni tilbringa sitt lif; de gå blott ut om middagen för at se på solen, och sofva det öfriga af dagen medan deras qvinnor spinna. Uti et climat där föda och kläder äro så låta at erhålla, borde vara en ganska oberoende och verksam styrelse för at gifva nationen tilräcklig täflan. Ty det är så lätt för folket at fiana födan uti Neapel, at det kan umbära

den idoghet som på andra orter är nödvändig för at vinna sin bergning. Lättja och okunnighet, förenade med den vulcaniska luft man andas i denna tragt, böra frambringa vildhet då passionerna blifva retade; men detta folk är ej mera elakt än något annat. Det har en inbillningskraft som kunde blifva grunden til oegennyttiga handlingar; och man skulle med denna inbillning föra det til något godt, om blott dess politiska och dess religionsstiftelser vore goda.

Man ser Calabresare som antåga til jordbruket med en fiolspelare i spetsen, och då och då dansande för at hvila sig ifrån gåendet. Alla år är en fest nära Neapel, helgad åt grottans *Madonna*, hvarvid de unga flickorna dansa efter ljudet af en liten trumma och castagnetter; och det är ej sällsynt at de göra til vilkor uti deras giftermålscontracter at deras man skall föra dem alla år til denna fest. Man ser en acteur på théatern i Neapel, nu åttatio år gammal, hvilken under sextio års tid har roat Neapolitanerne uti deras comiska national-rôle, *Pollichinell'n*. Kan man föreställa sig hvad själens odödlighet skall blifva för en man som på detta sätt upfyller sin långa lefnad? Folket i Neapel har ej annat begrepp om

sällheten än nöjet; men kärleken til nöjet är likväl bättre än en stel egenkärlek.

Det är sant at detta folk ålskar penningen mer än något annat; om ni frågar vågen på gatan af någon sämre person, råcker han genast ut handen sedan han gjort et tecken: ty de äro mera trôga uti ord än åtbörder; men deras smak för penningen är ej methodisk eller öfverlagd; de gifva ut den så fort som den förvärfvas. Om penningen infördes bland de vilda, så skulle de vilda begära den på samma sätt. Hvad som i allmänhet egenteligen fattas denna nation, är känslan af värdighet. De göra ädelmodiga och välvilliga gjerningar af godt hjerta snarare än af grundsatser: ty deras teori är i alla delar odugelig, och opinionen har i detta land ingen kraft. Men om någon karl eller fruntimmer undslipper denna moraliska anarchi, är dess upförande verkligen mera beundransvärdt än på alla andra ställen, emedan ingenting uti de yttre omständigheterna är gynnande för dygden. Man håmtar henne aldeles utur sin själ. Lagarna eller sederna hvarken belöna eller straffa. Den som är dygdig är så mycket mera hjeltmodig, emedan han för denna orsak hvarken blir mera ansedd eller antagen.

Utom några hedrande undantag äro de högsta classerna tämmeligen lika de lågsta; de förras snille är ej stort mera upodladt än de senares, och verldskännedom är den enda yttre skilnad. Men midt uti denna råhet är et visst naturligt snille och fallenhet til alt, så at man knapt kunde förutse hvad en sådan nation skulle blifva om hela styrelsens kraft vore rigtad på moral och uplysning. Då det finnes ganska liten undervisning uti Neapel, så finner man där ända hittils mera originalitet i characteren än snillet. Men de märkvärdiga män af detta land, såsom abbé Galiani, Caraccioli m. fl. ågde, som man säger, i högsta grad både skämt och djupsinnighet, sällsynta förståndets krafter, förening utom hvilken antingen pedanteriet eller lättsinnigheten hindrar er at fatta sakernas rätta värde!

Neapolitanska folket är i vissa afseenden aldeles ohyfsat; men det är ej plumpt på lika sätt som andra folkslag. Äfven dess grofhet träffar inbillningen. Africas strand som begränsar hafvet på andra sidan låter redan känna sig, och det är någonting numidiskt uti de vilda rop man hör på alla sidor. Dessa bruna ansigten, denna klädsel sammansatt af
några

några röda eller violetta tygstycken, hvilkas höga färg drager til sig blicken; dessa drågter af trasor, hvilka likväl af denna artist-nation draperas med konst, gifva någonting pittoreskt åt hopen, då man deremot på andra orter ser hos det sårre folket blott hyfsningens elände. En viss smak för prydnad och decorationer finnes ofta i Neapel förenad med en fullkomlig brist af det nödvändiga och beqvåmliga. Bodarna åro angenämt prydda med blomster och frugter. Några hafva et utseende af högtidlighet som hvarken har sitt ursprung från öfverflöd eller allmän lycksalighet, utan blott från inbillningens lifaktighet; man vill fånga ögonen framför alt. Det milda klimatet tillåter alla slags handverkare at arbeta på gatan. Skräddare göra dår klåder, tracteurerna gifva måltider, och dår de husliga göromålen således gå för sig ute, mångfaldigas rörelsen på tusen sätt. Sånger, dansar, stojande lekar, inståmma tåmmeligen vål med hela detta skådespel; och det fins intet land dår man tydeligare finner skilnaden emellan at roa sig och vara lycklig. Ånteligen kommer man ifrån den inre staden för at anlånda til quaierna, från hvilka man ser hafvet och Vesuvius, och man glömmet dår alt hvad man vet om människorna.

Oswald och Corinna kommo til Neapel under det at Vesuvii utbrott ånnu fortfor. Om dagen var det blott en svart rök som kunde förblandas med molnen; men om aftonen, då de gingo ut på balcongen af deras hus, rönt de en aldeles oväntad rörelse. Denna eldflod nedstiger til hafvet, och dess lågande böljor, lika hafsvågorna, uttrycka liksom de en outtröttlig rörelses hastiga och oafbrutna fortgång. Man skulle tycka at naturen, då den förskapar sig uti särskildta elementer likväl alltid bibehåller några spår af den första och enda tankan. Detta phenomène förorsakar en verkelig hjertklappning. Man är annars så van vid de yttre föremålen at man knapt blir varse deras tilvarelse; och man emottager nästan inga nya intryck af detta slag uti våra prosaiska landskaper; men hastigt förnyar sig den förundran som borde förorsakas af verlden, vid åsynen af et obekant underverk i skapelsen: hela vår varelse blir uprörd af denna naturens förmåga, hvarifrån samhällsförbindelser länge dragit oss; vi känna at denna verdens största mysterer ej alla bestå uti människan, och at en kraft som är oberoende af henne, beskyddar eller hotar henne, enligt lagar som hon ej förmår genomtränga. Oswald och Corinna beslöto at

stiga up til Vesuvius; och den fara som kunde vara uti detta företag spridde et behag mera öfver et förslag som de skulle utföra tilsammans.

TREDJE CAPITLET.

Et engelskt krigsskepp låg vid denna tid uti Neapels hamn, uppå hvilket gudstjenst hölls alla söndagar. Capitainen och de engelsmän som voro uti Neapel föreslogo lord Nelvil at dagen derpå fara til skeppet. Han antog tilbudet utan at i början tänka på om han skulle föra med sig Corinna, och på hvad sätt han skulle presentera henne för sina landsmän. Han plågades hela natten af denna oro. Då han följande morgonen spatserade med Corinna nära hamnen, och var färdig at råda henne at ej följa med til skeppet, såg han en engelsk slup ankomma förd af tio matrosor, klädde i hvitt, med svarta sammetsmössor på hufvudet, och en silfver-leopard broderad på mössan: en ung officer steg i land, och i det han hålsade Corinna med

namnet lady Nelvil, föreslog han henne at stiga i slupen för at begifva sig til skeppet. Vid detta namn blef Corinna förvirrad, rodnade och slog ned ögonen. Oswald tycktes tveka et ögonblick; sedan tog han hastigt hennes hand och sade til henne på engelska: — kom, bästa vän! — och hon följde honom.

Vågornas buller och matrosernas tystnad, hvilka med en undransvärd ordning icke gjorde en enda fåfång rörelse, icke sadet et enda onyttigt ord, och rodde slupen skyndsamt på det haf hvilket de så många gånger öfverfarit, ingaf tankfullhet. För öfrigt vågade Corinna ej göra lord Nelvil någon fråga om hvad som föregick. Hon bjöd til gissa hans förslag, och trodde ej (hvilket likväl altid är det måst sannolika) at han ej hade något, och at han öfverlemnade sig åt hvarje ny tillfällighet. Et ögonblick föreställde hon sig at han förde henne til gudstjensten för at där tagga henne til maka; och denna tanka gaf henne detta ögonblick mera fasa än sällhet: hon tyckte at hon skulle öfvergifva Italien och återvända til England, där hon hade lidit mycket. Sedernas och vanans strånghet uti detta land kom för hennes tanka, och sjelfva kärleken kunde ej fullkomligt segra öf-

ver hennes oroliga minnen. Huru mycket skall hon likvål, uti andra omständigheter, förundra sig öfver dessa tankar, huru hastigt de ån gingo förbi! huru skall hon icke afsvärja dem!

Corinna upsteg på skeppet, hvars inre var underhållet med den måst utsökta omsorg och snygghet. Man afvagtade capitainens röst, hvilken förlängdes och uprepades från ena bordet til det andra genom commando och lydriad. Den subordination, alfvarsamhet, ordentlighet, tystnad, som man blef varse på detta skepp, var bilden af en fri och strång samhällsordning, til motsats af detta Neapel, så lifligt, så passionneradt, så stojande. Oswald var sysselsatt med Corinna och det intryck hon skulle rōna; men han var också ibland hänförd af nöjet at återfinna sitt fädernesland. Ty är ej et skepp midt uti hafvet den verkliga hemluften för en engelsman? Oswald spatserade med de engelsmän som voro om bord för at få veta nyheter från England, och talade om sitt land och om politiquen. Emedlertid var Corinna i sällskap med engelskor som kommit från Neapel at bevista gusdtjensten. De voro omgifna af sina barn, vackra som dagen, men blyga som mödrarna, och intet ord sades in-

för en ny bekantskap. Detta tvång, denna tystnad, besvårade Corinna; hon lyftade ögonen mot det vackra Neapel, mot dess blomstrande stränder, mot dess nplivade umgänge, och hon suckade. Lyckligtvis blef Oswald ej varse detta; tvärtom, då han såg henne sittande bland engelska fruntimmer, med sina svarta ögonlock nedslagna som deras blonda, och rättande sig i alt efter deras plägseder, rönte han en känsla af glädje. Förgåfves finner en engelsman et ögonblick behag uti främmande seder; hans hjerta återvänder alltid til hans lefnads första intryck. Om ni frågar engelsmän som segla på et skepp vid verdens ånda, hvart de åmna sig, skola de svara er: — hem, (*home*) om det år til England de återvända. Deras önskingar, deras känslor, på hvad afstånd som hålst från deras fädernesland, åro alltid vända dit.

Man nedsteg mellan de tvånne första däckken för at afhöra gudstjensten, och Corinna blef snart varse at hennes tanka var utan grund, och at lord Nelvil ej hade detta högtidliga förslag som hon i början föreställt sig. Då förebrådde hon sig at hafva fruktat det, och kände å nyo förvirring öfver sin belågenhet; ty alla som funnos där tviflade ej at hon var lord Nelvils hustru, och hon

hade ej ågt styrka at såga et enda ord som kunde förstöra eller stadfåsta denna tanka. Oswald led åfven ganska mycket; men ibland tusen sållsynta egenskaper hade han mycken svaghet och obeslutsamhet uti characteren. Dessa fel åro ej synliga för den som har dem; de taga för hans åsyn en ny form vid hvarje tillfällighet: ibland år det försigtighet, kånslfulness eller granlagenhet som aflågsnar stunden at taga et parti, och som förlånga en oviss belågenhet: nåstan aldrig känner man at det år samma character som gifver åt alla omständigheter en lika slags olågenhet.

Corinna, oagadt de ledsamma tankar som sysselsatte henne, emottog likvål et djupt intryck af det skådespel hvartil hon blef vitne. Ingen ting talar i sanning mera til själen ån en gudstjenst på et skepp; och den reformerata religionens ådla enkelhet synes egentligen låmpad til de kånslor man då røner. En ung man gjorde tjenst som skeppspredikant; han predikade med en stadig och ljuf røst, och hans utseende hade strångheten af en ren själ uti ungdomen. Denna strånghet innefattar et begrepp om styrka som passar för religionen predikad under krigets faror. Vid vissa stunder uplåste den engelska præsten bøner hvar af de sista orden uprepades af hela försam-

lingen. Dessa orediga och likväl tåmligen Ijufva röster, kommo efter vissa uppehåll at återlifva interesset och rörelsen. Matroserna, officerarne, capitainen, föllo ofta ned på knå, i synnerhet vid dessa ord: — Herre, gör oss barmhertighet! (*Lord have mercy upon us*). Capitainens sabel hvilken man såg slåpa bredevid honom under det han låg på knå, påminte om den ådla föreningen af ödmjukhet inför Gud och oförskräckthet emot menniskor, hvilken gör krigsmännens andagt så rörande; och under det at alt detta tappra folk bad til härarnas Gud, såg man hafvet, då lugnt, igenom styckekegluggarna, och ibland tycktes dess vågors lätta susning blott såga: — Edra böner äro hörda. — Prästen slutade gudstjensten med den bön som är enskildt för de engelska matroserna: — *Mätte Gud, såga de, göra oss den nåden at utvårtes kunna försvara vår lyckliga constitution, och at vid vår hemkomst återfinna den husliga sällheten!* Hvilka sköna känslor äro ej förenade uti dessa enkla ord! de långa och trånga studier som sjövetenskapen fordrar, jämte skepslefnadens strånghet, göra af et skepp liksom et krigskloster midt uti hafvet, och ordentligheten af de måst alvarsamma selsättningar är ej dår afbruten genom annat än faror och döden. Ofta uttrycka sig ma-

troserna, oagtdadt deras krigiska vanor, med mycken ljufhet, och visa et synnerligt medlidande för qvinnor och barn, då sådane finnas om bord. Man är så mycket mera rörd af dessa känslor, då man vet med hvilken köld de utsätta sig för krigets och hafvets förfärliga faror, bland hvilka senare människans närvaro har någonting öfvernaturligt.

Corinna och lord Nelvil stego åter på slupen som skulleföra dem tillbaka; de återsågo detta Neapel byggt uti amphitéater, liksom för at med beqvåmlighet åskåda naturens högtid, och Corinna, då hon steg up på stranden, kunde ej afhålla sig från en känsla af glädje. Om lord Nelvil kunnat gissa denna känsla skulle han blifvit lifligt sårad deraf, kan hända med skål; och likväl hade han varit orättvis emot Corinna, ty hon ålskade honom med passion, oagtdadt det plågsamma intryck hon kände genom minnet af et land där grymma omständigheter hade gjort henne olycklig. Hennes inbillning var flygtig, uti hennes hjerta var en stor förmåga at ålska; men talangen, och talangen i synnerhet hos en qvinna, förorsakar en fallenhet til ledsnad, et behof af förströelse som den djupaste passion ej förmår helt och hållet förskingra. Föreställningen af et enformigt

lif, äfven i sällhetens sköte, upväcker fasa hos et sinne som har behof af ombyte. Det är blott då man har ringa vind i seglen som man alltid kan följa stranden, men inbillningen afviker fastän känslfullheten är trogen; så är det åtminstone intil dess at olyckan utplånar alla dessa obetänksamheter, och kvarlemnar blott en enda tanka, och låter känna blott en enda sorg.

Oswald tillräknade Corinnas tankfullhet blott åt den förvirring hon ännu kände öfver namnet lady Nelvil som engelsmännen gifvit henne, och under liflig förebräelse at ej hafva dragit henne derutur, fruktade han at hon skulle anse honom för låtsinnig. Han började då, för at änteligen komma til den så länge önskade förklaringen, at erbjuda henne berättelsen af sin egen historia. — Jag vill tala först, sade han til henne, och ditt förtroende skall följa derpå. — Ja utan tvifvel, svarade Corinna darrande, det måste väl så ske. Nå väl, hvilken dag, hvilken timma? Då du har talat vill jag säga allt. — Huru smårtsamt uprörd synes du icke vara! återtog Oswald. Hvad, skall du då alltid känna denna farhoga för din vän, detta misstroende til hans hjerta? — Nej, det måste ske, fortfor Corinna; jag har skrivit

alt: om du vill det, skall jag i morgon.... —
I morgon sade lord Nelvil, skola vi upstiga til Vesuvius; jag vill betrakta med dig detta förvånande underverk, låra af dig at beundra det, och under sjelfva resan, om jag har styrka dertil, skall du få låra känna alt hvad som har gemenskap med mitt öde. Mitt förtroende måste föregå ditt, mitt hjerta har beslutat detta. — Nå vål, ja, återtog Corinna, du skänker mig då ännu morgondagen: jag tackar dig för denna dag. Ack! hvem vet om du altid skall blifva densamme för mig sedan jag öpnat för dig mitt hjerta, hvem vet det! och skulle jag kunna undvika at bäfva för detta tvifvel? —

FJERDE CAPITLET.

Pompejas ruiner äro på samma sida vid hafvet som Vesuvius, och det var genom dessa ruiner som Corinna och lord Nelvil började deras resa. De voro bågge tysta; ty stunden til deras ödes afgörande nalkades, och detta svåfvande hopp hvilket de så länge nju-

tit, och hvilket så väl öfverensstämmer med den sorglöshet som ingifves af Italiens klimat, skulle ånteligen förbytas uti et beståmdt öde. De sågo tilsammans Pómpeja, denna måst besynnerliga af fornåldrens ruiner. I Rom finner man nästan inga andra qvarlefvor än efter publica monumenter, och dessa monumenter teckna blott de förflutna seklers politiska historia; men uti Pómpeja är det de gamles privata lefnad som visar sig för er sådan den var. Vulcanen som betäckt denna stad med aska har beskyddat den för tidens skymfande. Aldrig skulle byggnader utsatte för luften på detta sätt bibehållit sig, och detta begrafda minne har upstått helt och hållit. Målningarna, bronzerna, voro ännu vid deras första skönhet, och alt hvad som tjenar til bruk i hushållet har bibehållit sig på et förfärligt sätt. Kärnen äro ännu tilredda för nästa dags högtid; det mjöl som skulle knådas är ännu där: qvarlefvorna af et fruntimmer bära ännu de prydnader som hon ämnat nyttja på den högtidsdag hvilken stördes af vulcanen, och hennes förtorkade armar uppfylla ej mer de armband af diamanter som ännu omgifva dem. Man kan ingenstädes få se en mera träffande bild af lifvets hastiga afbrott. Spår efter hjulen äro

tydeligen intryckta på gatstenarne, och stenaar vid brådden af brunnarne visa spår efter tågen som småningom hafva urgröpt dem. Man ser ännu på murarna af et corps de garde de illa tecknade bokstäfver, de plumpt utkastade figurer som soldaterna ritade at fördrifva tiden, medan denna tid var i antåg för at upsluka dem. Då man ställer sig midt uti korsgatorna, hvarifrån man ser åt alla sidor af den stad som ännu är qvar, tycker man sig vänta någon, man tycker at herrn i huset är nära at komma; och sjelfva det utseende af lif som denna vistelseort framställer, ger en så mycket mera sorglig känsla öfver dess eviga tystnad. Det är med petrificerade lavastycken som de flåste af dessa hus äro byggda, och dessa hafva blifvit begrafne af andra lavor. Således, ruin på ruin, och grafvar på grafvar. Denna historia af verlden där epokena räknas från qvarlevor til qvarlevor; detta mensklige lif hvilkets spår följes vid skenet af de vulcaner som förtårt det, uppfyller hjertat med en djup melancholi. Ack huru länge har icke menniskan varit til! huru länge har hon icke lefvat, och lidit, och dödt! hvar skall man återfinna hennes känslor och tankar? Den luft man andas i dessa ruiner, bär den ännu intryck deraf, eller äro

de för alltid förvarade i himlen där odödligheten råder? Några förbrända blad af manuser som blifvit fundne uti Herculanium och Pompeja, och hvilka man bjuder til at uprulla uti Portici, åro alt hvad som återstår oss til kännedom af de olyckliga offer som vulcanen, jordens åskvigg, förtårt. Men då man går förbi denna aska som konsten ensam förmår uplifva, vågar man knapt andas, af fruktan at någon flågt skall bortföra detta stoft uti hvilket några ädla begrepp ännu kan hånda åro intryckte.

De publika byggnaderna uti sjelfva denna staden Pompeja, hvilken var en af de minsta uti Italien, åro likväl tämmeligen vackra. De gamles yppighet hade nästan alltid det publiqua interesset til föremål. Deras enskildta hus åro ganska små, och man finner ej där någon eftersökt pragt; men liflig smak för de sköna konsterna låter der alltid se sig. Nästan hela innanredet var prydt med de vackraste målningar och artistiskt arbetade golf af mosaik. Uppå många af dessa golf finner man skrifvit: *salve*. — Detta ord finnes äfven på dörrtrösklarne. Denna hälsning var visst ej en blott höflighet, utan äfven en kallelse af gästfriheten. Rummen åro särdeles trånga, svagt uplysta, aldrig med fönster åt gatan,

och ligga nästan alla åt en portique som är i det inre af huset tillika med den marmorgård som omgifves deraf. Midt på denna gård är en enkelt prydd cistern. Det är tydeligt genom detta slags boningssätt, at de gamle lefde nästan alltid i fria luften, och at de äfven där emottogo sina vänner. Ingenting ger et mera ljust och vållustigt begrepp om varelsen, än detta climat som så förtroligt förenar menniskan med naturen. Det tyckes at samtalstonen och umgänget skulle varit annorlunda med sådana vanor än uti de land där kölden tvingar at sluta sig inom husen. Man förstår bättre Platos dialoger då man ser dessa portiquer under hvilka de gamle halfva dagen spatserade. De voro alltid upplivade af en skön himmels åsyn: samhällsordningen, efter deras föreställning, var ej en stel förbindelse emellan uträkning och förnäga, men en lycklig förening af stiftelser som upväckte förmögenheterna, utvecklade själen, och gaf menniskan sitt eget och sina likars fullkomnande til föremål.

Antiken ingifver en omätlig nyfikenhet. De lärda som blott sysselsätta sig at samla en myckenhet namn som de kalla historien, äro visserligen utan all slags inbillningskraft. Men at genomtränga det förflutna, at ransaka män-

niskohjertat genom seklerna, fatta en handling genom et ord, och en nations character och seder genom en handling, at gå tillbaka til de måst aflågsna tider för at begripa huru jorden i sin första ungdom syntes för människornas blickar, och huru de då buro denna gåfva af lifvet hvilken hyfsningen sedan så mycket insnårdt; detta är bildningskraftens ständiga utarbetning, hvilken gissar och up-täcker likaså sköna hemligheter som kunna blifva oss uppenbarade af eftertanka eller studier. Detta slags interesse och sysselsättning hade mycket behag för Oswald, och han uprepade ofta för Corinna, at om ej så ådla interessen kallade honom uti hans hembygd, skulle han blott finna lifvet drågeligt på sådana ställen där historiens monumenter kunde blifva i stället för den varelse man åger. Man bör åtminstone sakna åran då det ej mer är möjligt at vinna henne. Endast glömska förnedrar själen; men hon kan söka en fristad uti det förflutna, då stela omständigheter i det närvarande beröfva handlingarne deras ändamål.

Då Corinna och lord Nelvil gingo ut ifrån Pompeja och återreste til Portici, blefvo de omgifne af invånarne som ifrigt ville
öfver-

öfvertala dem at se *berget*, så kalla de Vesuvius. Behöfs det väl nämnas? Det är Neapolitanernes åra och fädernesland; deras land är utmärkt af detta underverk. Oswald ville at Corinna skulle bli buren uti en slags bårstol ända til St. Salvadors eremitage, som ligger på halfva vägen til berget, och hvarest de resande vanligen hvila innan de företaga vandringen up til toppen. Han steg til håst bredvid henne för at hafva uppsigt öfver de som buro henne, och ju mera hans hjerta var upfyllt med de ädla tankar som ingifvas af naturen och historien, ju mera dyrkade han Corinna.

Vid foten af Vesuvius är det måst frugtbara och bäst brukade land som finnes uti konungariket Neapel, det vill såga, uti det land som himlen måst gynnat. Den namnkunniga vinranka hvars saft kallas *Lacryma Christi* finnes på detta ställe, och straxt bredvid de tragter som åro förödda af lavan. Man skulle tro at naturen har gjort sitt yttersta bemödande på detta rum som är så nära vulcanen, och at hon prydt sig med sina vackraste skänker innan hon skulle förgås. Då man stiger högre up, och vänder sig tillbaka, blir man varse Neapel och den sköna land-

sträcka som omgifver det. Solstrålarne göra hafvet tindrande som diamanter, men hela skapelsens härlighet aftager småningom ånda upåt til den jord af aska och rök som förut anmäler vulcanens granskap. De förra årens jernhaltiga lavor rista på jordytan sina breda och svarta fåror, och alt är ofrugtbart omkring dem. Vid en viss höjd flyger ej mer någon fogel, vid en annan blifva växter mycket sållsynta, ännu högre finna sjelfva insecterna brist på all näring uti denna föröddade natur. Til slut försvinner alt hvad som har lif, ni ingår i de dödas rike, och den pulvriserade jordens aska rullar ensam under edra glintande fötter.

Nè greggi nè armenti

Guida bifolco mai, guida pastore.

Aldrig förer herden eller vallherden på dessa rum hvarken deras får eller hjordar.

En eremit bor där på gränsen mellan lifvet och döden. Et tråd, vegetationens sista afsked, är framför hans dörr; och det är i skuggan af dess bleka löf som resande vanligen afvaga natten för at fortsätta vägen. Ty vid dagshuset synes Vesuvii eld blott som et moln af rök, och lavan, som är glödgad om natten, är blott mörk vid solskenet. Denna

förvandling är i sig sjelf et skönt skådespel; hvilket hvarje afton förnyar den förundran som annars kunde försvagas genom vanan af samma utsigt. Intrycket af detta ställe, dess djupa enslighet, gifvo lord Nelvil mera styrka at uppenbara sina hemliga känslor; och då han önskade uplifva Corinnas förtroende, biföll han at tala, och sade til henne med en liflig rörelse: — Du vill låsa i djupet af din olycklige våns själ; nå vål! jag vill bekänna alt för dig: mina sår skola öppnas å nyo, jag känner det; men i närvaro af denna oföränderliga natur, bör man vål så mycket frukta för det som tiden drager med sig? —

Slut på Andra Delens Första Stycke.

... i en stund af öfvermåttad
... i en stund af öfvermåttad
... i en stund af öfvermåttad
... i en stund af öfvermåttad
... i en stund af öfvermåttad
... i en stund af öfvermåttad
... i en stund af öfvermåttad
... i en stund af öfvermåttad
... i en stund af öfvermåttad
... i en stund af öfvermåttad

... i en stund af öfvermåttad

C O R I N N A

ELLER

I T A L I E N.

A N D R A D E L E N:

A N D R A S T Y C K E T.

CORINIA

1811

ITALIA

ANDREA DEBBI

ANDREA STUCKET

TOLFTE BOKEN.

LORD NELVILS HISTORIA.

FÖRSTA CAPITLET.

Jag har blifvit upfostrad i min fars hus med en ömhet, med en godhet, hvilken jag så mycket mera beundrar sedan jag känner människorna. Jag har aldrig älskat någonting mera fullkomligt än min far, och likväl tyckes mig at om jag hade känt som jag nu känner, huru mycket hans character var ovanlig i världen, skulle min tilgifvenhet varit ännu mera liflig och oinskränkt. Jag påminner mig tusende drag af hans lefnad, hvilka då syntes mig ganska enkla, emedan min far ansåg dem så, och hvilka nu smårtsamt upröra mig då jag förstår deras värde. De förebräelser man gör sig mot en person som var oss kår, och hvilken ej mera är til, gifver begrepp om hvad de eviga straffen kunde blifva, om den

gudomliga barmhertigheten ej kom at lindra en sådan smärta.

Jag var lycklig och lugn hos min far, men jag önskade resa innan jag skulle antaga tjänst vid arméen. Uti mitt land finnes den vackraste civila bana för den som har våltalighet; men jag hade, jag har äfven ännu en så stor blyghet, at det skulle blifvit mig ganska svårt at tala inför publiquen, och jag föredrog krigsståndet. Jag tyckte mera om at hafva at göra med säkra faror än möjlig afsmak. Min egenkärlek är i alla afseenden mera lättrodd än årelysten, och jag har alltid funnit at människorna visa sig för inbillningen som spöken då de ogilla er, och som pygméer då de smickra er. Jag hade lust at resa til Frankrike, där denna revolution nyss utbrustit, hvilken oagtadt människosläktets ålder, hade lust at börja verdens historia på nytt. Min far hade bibehållit några fördomar mot Paris, hvilket han sett mot slutet af Ludvig d. 15:des regering, och han kunde ej förstå huru cotterier skulle kunna förbytas til en nation, anspråk til dygder, och fåfånga til enthousiasm. Likväl samtyckte han den resa jag önskade, emedan han fruktade at fordra någonting: han hade en slags förvirring öfver fadersvåldet, då ej skyldig-

heten befallte honom at göra bruk deraf. Han befarade alltid at detta vålde skulle bortskymma sanningen, denna renhet af tilgifvenheten som har sitt ursprung från det måst fria och obundna uti vår natur, och han kände framför alt behof at bli ålskad. Han tillät mig af denna orsak vid början af 1791, då jag var tjuguet år gammal, sex månaders vistande i Frankrike, och jag reste för at lära känna denna nation som är oss så nära, och likväl så olik genom sina stiftelser och de vanor som deraf upkommit.

Jag trodde mig aldrig kunna ålska detta land; jag hade de fördomar deremot som blifva oss ingifne af den engelska stoltheten och alfvarsamheten. Jag fruktade gäckeriet emot all hjertats och tankans dyrkan; och jag afskydde denna konst at qväfva alla utflygter och at borttaga förtjusningen från all kärlek. Grunden til denna så mycket berömda glättighet syntes mig vara ganska bedröflig, emedan den slog til döds mina käraste känslor. Jag kände ej då de riktigt agtningsvärda fransoser; och dessa förena med de ädlaste egenskaper de måst behagliga manér. Jag blef bestört öfver den enkelhet, den frihet, som rädde uti Parisiska societéterna. De största interessen voro där vidrörda utan lätt-

sinnighet och utan pedanteri; de djupaste ideér tycktes hafva blifvit sällskapstonens arslott, och verdens revolution tycktes blott ågarum för at göra Parisiska societéten mera ålskvård. Jag träffade karlar med verkliga kunskaper, med förträffeliga talanger, uplifvade af begäret at behaga mera än af behovet at vara nyttiga, hvilka sökte en salongs bifall åfven efter en tribuns, och lefde i fruntimmersällskap för at blifva gillade mer än ålskade.

Alt var i Paris fullkomligt väl förbundet i afseende på den yttre trefnaden. Det fans intet tvång uti lifvets småsaker; egoism i grunden, men aldrig i formerna; en rörelse, et interesse som uptog alla edra dagar utan at gifva er någon frugt deraf, men också utan at ni kände deras tyngd; en snabbhet i fattningsgåfvan som tillåt at utvisa och begripa genom et ord hvad som annars skulle fördrat en lång utveckling; et efterapningssnille som kanske kunde bli et hinder för alt verkligt oberoende, men som införer uti conversationen denna slags enighet och artighet som man ej finner på andra ställen; ånteligen et lätt sätt at tilbringa lifvet, at skifta det, at befria det från eftertankan utan at beröfva det snillet njutningar. Til alla dessa utvä-

gar af förströelse får man tillägga spectaclerna, utlåningarne, nyheterna, och ni skall få begrepp om den måst sällskaplika stad som finnes i verlden. Jag förundrar mig nästan at nämna dess namn uti denna eremitage, midt uti en öken, vid andra ytterligheten af de intryck som gifvas af den måst verksamma folk-mängd i verlden; men jag har bordt måla för dig detta hemvist och dess verkan på mig.

Tror du det, Corinna, nu då du har känt mig så mörk och nedslagen, at jag låt förleda mig af denna qvicka hvirvel? jag var ganska nöjd at ej känna et ögonblicks ledsnad, om jag än ej skulle känt et ögonblicks estertanka, och at förslå hos mig förmågan at lida, fastän förmågan at ålska hade känning deraf. Om jag kan dömma af mig sjelf så tycker jag at en man med en kånslöfull och alfvarsam character kan blifva uttröttad just genom sina intrycks djuphet och styrka: han återkommer alltid til sin natur, men det som leder honom derifrån, gör honom godt åtminstone för en tid. Det är då du uphöjer mig öfver mig sjelf, Corinna, som du skingrar min naturliga mjältsjuka; det var genom förringande af mit verkliga värde, som en qvinna, om hvilken jag snart skall tala, döfvade min invärtes sorgsenhet. Likväl, oag-

tadt jag fattat smak för Parisiska lefnaden, skulle hon ej länge varit mig nog, om jag ej vunnit en mans vånskap som var et fullkomligt mönster af den fransyska characteren uti dess gamla årlighet, och af det fransyska snillet uti dess nya odling.

Jag säger dig ej, min vän, de personers verkliga namn som jag har at omtala, och du skall förstå hvad som förbinder mig at dölja dem, då du får höra fortsättningen af denna historia. Gref Raimond var af Frankrikes första familjer; han hade i sin själ all sina förfäders ridderliga stolthet, och hans förstånd antog philosophiska idéer då de befallte honom personliga upoffringar. Han hade ej verksamt blandat sig uti revolutionen; men han ålskade hvad som var ådelt hos bägge partierna; erkänslans mod hos det ena, kärlek til friheten hos det andra; alt hvad som var oegennyttigt behagade honom. Alla de förtrycktas sak tycktes honom vara rättvis, och denna ådelmodiga character var ännu mera uphöjd af den största liknöjdhet om sitt eget lif. Han kände sig ej just aldeles olycklig, men det var en sådan stridighet emellan hans själ och societeten, at den dagliga plåga han kände deraf skiljde honom från sig sjelf. Jag var nog lycklig at interes-

sera gref Raimond; han önskade öfvervinna min naturliga blyghet, och för at besegra den gaf han åt vår förbindelse et verkeligen romantiskt vänskaps-coquetteri; han kände ej något hinder, hvarken för at göra en stor tjenst, eller gifva et litet nöje. Han ville bosätta sig hälften af året i England för at ej skiljas ifrån mig; jag hade mycken möda at hindra honom från at dela med mig alt hvad han ägde.

— Jag har blott en syster, sade han til mig, gift med en ganska rik gubbe, och jag är fullkomligt fri at göra hvad jag vill med min egendom. Också skall denna revolution taga en elak vändning, och jag kan lätt förlora lifvet; låt mig då njuta hvad jag har, då ni anser det som ert. — Ack! den ädle Raimond förutsåg ganska väl hvad som skulle hända. Då man är i stånd at känna sig sjelf, bedrager man sig sällan på sitt öde; och aningar äro oftast ej annat än et omdöme öfver sig sjelf hvilket man ännu ej fullkomligt gifvit sig tilkänna. Gref Raimond, ädel, uprigtig; äfven oförsigtig, visade hela sin själ utvärtes. En sådan character var et nytt nöje för mig: hos oss äro själens skatter ej så lätt utsatta för blicken, och vi hafva blifvit vande at tvifla på alt hvad som visar sig; men denna

utgjutande godhet hvilken jag fann hos min vän, gaf mig njutningar som voro på en gång lätta och säkra: och jag hade ingen tvifvel om hans egenskaper, fastän de alla visade sig ifrån första ögonblicket. Jag kände ingen blyghet uti mina förbindelser med honom, och hyad ännu var bättre, han gjorde at jag trufdes håldre med mig sjelt. Sådan var den älskvårda fransos för hvilken jag kânt denna fullkomliga vänskap, detta krigskamrats broderskap, af hvilket man blott uti ungdomen är i stånd, innan man lårt känna medtåflan, innan den oåterkalleligt utstakade banan ristar och afdelar framtidens fält.

En dag sade gref Raimond til mig: — min syster är enka, och jag är glad dåråt: jag tyckte ej om hennes giftermål; hon hade emottagit den gubbes hand som nyss blifvit död, på en tid då vi ingendera hade någon förmögenhet; ty min kommer från et arf som nyligen tillfallit mig; men likvål hade jag i sinom tid satt mig emot denna förening så mycket jag kunnat; jag tycker ej om at man gör någonting af uträkning, och aldraminst den måst högtidliga handling af sin lefnad. Men hon har likvål upført sig förträffeligt med den man som hon ej älskade; i verldens ögon är ingenting at såga på alt detta; nu då hon är

frå kommer hon tillbaka at bo hos mig. Ni skall få se henne; hon är en ganska ålskvård person i längden: och ni engelsmän ålsken at göra upptäckter. Jag för min del tycker det vara mera angenämt at straxt låsa alt uti physionomien; likvål bästa Oswald, hafva edra indragna manér aldrig besvärat mig; men min systers plåga mig något litet. —

Fru d'Arbigny, gref Raimonds syster, ankom följande morgonen, och jag blef henne föreståld samma afton; hon hade anletsdrag lika brodren, et uttal af lika förhållande, men et helt annorlunda sätt at accentuera, och mycket mera indragen finhet uti uttrycket af sin blick; hennes figur var föröfrigt ganska angenäm, hennes växt full af behag, och uti alla hennes rörelser var en fullkomlig elegance; hon sade ej et ord som ej var passande; hon felade ej uti någon slags upmärksamhet, utan at hennes artighet var på minsta sätt öfverdrifven; hon smickrade egenkärleken med mycken skicklighet, och visade at man behagade henne utan at nånsin blottställa sig: ty uti alt hvad som hörde til känslöfullhet, uttryckte hon sig liksom hon i detta ämne ville undandraga för andra hvad som föregick i hennes hjerta. Detta sätt tycktes hafva en likhet med fruntimuren i mitt

land som förledde mig; jag tyckte väl at fru d'Arbigny förrådde nog ofta hvad hon påstod sig vilja dölja, och at händelsen ej framställde alla de tilfällen af motvilliga rörelser som upkommo omkring henne; men denna reflexion rörde blott flygtigt mitt sinne, och hvad jag vanligen kände uti fru d'Arbignys sällskap var ganska ljust och nytt för mig.

Ingen hade nånsin smickrat mig. Hos oss känner man djupt både kärleken och den entousiasm som derat ingifves; men konsten at insmyga sig i hjertat genom egenkärleken är ganska litet känd. Jag kom dessutom nyss från universitetet, och ingen hade dittills uti England gifvit någon upmärksamhet på mig. Fru d'Arbigny uphøjde alt hvad jag talade; hon sysselsatte sig med mig beständigt; jag tror aldrig at hon rätt kände det hela af hvad jag kan vara; men hon uppenbarade mig för mig sjelf genom tusende anmärkningar öfver småsaker, hvilkas skarpsinnighet förvånade mig; jag tyckte väl ibland at det var någon konst uti hennes språk, at hon talade för väl och med för mycket len ton, och at hennes phraser voro nog omsorgsfullt valda; men hennes likhet med sin bror, den måst uprigtige af alla menniskor, aflågsnade från mitt
sinne

sinne dessa tvifvelsmål, och bidrog at ingifva mig tycke för henne.

En dag nämnde jag för gref Raimond om den verkan som denna likhet gjorde på mig; han tackade mig derföre, men sedan han tänkt efter en stund, sade han til mig: — Min syster och jag hafva likväl ingen likhet i characteren. — Han tystnade efter dessa ord; men då jag påminte mig dem, jämte många andra omständigheter, har jag sedan blifvit öfvertygad at han ej önskade at jag skulle gifva mig med hans syster. Jag kan ej tvifla at hon redan då hade denna afsigt, oagtadt den ej var så afgjord som den sedan blef; vi lefde tilsammans, och dagarna gingo i hennes sällskap förbi, ofta angenämt, alltid utan smårta. Jag har sedermera kommit ihog at hon beständigt var af min tanka; då jag började en phrase blef den slutad af henne, eller ock förutsåg hon hvad jag åmnade säga, och skyndade at gifva sitt bifall dertil, och likväl oagtadt denna fullkomliga estergifvenhet uti formerna, öfvade hon et ganska oinskränkt vålde öfver mina handlingar; hon hade et sätt at säga til mig: — *Säkert skall ni upföra er så och så; säkert skall ni ej taga detta steg*, hvilket helt och hållit beherrskade mig;

jag tyckte at jag skulle förlora hela hennes agtning om jag bedrog hennes väntan, och jag satte et värde på denna agtning, hvilken ofta visades med rätt smickrande utlåtelse.

Likväl må du tro mig, Corinna, ty jag tänkte så äfven innan jag kände dig: den känsla som fru d'Arbigny ingaf mig var ej kärlek; jag hade ej sagt henne at jag älskade henne; jag visste ej om en sådan sonhustru skulle behaga min far; det låg ej i hans plan at jag skulle gifta mig med en fransyska, och jag ville ingenting göra utan hans tillstånd. Jag tror at min tystnad misshagade fru d'Arbigny: ty hon visade ofta elakt lynne hvaraf hon alltid gjorde sorgsenhet, och hvilket hon sedan uttydde genom rörande motiver, oagtadt hennes physionomi, då hon ej gaf upmärksamhet på sig sjelf, ofta hade nycken kärfhhet; men jag tillskref dessa stunder af olikhet åt de förbindelser vi hade tillsammans, med hvilka jag ej sjelf var nöjd: ty det är obehagligt at älska litet, och at ej älska helt och hållit.

Hvarken gref Raimond eller jag talade oss emellan om hans syster: detta var det första tvång som varit oss emellan; men många gånger hade fru d'Arbigny besvurit mig at ej tala om henne med hennes bror, och då

jag förundrade mig öfver denna begäran, sade hon til mig: — Jag vet ej om ni är som jag, men jag kan ej tåla at den tredje, äfven min förtroligaste vän, blandar sig i mina känslor för en annan. Jag ålskar hemligheten uti all slags tilgifvenhet. — Denna uttydning behagade mig tåmmeligen, och jag lydde hennes önskan. Jag fick då et bref från min far som återkallade mig til Skottland. De sex månader som varit utsatte til mitt vistande i Frankrike voro förflutna, och då detta lands förvirring gick altid i tiltagande, tyckte han at det ej passade för en utlåning at blifva längre qvar. Detta bref orsakade mig i början en liflig ledsnad. Jag kände likväl huru mycket min far hade rätt; jag hade en stor längtan at återse honom; men den lefnad jag förde i Paris, uti gref Raimonds och hans systers sällskap, var mig så angenäm, at jag ej kunde rycka mig derifrån utan en bitter saknad. Jag gick straxt til fru d'Arbigny; jag visade henne mitt bref, och under det hon läste det, var jag så fördjupad i min ledsnad at jag ej en gång såg hvad intryck hon deraf emottog. Jag hörde blott at hon sade några ord för at öfvertala mig at uppsjuta min afresa, at skrifva til min far at jag var sjuk; med et ord at *lovera* med hans vilja. Jag på-

minner mig at detta var ordet hvaraf hon betjente sig; jag åmnade svara, och jag skulle hafva sagt det som var sant, nemligen at min resa var beslutad til följande dagen, då gref Raimond kom in, och så snart han hörde hvarom frågan var, förklarade han ganska bestämdt at jag borde lyda min far, och at ingen tvekan borde åga rum. Jag blef bestört öfver denna så hastiga dom; jag väntade at bli ombedd, qvarhållen; jag ville emotstå min egen saknad; men jag trodde ej at man skulle göra mig segren så lätt, och för et ögonblick missförstod jag min väns känsla; han såg det, tog mig vid handen, och sade til mig: — Inom tre månader år jag i England, hvarföre skulle jag då uppehålla er i Frankrike? Jag har mina skäl at ej göra det, tillade han halfhögt. — Men hans syster hörde honom, och skyndade sig at säga, at det var i sanning klokt at undvika de faror som en engelsman under revolutionen kunde löpa uti Frankrike. Jag är nu ganska viss at det ej var deråt som gref Raimond syftade; men han hvarken emotsade eller stadfästade sin systers uttydning. Jag reste; han ansåg ej nödvändigt at säga mig mera.

— Om jag kunde vara nyttig för mitt land skulle jag bli kvar, fortfor han; men ni

ser at det fins ej mer något Frankrike. De idéer och känslor som gjorde det ålskadt äro ej mera til. Jag skall ännu sakna det för jordens skull, men jag skall återfinna mitt fådernesland där jag får andas samma luft som ni. — Huru blef jag ej rörd af en så sann vänskaps rörande uttryck! huru mycket i detta ögonblick var ej gref Raimond framför sin syster uti min tilgifvenhet! hon gissade det ganska snart, och just denna afton såg jag henne under en ny synpunct. Det kom främmande, hon spelade en vårdinnas rôle förträffeligt, talade om min afresa med största liknöjdhet, och gaf allmänt at förstå at detta var för henne den vanligaste händelse. Jag hade redan vid flere tillfällen märkt at hon satte et så stort värde på hemligheten, at hon aldrig lät någon se de känslor hon visade mig; men denna gången var det förmycket, och jag blef så stött öfver hennes kallsinnighet at jag beslöt fara bort innan sällskapet åtskiljdes, och at ej bli et enda ögonblick ensam med henne. Hon såg at jag nalkades hennes bror för at bedja honom taga afsked utaf mig morgonen derpå innan min afresa; då kom hon til mig, och sade med vanlig samtalston at hon hade et bref at öfverlemna mig til en af sina vänner i England, men hon tillade hastigt och

sagta: — Ni saknar blott min bror; ni talar blott med honom, och ni vill genombåra mitt hjerta då ni reser på detta sätt! — Derefter gick hon straxt tillbaka at sätta sig i sin krets. Jag blef förvirrad af dessa ord och åmnade bli qvar som hon önskade, då gref Raimond tog mig under armen och förde mig in i sin kammare.

Då alla voro borta hörde vi håftigt ringas uti fru d'Arbignys rum; gref Raimond gaf ej upmärksamhet deråt: jag tvingade honom likväl at oroa sig deröfver, och vi skickade at fråga hvad det var; man svarade oss at fru d'Arbigny blifvit illamående. Jag blef håftigt uprörd; jag ville se henne, vända om til henne ännu en gång; gref Raimond hindrade mig envist derifrån. — Låtom oss undvika dessa rörelser, sade han, fruntimren trösta sig alltid bättre då de åro ensamna. — Jag kunde ej begripa denna hårdhet emot hans syster, så mycket i motsats med min våns beständiga godhet, och jag skiljde mig ifrån honom dagen derpå med en slags förvirring som gjorde vårt afsked mindre ömt. Ack! om jag kunnat gissa den så granlaga känsla som hindrade honom at bifalla at hans syster skulle fåsta mig, då han ej trodde henne vara i stånd at göra mig lycklig; om jag

i synnerhet hade förutsett hvilka händelser skulle åtskilja oss för evigt! visserligen hade mitt afsked tilfredsställt både hans och mitt eget hjerta.

ANDRA CAPITLET.

Oswald uphörde en stund at tala; Corinna hörde hans berättelse med en sådan begärlighet at hon äfven teg af fruktan at fördröja det ögonblick då han skulle återtaga ordet. — Jag skulle vara lycklig, fortfor han, om mina förbindelser med fru d'Arbigny då uphört, om jag blifvit kvar hos min far, och om jag ej nånsin mer satt foten på fransk botten! men et oblidt öde, eller kanske rättare, min characters svaghet, har för alltid förgiftat min lefnad; ja för alltid, bästa vän, äfven hos dig!

Jag tilbragte nästan et år i Skottland hos min far, och vår ömhet för hvarandra blef hvar dag mera förtrolig; jag genomträngde til helgedomen af denna himmelska själ, och jag fann uti den vänskap som förenade mig

med honom denna blodets sympathi hvars hemliga band förena sig med hela vår varelse: jag emottog bref af Raimond fulla af tillgifvenhet, han berättade mig de svårigheter han fann at vända sin förmögenhet i pennningar för at komma til mig; men hans framhårdande uti detta förslag var alltid lika. Jag ålskade honom alltid; men hvilken vän kunde jag jämföra med min far! den vördnad han ingaf mig besvärade ej mitt förtroende. Jag satte tro til min fars ord som til et orakel, och den ovisshet som olyckligtvis finnes uti min character, uphörde alltid så snart han hade talat. *Himlen har danat oss, säger en engelsk scribent, til kärlek för det som är vördnadsvärdt.* Min far har ej vetat, han har ej kunnat få veta huru mycket jag ålskade honom, och mitt upförande har bort komma honom at tvifla derpå. Likväl har han haft medlidande med mig; han har beklagat mig då han dog, öfver den sorg som hans förlust skulle förorsaka mig. Ack! Corinna, jag framskri-der uti denna sorgliga berättelse, styrk mitt mod, jag behöfver det. — Bäste vän, sade Corinna, kån någon lindring uti at visa din så ädla och känslofulla själ åt den person som ålskar och beundrar dig måst i verlden. —

Han skickade mig uti affairer til London, fortfor lord Nelvil, och jag lemnade honom då jag ej mer skulle återse honom, utan at någon rysning gaf mig tilkänna min olycka. Han var mera ålskvård än nånsin i våra sista samtal; man skulle säga at den råträdiges själ gifver som blommorna mera vållukt mot aftonen. Han omfamnade mig med tårar i ögonen: han sade mig ofta at vid hans ålder var alt högtidligt; men jag trodde på hans lif som på mitt eget, våra själar förstodo så väl hvarandra, han var så ung at ålska, at jag ej tänkte på hans ålderdom. För troendet liksom fruktan kan ej begripas uti lifliga tilgifvenheter. Min far följde denna gången med mig ända til tröskeln af slottets port, detta slott där jag sedan sett alt öde och förhårdadt liksom mitt sorgsna hjerta.

Jag hade ej varit åtta dagar i London då jag emottog från fru d'Arbigny det olycksfulla bref hvaraf jag påminner mig hvart enda ord. — "I går, den 10 Augusti", sade hon, "har min bror blifvit mördad i Tuillierierna då han försvarade sin konung. Jag är fridlös såsom hans syster, och nödgas dölja mig för at undgå mina förföljare. Gref Raimond hade tagit all min egendom tillika med sin, för at öfverstyra den til England: har ni re-

dan emottagit den? eller vet ni åt hvilken han förtrott den för at lemnas i edra händer? Jag har blott ett ord utaf honom, skrivit uti sjelfva slottet just då han visste at man åmnade angripa honom; och detta ord säger blott at jag skall adressera mig til er för at få veta alt. Om ni kunde komma hit för at taga mig härifrån så skulle ni kanske frålsa mitt lif; ty engelsmännen resa ännu fritt uti Frankrike; jag kan omöjligt få et pass, min brors namn skulle göra mig misstänkt. Om Raimonds olyckliga syster intresserar er nog för at upsöka henne, så får ni veta i Paris, hos min släktinge Herr de Maltigues, stället där jag dragit mig undan. Men om ni har den ädelmodiga afsigten at rådda mig, dröj då ej et ögonblick at uppfylla den; ty man säger at kriget kunde utbrista hvarje dag mellan bägge magterna.”

Föreställ dig den verkan som detta bref, skulle göra på mig. Min vän mördad, hans syster i förtviflan, och deras förmögenhet, sade hon, uti mina händer, oagtdadt jag derom ej hade den minsta underrättelse. Lägg til dessa omständigheter fru d'Arbignys fara, och den tanka hon hade at jag kunde tjena henne om jag upsökte henne. Det föreföll mig ej möjligt at tveka; och jag reste på

ögonblicket, sedan jag skickat en courier til min far som förde med sig det bref jag fått, jämte löfte at jag skulle vara tillbaka inom fjorton dagar. Genom et sårdeles grymt öde blef courieren sjuk på vägen, och det andra brefvet som jag skref ifrån Douvres ankom til min far innan det första. Han fick således veta min afresa utan at känna dess orsaker, och då uttydningen kom til honom hade han redan fattat en oro öfver denna resa som ej kunde skingras.

Jag kom til Paris på tre dagar; jag fick där veta at fru d'Arbigny dragit sig undan til en liten stad sextio mil längre bort, och jag fullföljde min resa för at där uppsöka henne. Vi rönste bägge en djup rörelse då vi återsågo hvarandra: hon var uti sin olycka mera ålskvärd än förut, emedan det var mindre tvång och konst uti hennes manér. Vi begreto tilsammans hennes ädle bror och de allmänna olyckorna. Jag begärte med oro underrättelse om hennes förmögenhet: hon sade mig at hon ej derom hade någon nyhet, men få dagar derefter fick jag veta at den banquier åt hvilken Raimond förtrott den, hade gifvit henne den tillbaka; och hvad som är besynnerligt, jag fick veta det af en köpman i den stad där vi voro, som sade det af

en händelse, och försåkrade mig at fru d'Arbigny aldrig bordt deröfver vara verkeligen oroad. Jag förstod ingenting deraf, och jag gick til fru d'Arbigny för at fråga henne hvad detta betydde. Jag fann hos henne en slägtinge, Herr *de Maltigues*, som sade mig med märkbar fintlighet och köld, at han just nu kom från Paris för at underrätta fru d'Arbigny om den banquiers återkomst hvilken hon trodde vara afrest til England, och om hvilken hon ej hört någon nyhet på en hel månad. Fru d'Arbigny stadfästade hvad han sade, och jag trodde henne; men då jag påminner mig at hon beständigt funnit förvändningar at ej visa mig den i hennes bref omtalta billetten från hennes bror, har jag sedan funnit at hon nyttjat en list för at göra mig orolig öfver hennes behofver.

Det är åtminstone sant at hon var rik, och at uti hennes önskan at gifta sig med mig blandades ingen egennyttig afsigt; men fru d'Arbignys största fel var at göra känslan til en uträkning, at anlägga planer där man blott behöfde ålska, och at beständigt förstålla sig då det varit bättre at helt enkelt visa sin känsla. Ty hon ålskade mig då så mycket man kan ålska, då man uträknar hvad man gör, nästan hvad man tänker, och då man leder

hjärtats förbindelse som en politisk intrig. Fru d'Arbignys sorg ökade ännu mera hennes yttre behag, och gaf henne et rörande uttryck som mycket förtjuste mig. Jag hade gifvit henne en tydelig förklaring at jag ej skulle gifta mig utan min fars samtycke; men jag kunde ej hindra mig ifrån at visa den retelse som hennes förföriska figur hos mig upväckte; och då det ingeck i hennes plan at fåsta mig til hvad pris som hålst, trodde jag mig märka at hon ej med visshet beslutat motstå alla mina begår: och nu då jag påminner mig hvad som föregick oss emellan, tyckes det mig at hon ej med tvekade af skäl som voro främmande för kärleken, och at hennes synliga strider voro blott hemliga öfverläggningar. Jag befann mig ensam med henne hela dagen, och oagtadt de beslut som ingåfvos mig af min granlagenhet, kunde jag ej motstå mitt bortförande, och fru d'Arbigny ålade mig alla skyldigheter då hon öfverlemnade mig alla rättigheter. Hon visade mera sorg och samvetsagg ån hon kan hånda kände, och fästade mig starkt vid sitt öde genom sjelfva sin ånger. Jag ville föra henne med mig til England, göra henne känd af min far, och bedja honom gifva bifall til min förening med henne; men hon nekade

at öfvergifva Frankrike innan jag blef hennes man. Kanske hade hon rätt deri; men då hon alltid vetat at jag ej kunde besluta at gifva mig utan min fars samtycke, hade hon åtminstone orätt uti de medel hon tog både för at ej resa och för at qvarhålla mig oagtadt de skyldigheter som återkallade mig til England.

Då kriget förklarades emellan båge nationerna, blef mitt begär at öfvergifva Frankrike ännu mera lifligt, och de hinder som fru d'Arbigny satte deremot blefvo ökade. Ibland kunde hon ej få pass; ibland, då jag ville resa ensam, försåkrade hon mig at hon skulle blottställas om hon utan mig blef kvar i Frankrike, ty man skulle misstänka henne för brevväxling med mig. Denna så milda, så försigtiga qvinna, öfverlemnade sig vissa ögonblick åt anfall af förtviflan hvilka helt och hållit omhvälfde min själ. Hon använde retelserna af sin skapnad jämte sitt snilles förtjusning at behaga mig, och sin sorg för at skrämna mig.

Kanske at kvinnorna hafva orätt uti at befälla i tårarnas namn, och at således göra styrkan undergifven deras svaghet; men då de ej frukta at nyttja denna utväg, lyckas den alltid, åtminstone för en tid. Visserligen

aftager känslan genom sjelfva den magt som man tillskansar sig öfver henne, och fårarnas vålde, då det för ofta uprepas, förkyler inbillningen. Men på den tiden var i Frankrike tusende anledningar at återuplifva intresset och medlidandet. Fru d'Arbignys hålsa syntes åfven alla dagar försvagas; och det år ånnu et förfärligt herrskningsmedel för qvinnorna at vara sjuka. De som ej hafva, liksom du Corinna, et rättmätigt förtroende til deras snille och deras själ, eller de som åro, lika våra engelskor, så stolta och blyga at förstållning år dem omöjlig, hafva tillflygt til konsten för at ingifva ömhet: och det bästa man då kan vänta utaf dem, år at deras förstållning har en sann känsla til orsak.

Den tredje blandade sig utan at jag visste det uti mina förbindelser med fru d'Arbigny; det var Herr *de Maltigues*: han tyckte om henne; han skulle ingenting håldre velat ån gifva sig med henne. Men en öfverlagd immortalitet gjorde honom kall för alt; han ålskade intrigen såsom et tidsfördrif, åfven då ändamålet ej intresserade honom, och biträdde fru d'Arbigny uti den önskan hon hade at förena sig med mig, under hemligt förbehåll at omkullkasta detta förslag så snart tillfälle at tjena sig sjelf skulle upkomma. Han

var en man för hvilken jag kände en synnerlig motvilja: knapt trettio år gammal hade hans manér och yttre utseende en märkbar kårfheth. Uti England där man skyller oss för köld, har jag aldrig sett något som kunnat jämföras med alfvarsamheten af hans utseende då han kom in i et rum. Jag skulle aldrig hafva tagit honom för en fransos om han ej haft smak för skämt, och et behof at prata hvilket föreföll besynnerligt hos en man som visade sig ledsen vid alt, och som gjorde denna sinnesställning til system. Han påstod at han var af naturen mycket kånslöfull, mycket fallen för enthousiasm, men at kånnedomen af menniskorna under fransyska revolutionen hade tagit honom ur villfarelsen om alt detta. Han hade funnit, sade han, at ingenting var godt i verlden annat än lycka eller magt, eller bågge tillsammans, och at all slags vänskap borde anses som en utvåg hvilken man kunde vidtaga eller låta bli, alt efter omständigheterna. Han var tämligen skicklig uti utöfningen af dessa meningar; han gjorde blott et fel, det var at tala om dem; men fastån han ej, som fransoserna fordomdags, hade något begår at behaga, var dock behofvet kvar hos honom at
göra

göra upseende genom conversationen, och detta gjorde honom ganska oförsigtig. Häruti var han mycket olik fru d'Arbigny, som vilde hinna sitt mål, men hvilken ej förrådde sig som Herr *de Maltigues*, då han bjöd til at lysa genom sjelfva osedligheten. Hvad som var besynnerligt mellan dessa tvänne personer, var at den kånslofulla qvinnan bevarade sin hemlighet vål, och den kallsinnige mannen kunde ej tiga.

Sådan denne *Maltigues* var, hade han et besynnerligt vålde öfver fru d'Arbigny; han gissade hennes tankar, eller också förtrodde hon honom alt; denna qvinna, vanligtvis så förstållsam, hade kan hända behof at då och då begå en oförsigtighet liksom för at draga andan; åtminstone år det visst at då Herr *de Maltigues* såg strängt på henne blef hon altid förvirrad; om han såg missnöjd ut, steg hon up för at taga honom afsides: om han gick ut vid elakt lynne, inneslöt hon sig nästan straxt för at skrifva honom til. Jag uttydde detta *Maltigues* vålde öfver fru d'Arbigny derigenom at han kånde henne från barndomen, och styrde hennes affairer sedan hon ej hade någon närmare slågtinge ån honom; men förnåmsta orsaken til fru d'Ar-

bignys skonsamhet mot Maltigues, var det förslag hon upgjort at gifta sig med honom om jag öfvergaf henne, ty hon ville för ingen del bli ansedd som öfvergifven. Et sådant beslut borde bevisa at hon ej ålskade mig, och likväl hade hon ingen annan orsak at gifva mig företrädet, än känslan. Men hon hade under hela sin lefnad blandat uträkning med öfvervåldigande, och samhällets konstgjorda fordringar med naturens tilgifvenhet. Hon gret emedan hon var rörd, men hon gret äfven emedan man rörer på detta sätt. Hon kände sig lycklig at vara ålskad, emedan hon ålskade, men också emedan detta ger anseende i verlden; hon hade goda tänkesätt då hon var ensam, men hon förstod ej at njuta dem om hon ej kunde vända dem til fördel för sin egenkärlek eller sina begär. Hon var en person tilskapad af och för den goda sällskapskretsen, och som ägde denna konst at utarbета det sanna, hvilken så ofta träffas uti de land där begäret at göra upseende genom sina känslor är mera lifligt än sjelfva dessa känslor.

Jag hade ej på lång tid haft nyheter från min far, emedan kriget afbrutit hans brevväxling med mig. Jag fick änteligen tillfälligtvis et bref; han besvor mig at resa uti skyldig-

hetens och sin ömhets namn; han förklarade mig åfven på det måst högtidliga sätt, at om jag gifte mig med fru d'Arbigny, skulle jag förorsaka honom en dödelig sorg, och han bad mig at åtminstone återvända fri til England, och at ej taga mitt beslut innan jag hört honom. Jag svarade honom straxt, och gaf honom mitt hedersord at ej gifta mig utan hans samtycke, och försåkrade at jag innan kort skulle infinna mig hos honom. Fru d'Arbigny använde först böner, sedan förtviflan för at qvarhålla mig, och då hon til slut såg at hon ej lyckades, tror jag at hon betjente sig af en list; men huru skulle jag då kunnat misstänka det?

En morgon kom hon in til mig, blek; med utslagna hår, och kastade sig i mina armar med anropan om mitt beskydd: hon tycktes dö af förskräckelse. Knapt kunde jag fatta igenom hennes rörelse, at befallning var ankommen at arresteras henne såsom gref Raimonds syster, och at jag måste skaffa henne en tilflygt för at undandraga henne sina förföljare. Redan vid denna epok hade fruntimmer blifvit afrättade, och all slags förskräckelse syntes naturlig. Jag förde henne til en köpman som var mig tilgifven; jag döljde henne, jag trodde mig hafva räddat henne,

och Herr *de Maltigues* kände ensam med mig hemligheten af hennes tillflygt. Huru skulle man ej uti en sådan ställning hafva lifligt deltagit uti en qvinnas öde! huru skulle man skiljt sig ifrån en fridlös person. Hvar finnes den dag, det ögonblick då det är möjligt at såga henne: Ni har räknat på mitt beskydd, och jag undandrager er det. — Likväl förföljdes jag beständigt af min fars minne, och vid flere tillfällen bjöd jag til at erhålla af fru *d'Arbigny* at få resa ensam; men hon hotade at öfverlemna sig åt sina mördare om jag öfvergaf henne, och gick ut två gånger midt på dagen uti den hiskligaste förvirring hvilken genomträngde mig af smårta och fruktan. Jag följde efter henne på gatan, och besvor henne förgåfves at vända om. Lyckligtvis, af en händelse, eller efter öfverenskommelse, mötte vi alltid Herr *de Maltigues*, och han återförde henne med föreställningar om oförsigtigheten af hennes upförande. Då underkastade jag mig at bli kvar, och jag skref til min far med så goda ursågter jag kunde öfver mitt upförande; men jag rodnade öfver at vistas i Frankrike midt ibland de rysligaste händelser som där tildrogo sig, och då mitt land var i krig med fransoserna.

Herr de Maltigues gjorde ofta narr af mina betänkligheter, men oagadt hans qvickhet, förutsåg han ej, eller gjorde sig ej möda at se efter verkningen af sitt skämt, ty det uplifvade ännu mera hos mig alla de känslor han ville utplåna. Fru d'Arbigny såg ganska väl det intryck jag emottog, men hon hade jntet vålde öfver Maltigues, hvilken ofta lät capricen afgöra sina handlingar då ej egenyttnan var för handen. Hon hade tillflygt för at röra mig både til sin sanna och öfverdrifna sorg; hon betjenade sig af sin svaga hålsa lika mycket at behaga som röra, ty hon var aldrig mera retande än då hon svimmade för mina fötter. Hon förstod at försköna sin skönhet liksom alla andra sina behag, och hennes yttre tjuskraft var skickligt förbunden med hennes uprörelser, för at fåsta mig.

Jag lefde på detta sätt alltid förvirrad, alltid oviss, båfvande då jag emottog et bref från min far, ännu mer olycklig då jag ej fick något, qvarhållen af fru d'Arbignys retelser och i synnerhet af fruktan för hennes förtvislan; ty genom en besynnerlig blandning var hon den ljufvaste, den jämnaste, ofta den gladaste person uti det vanliga lifvet, och likväl den håftigaste uti en scêne. Hon ville fåsta både med sällhet och fruktan,

och förvandlade således hela sin natur til medel. En dag, (det var i September 1795, jag hade redan varit mer än et år i Frankrike), emottog jag et bref från min far som innehöll ganska få ord; men dessa ord voro så mörka och smärtande at du måste tillåta mig, Corinna, at ej uprepa dem, de skulle göra mig för mycket ondt. Min far var redan sjuk, men han sade mig ej detta, hans granlagenhet och hans stolthet hindrade honom derifrån. Likväl uttryckte hela hans bref så mycken sorg, både öfver min frånvaro och möjligheten af min förening med fru d'Arbigny, at jag ej ännu kan förstå huru jag vid dess läsning ej förutsett den olycka som hotade mig. Jag blef likväl nog rörd at ej längre tveka, och jag gick til fru d'Arbigny med afgjordt beslut at taga afsked. Hon såg ganska snart at mitt parti var tagit, och sedan hon litet tänkt efter, steg hon hastigt up och sade til mig: — Innan ni reser måste ni veta en hemlighet som jag hittills varit för blyg at berätta er. Om ni öfverger mig år det ej mig ensam ni ger döden, frugten af min blygsel och min brottsliga kärlek skall äfven omkomma i mitt sköte. — Ingenting kan uttrycka den rörelse jag kände; denna helgade skyldighet, denna nya skyldighet

bemågtigade sig hela min själ, och jag blef fru d'Arbigny undergifven som den trognaste slaf.

Jag skulle hafva gift mig med henne som hon önskade, om ej i detta ögonblick hade mött de största hinder för en engelsman at gifta sig i Frankrike, emedan han då måste upgifva sitt namn til den civila ämbetsmannen. Jag uppskjöt således vår förening til det ögonblick då vi kunde åtföljas til England, och jag beslöt at emedlertid ej öfvergifva fru d'Arbigny; hon blef straxt lugn då hon ej mera fruktade min afresa; men hon började snart derefter at beklaga sig, och at visa sig ömsevis sårad och olycklig öfver at jag ej trotsade alla hinder för at gifta mig med henne. Jag skulle hafva slutat med at gifva vika för hennes vilja; jag var fallen i den djupaste mjåltsjuka; jag blef hela dagar hemma utan at kunna gå ut; jag var et rof för en tanka, hvilken jag aldrig tilstod för mig sjelf, men som beständigt förföljde mig. Jag hade en aning om min fars sjukdom, och jag ville ej tro på denna aning, hvilken jag ansåg för svaghet. Genom en underlighet, som var en följd af den fasa jag kände för fru d'Arbignys sorg, bestridde jag min skyldighet som en passion, och hvad man skulle ansett för en passion plågade mig som en skyldighet. Fru

d'Arbigny skref beständigt til mig för at övertala mig at komma til henne; jag kom, och då jag såg henne, talade jag intet ord om hennes tilstånd, ty jag ville ej gerna påminna om det som gaf henne rättigheter öfver mig; jag tycker också nu at äfven hon talade mindre derom än hon bordt göra; men jag led för mycket då för at kunna göra någon anmärkning.

Änteligen, en dag då jag varit tre dygn hemma, förtärd af samvetsagg, och skrifvit tjugubref til min far hvilka jag alla ref sönder, kom Herr *de Maltigues*, skickad från fru d'Arbigny, för at rycka mig utur min enslighet; men som du får se, hade han ganska litet interesse uti sin ambassads lyckliga utgång. Han blef varse då han kom in, och innan jag fick tid at dölja det, at mina ögon voro fulla af tårar. — Hvartil tjenar denna sorg, *mon cher*, sade han til mig? Ölvergif min *cousine*, eller gift er med henne: hvilketdera ni gör kan vara lika godt, ty det blir alltid et slut. — Det gifvas belågenheter här i lifvet, svarade jag honom, då man ej en gång med upoffringar vet huru man skall upfylla alla sina skyldigheter. — Man bör aldrig göra upoffringar, återtog Herr *de Maltigues*; hvad mig angår känner jag ingen om-

ståndighet där detta är nödigt: genom skicklighet drar man sig utur allt; skickligheten är världens drottning. — Det är ej skickligheten jag afvundas, sade jag til honom; men jag skulle åtminstone vilja at då jag underkastar mig at ej bli lycklig, jag ej bedröfvade den jag älskar. Tro mig, sade Maltigues, blanda ej med detta svåra verk som man kallar lefva, känslan, hvilken ännu mera sammantrasslar det: hon är en själens sjukdom; jag lider den ibland liksom en annan; men då det händer, lofvar jag mig at det skall gå öfver, och jag håller alltid ord. — Men, svarade jag honom, med bemödande at liksom han stadna vid allmänna idéer, ty jag hvarken kunde eller ville visa honom något förtroende; om man ån skulle kunna öfvervinna känslan, blir likväl alltid hedren och dygden kvar, hvilka ofta motsätta sig våra begär i alla mål. — Hedern, återtog Herr de Maltigues: förstår ni med heder at slåss då man blir förolämpad? i detta afseende är ingen tvifvel; men uti alla andra afseenden, hvad förmon skulle man hafva at låta fångsla sig af tusende fåfånga granlagenheter? — Hvad förmon, afbröt jag, detta tyckes mig ej vara rätta ordet. — At tala alfvarsamt, fortfar Herr de Maltigues, finnas väl få som hafva så ren

mening; jag vet väl at man fordom sade: *en hedrande olycka, en ärofull motgång*: men nu då hela verlden är förföljd, spitsbofvar liksom de man kommit öfverens om at kalla för hederligt folk, är ingen annan skilnad i denna verlden än emellan de foglar som fångas i nätet och de som slippa derutur. — Jag tror på en annan skilnad, svarade jag honom: medgången föragtad, och motgången hedrad af de ädelsinnades agtning. — Nämnmig dem, återtog Herr *de Maltigues*, dessa ädelsinnade som trösta er i edra smärtor genom deras behjertade högagtning; mig tyckes tvärtom at de flåsta af de personer som såga sig vara dygdiga, om ni är lycklig, ursågta er, men om ni är mågtig, ålska er. Det är visst ganska vackert af er at ej förstå motsåga en far, hvilken nu mera ej borde blanda sig uti edra göromål; men derföre borde ni ej på alt sätt förlora ert lif här; hvad mig beträffar så vill jag, hvad hålst må hända mig, skona mina vänner från ledsnaden at se mig lida, och mig sjelf från en tröstares långlagda ansigte. — Jag trodde, afbröt jag lifligt, at ändamålet af en hederlig karls lefnad icke var lyckan hvilken blott tjenar honom sjelf, men dygden som tjenar andra. — Dygden, dygden . . . sade *de Maltigues* litet tvekande,

sedan tog han sitt beslut: dygden är et prat för hopen, som de kloka ej kunna omtala sins emellan utan at skratta. Det gifvas goda själar som ännu röras af vissa ord, vissa harmoniska ljud, det är för dem man rörer på instrumentet; men all denna poesie som man kallar samvete, upoffring, enthousiasm, har blifvit upfunnen at trösta dem liksom ej kunnat lyckas i verlden; den är liksom *de profundis* hvilken man sjunger för de döda. De levande, stadda i medgång, äro på intet sätt nyfikna at vinna denna slags årebetygelse.

Jag blef så upretad af detta tal; at jag ej kunde afhålla mig ifrån at såga med stolt-
het: — Det skulle mycket sâra mig, min Herre, om jag hade några rättigheter öfver fru d'Arbignys hus, at hon där emottog en man som tillåter sig detta sätt at tänka och tala. — I detta afseende, svarade Herr *de Maltigues* kan ni när tider blir afgöra huru er behagar; men om min *cousine* vill tro mig, skall hon aldrig gifta sig med en man som redan visar sig så olycklig öfver möjligheten af denna förening; ifrån längre tid tillbaka, hon kan sjelf såga er det, har jag förebrätt henne sin svaghet, och alla de medel hon använder för et ändamål som visst ej lönar mödan. — Vid dessa ord, hvilka tonen gjor-

de ännu mera förolämpande, gaf jag Maltigues tecken at följa mig ut, och jag bör säga at han under vågen fortfor at utveckla sitt system med största kallsinnighet i verlden, och ehuru han kunde vara död inom få ögonblick, sade han ej et ord som hvarken var gudagtigt eller kånslöfullt. — Om jag hade följt alla edra dårskaper, ni andra ungherrar, sade han til mig, tror ni at hvad som sker i mitt land ej skulle hafva botat mig derföre? när har ni nånsin funnit at er slags granlagenhet tjenat er til någonting? — Jag medger er, sade jag til honom, at den nuförtiden uti ert land tjenar mindre än annorstädes; men med tiden, eller på andra sidan tiden, får alt sin belöning. — Ja, svarade *de* Maltigues, om man låter himlen ingå i sina uträkningar. — Och hvarföre icke? sade jag til honom; en af oss skall kanske snart få veta huru härmed förhåller sig. — Om det är jag som skall dö, fortfor han skrattande, så är jag ganska säker at jag ingenting får veta; om det är ni, så kommer ni visst ej tillbaka för at uplysa min själ. Under vågen tänkte jag at om jag blef stucken af Herr *de* Maltigues hade jag ej tagit något försigtighetsmått för at låta min far veta mitt öde, eller för at gifva fru d'Arbigny

någon del af min förmögenhet hvartil jag ansåg henne äga rättigheter. Under det jag gjorde dessa reflexioner, gingo vi förbi Maltigues hus, och jag bad honom tillåta mig at gå up för at skriva tvänne bref; han biföll det: och då vi sedan fortsatte vår väg för at gå utom staden, gaf jag dem åt honom, och talade om fru d'Arbigny med mycket deltagande, samt recommenderade henne åt honom liksom åt en vän hvilken jag ansåg säker. Detta bevis af förtroende rörde honom, ty man måste anmärka, til åra för hedern, at de som måst uppenbart bekänna sig til osedligheten, åro ganska smickrade om någon händelsevis gifver dem prof af högagtning: den ställning uti hvilken vi besunno oss var nog alfvarsam at kanske åfven verka någon rörelse hos Maltigues; men som han för ingen del ville at man skulle märka det, sade han skämtande hvad jag tror ingafs honom af mera alfvarlig känsla.

— Ni är en hederlig och bra karl, min bästa Nelvil, jag vill göra för er något ädelmodigt; man säger at detta skall ge lycka, och ädelmodet är i sanning en så barnslig egenskap at den bör snarare belönas i himlen ån på jorden. Men innan jag tjänar er, måste mina vilkor vara riktigt upgjorda;

hvad hålst jag säger er, skola vi likafullt slåss. — Jag svarade på dessa ord med et ganska föragtligt samtycke som jag tror, ty jag fann det oratoriska förbehållet åtminstone onödigt. Herr *de Maltigues* fortfor med en kärf och otvungen ton: — Fru *d'Arbigny* passar ej för er, edra characterer hafva aldeles ingen likstammighet; dessutom skulle er far bli för-tviflad om ni ingeck detta giftermål, och ni sjelf skulle bli för-tviflad at bedröfva er far; det är då bättre, om jag får lefva, at jag gifter mig med fru *d'Arbigny*, och om ni ån tar lifvet af mig är det bättre at den tredje gör det; ty min *cousine* är en person af utmärkt klokheth, och hvilken, åfven då hon ålskar, alltid tager goda försigtighetsmått för den tid då man ej mer skall ålska henne. Ni får veta alt detta genom hennes bref; jag lem-nar er dem efter mig; ni skall finna dem uti min skrifbureau, och se här är nyckeln. Jag har haft förbindelser med min *cousine* från hennes spådate barndom, och ni vet at fast-ån hon är ganska mystisk, döljer hon ej sina hemligheter för mig; hon tror at jag ej så-ger mer ån hvad jag vill; det är sant at in-genting kan bortföra mig, men också sätter jag ej stort värde på något, och jag tror at vi karlar böra ingenting dölja för hvarandra

af hvad som angår qvinfolken. Också om jag dör är det för fru d'Arbignys sköna ögon som denna händelse träffar mig, och ehuru jag kan vara färdig at dö för henne af fri vilja, är jag henne likväl ej mycket förbunden för den belågenhet hon satt mig uti genom sin dubbla intrig. För öfrigt, tillade han, är det ännu inte gifvit at jag skall stupa; — och då han slutade dessa ord just som vi kommo utom staden, drog han sin värja och stälde sig i position.

Han hade talat med ovanlig liflighet, och jag stod slagen af hvad han sagt mig. Farans annalkande, utan at förvirra honom, uplifvade honom likväl mera, och jag kunde ej gissa om det var sanningen som han förrådade, eller en lögn som han sammansmidde för at håmma sig. Likväl skonade jag i denna ovisshet mycket hans lif; han var mindre skicklig än jag uti kroppsöfningar, och tio gånger hade jag kunnat stöta min värja i hjertat på honom, men jag nöjde mig med at sära honom i armen, och at afväpna honom. Han tycktes göra afseende på mitt upförande, och jag påminte honom då jag följde honom hem, om det samtal som förefallit oss emellan nyss före duellen. Han sade då til mig: — Det förtryter mig at jag

förråd min *cousinés* förtroende; faran är som vinet, den slår i hufvudet; men lika mycket, jag tröstar mig; ty ni hade aldrig blifvit lycklig med fru d'Arbigny; hon är för listig för er. Mig kan detta göra likamycket, ty fastän jag finner henne *charmante* och fastän hennes snille mycket behagar mig, skall hon aldrig få mig at göra något til min skada, och vi skola tjena hvarandra väl uti allt, emedan ågtenskapet skall förena våra intressen. Men ni, som är *romanesque*, hade säkert blifvit bedragen. Ni hade kunnat taga lifvet af mig och jag har at tacka er derföre; jag kan då ej neka er de bref hvilka jag lofvade er efter min död. Läs dem, res til England, och plåga er ej mycket öfver fru d'Arbignys sorg; hon skall gråta, emedan hon ålskar er; men hon skall trösta sig, ty hon är nog förnuftig at ej vilja vara olycklig, och i synnerhet synas vara det. Innom tre månader skall hon vara fru *de Maltigues*. — Alt hvad han sade mig var sant; brefven beviste det. Jag blef öfvertygad at fru d'Arbigny ej var i det tilstånd som hon rodnande föregifvit, och at hon i detta afseende hade ovärdigt bedragit mig. Utan tvifvel ålskade hon mig, ty hon erkände det i sina bref til sjeltva

Malti-

Maltigues; men hon smickrade honom med så mycken konst, hon gaf honom så mycket hopp, och visade för at behaga honom en character så olik den hon alltid visat mig, at jag omöjligt kunde tvifla om hennes afsigt at skona honom i afsigt at antaga honom, så framt vår förbindelse ej skulle åga rum. Corinna, sådan var den qvinna hvilken för alltid kostat mig hjertats och samvetets lugn!

Jag skref til henne då jag reste, och såg henne ej mera: och som Maltigues förutsagt, har jag sedan fått veta at hon blifvit hans hustru. Men jag var långt ifrån at då föreställa mig den olycka som vântade mig; jag trodde mig kunna hoppas förlåtelse af min far; jag var säker at då jag sagt honom huru mycket jag blifvit bedragen, skulle han älskat mig mera, efter jag varit mera at beklaga. Efter en hel månads resa dag och natt genom Tyskland, ankom jag til England full af förtröstan på den outtömliga faderliga godheten. Corinna, då jag steg i land, underrättades jag af et allmänt blad at min far ej mer var til! Tjugu månader hafva sedan förflutit, och detta år beständigt för mig likt et spöke som förföljer mig. De bokstäfver som utgjorde dessa ord: *Lord Nelvil har ny-*

ligen afidit, dessa bokstäfver voro lågande. Vulcanens eld som är framför oss förfärrar mig mindre än de. Ännu är det ej alt: jag fick veta at han dödt djupt smärtad öfver mitt vilstande i Frankrike, med farhoga at jag skulle öfvergifva militairiska banan, at jag skulle ägta en qvinna om hvilken han ej hade synnerligen god tanka, och at då jag fästade mig i et land som var i krig med mitt eget, jag skulle aldeles förlora mitt rykte uti England. Hvem vet om ej dessa smårtsamma tankar hafva förkortat hans lif! Corinna, Corinna, är jag ej en mördare, såg mig, är jag det ej? — Nej, utropade hon, nej, du är blott olycklig; godhet och ädelmod hafva bortfört dig. Jag vördar dig lika mycket som jag älskar dig: döm dig uti mitt hjerta; tag det til ditt samvete. Sorgen förvillar dig; tro den som älskar dig. Ack! kärleken, sådan jag känner den, är ej en förvillelse; det är emedan du är den bästa, den känslofullaste af menniskor, som jag beundrar och älskar dig. — Corinna, sade Oswald, du tänker för vål om mig; men likväl är det möjligt at jag ej är til denna grad brottslig: min far har förlåtit mig innan han dog; jag har funnit ljufva ord uti hans sista skrifvelse hvilken var ställd til mig; et bref från mig ha-

de kommit i hans händer, hvilket rättvisat mig något; men det onda var gjordt, och den sorg jag orsakat hade sönderslitit hans hjerta.

Då jag ingeck uti hans slott, då hans gamle tjenare omringade mig, stötte jag tillbaka deras tröst, jag anklagade mig i deras närvaro, jag nedkastade mig på hans graf, jag svor där, liksom ännu varit tid för mig at uprätta hvad jag felat, at jag aldrig skulle gifta mig utan min fars samtycke. Ack! hvad lofvade jag åt den som ej mera var till! hvad betydde då dessa ord af min yrsel! Ätminstone bör jag anse dem som et löfte at ej ingå någon förbindelse hvilken han skulle ogillat medan han lefde. Corinna, ömma vän! hvarföre ryser du vid dessa ord? min far har kunnat fordra af mig upoffringen af en listig qvinna som blott hade sin konst at tacka för det tycke hon ingifvit mig; men den måst sanna, den måst naturliga och ädelmodiga person, den för hvilken jag kânt min första kärlek, den som renar själen i stället at vilseföra den, hvarföre skulle de himmelska väsenden vilja skilja mig från henne?

Då jag steg in uti min fars kammare, såg jag hans kappa, hans ländstol, hans värja, qvar på deras gamla ställen: men han sjelf

var borta, och mina rop kallade honom förgåfves! detta manuscript, denna samling af tankar är alt hvad som svarar mig; du känner deraf redan några stycken, sade Oswald då han räckte det åt Corinna; jag bär det altid på mig; läs hvad han skrivit om barnens skyldigheter mot föräldrar; läs, Corinna; din ljufva röst skall kanske göra mig förtrolig med dessa ord. Corinna lydde Oswalds vilja, och läste det som följer:

“Ack! hvad det fordras litet at göra en gammal far eller mor misstrogna mot sig sjelfva! de kunna lätt tro at de äro til besvär på jorden. Hvertil skulle de tro sig vara nyttiga för er, som ej mera begären några råd af dem? J lefven helt och hållit uti det närvarande ögonblicket; J fåsten er dervid genom en herrskande passion; och alt hvad som ej har förbindelse med detta ögonblick synes er antikt och uråldrigt. J lefven så mycket uti edra egna personer både med hjerta och sinne, at J tron er kunna ensamt skapa er en historisk punct, och de eviga jämförelserna mellan tiden och menniskorna undslippa eder upmärksamhet; erfarenhetens trovärdighet synes er en digt, eller en fåfång borgen, blott gifven för de gamles credit och för de sista njutningarne af deras egenkärlek.

Huru mycket faren J icke vilse! Verlden, denna vidsträckt theater, ombyter ej actuerer; det är alltid menniskan som där visar sig på scenen; men menniskan förnyas ej, hon blott förändrar sig; och då alla hennes former äro beroende af några grund-passioner, hvilkas krets redan längesedan är genomgången, är det sållsamt at erfarenheten, denna kunskap om det förflutna, uti den privata lefnadens små förbindelser, icke skulle vara en flödande källa til de måst nyttiga undervisningar."

"Ära då åt fäder och mödrar! ära åt dem! ära och vördnad, om det blott vore för deras förflutna styrelse, för den tid då de ensamne voro herrar och hvilken ej mer skall återkomma! om det blott vore för dessa beständigt förlorade år, af hvilka de bära de vördnadsvårda tecknen på deras panna!"

"Se där er skyldighet, inbillske barn, och som synas otolige at ensamne få löpa på lifvets våg! De skola gå bort, tviflen ej derpå, dessa föräldrar som stå er i vågen; denna far hvars tal ännu har en skymt af strånghet som sårar er; denna mor hvars höga ålderdom ålägger er omsorger som besvära er; de skola gå bort, desse upmärksamme vaktare öfver eder barndom, och desse ifrige beskyd-

dare af eder ungdom; de skola gå bort, och J skolen förgäfvets söka några bättre vänner; de skola gå bort, och då de ej mera äro til, skola de visa sig för er under en annan synpunct; ty tiden, som föråldrar de som äro närvarande för våra ögon, föryngrar dem sedan döden har borttryckt dem; tiden lånar dem då en glans som var oss okänd: vi se dem på evighetens tafla där ej mera finnes någon ålder, liksom där ej mera fins någon gradering; och om de hade kvarlemnadt på jorden et minne af sina dygder, skola vi uti vår inbillning pryda dem med en himmelsk stråle, vi skola med våra blickar följa dem uti de utvaldas boningar, vi skola betrakta dem uti dessa årans och lycksalighetens hemvist; och bredvid de lifliga färgor hvaraf vi skola sammansätta deras heliga strålkrets, skola vi finna oss sjelfva utplånade midt under våra vackraste dagar, midt under de segrar hvaraf vi äro som måst förblindade" *).

Corinna, ropade lord Nelvil med en sönderslitande smärta, tror du at det var emot mig som han skref denna våltaliga klagan? — Nej, nej, svarade Corinna; du vet at han

*) Tal om barnens skyldigheter mot föråldrar, *Cours de Morale religieuse*. Se anmärkningen i första Delen.

ålskade dig, at han trodde på din ömhet; och du har sjelf sagt mig at dessa reflexioner voro skrifne långt innan du begått det fel som du förebrår dig. Hör hålldre, fortfor Corinna, i det hon genomögnade de papper som hon ännu höll i handen, hör hans reflexioner om öfverseendet, som stå några sidor längre bort:

“Vi vandra här i lifvet omgifne af snaror, och med vacklande steg; våra sinnen låta förleda sig af bedrägliga retelser; vår inbillning förvillar oss med falska sken, och sjelfva vårt förnuft emottager hvar dag af erfarenheten den grad af ljus som fattades det, och den frimodighet hvaraf det har behof. Så många faror förenade med så mycken svaghet; så många särskilta interessen med et inskränkt förutseende och en så trång förmåga; ånteligen, så många obekanta saker och en så kort lefnad: alla dessa omständigheter, alla dessa vilkor för vår natur, äro de ej för oss en anvisning til den höga rang som vi böra tildela öfverseendet uti ordningen af samhälls-dygder? . . . Ack! hvar är den man som lefvat utan svaghet? hvar är den man som ingen förebråelse har at göra sig? hvar är den man som kan se tillbaka på sin lefnad utan at róna et enda samvetsagg eller

känna en enda saknad? blott den kan vara fri från en båtvande själs uprörelser, hvilken aldrig undersökt sig sjelf, hvilken aldrig har vistats uti sitt samvetes enslighet" *).

Se där de ord, återtog Corinna, som din far tiltalar dig från himlen, se där de enda som äro för dig. — Det är sant, sade Oswald; ja Corinna, du är en tröstens ängel, du gör mig godt; men om jag fått se honom et ögonblick innan han dog, om han fått höra af mig sjelf at jag ej var honom ovärdig, om han sagt mig at han trodde det, så skulle jag ej vara plågad af förebräelser liksom den måst brottsliga meniska; jag skulle ej hafva detta vacklande upförande, denna uprörda själ som ej lofvar sällhet åt någon. Beskyll mig ej för svaghet; modet förmår ingenting emot samvetet: det har sitt ursprung derifrån; huru skulle det då kunna segra deröfver? Äfven nu då mörkret tiltager, tror jag mig se uti dessa molnen åskviggens färör som fördömma mig. Corinna! Corinna! trösta din olycklige vän, eller låt mig blifva liggande på denna jorden, hvilken kanske skall halföpna sig för mina rop, och tillåta mig at nedtränga til de dödas boningar. —

*) Tal om öfverseendet, *Cours de morale religieuse*.
Se anmärkningen i första Delet.

TRETTONDE BOKEN.

VESUVIUS OCH LANDSBYGDEN OMKRING NEAPEL.

FÖRSTA CAPITLET.

Lord Nelvil förblef länge högst nedslagen efter den smärtande berättelse som hade skakat hela hans själ. Corinna bjöd lindrigt til at återföra honom til sig sjelf: den eldflod som nedstörtade från Vesuvius, hvilken natten nu gjort synlig, träffade lifligt Oswalds förvirrade inbillning. Corinna begagnade detta intryck för at rycka honom ifrån de minnen som uprörde honom; och skyndade at draga honom med sig til den brinnande lavans stränder.

Den mark som de gingo öfver innan de kommo dit, undandrog sig deras steg, och tycktes vilja drifva dem tillbaka från en ort

hvilken bår fiendskap til alt hvad som har lif: naturen år ej mera dår i förbindelse med menniskan. Hon kan ej mera anse sig som dess beherrskare; den undslipper sin tyrann genom döden. Strömmens eld har en sorglig färg; likvål då den itänder vinrankor eller tråd, ser man en klar och lysande låga upflamma; men sjelfva lavan år mörk, liksom man skulle föreställa sig en af helvetets floder; den flyter långsamt som en sand, svart om dagen och röd om natten. Man hör då den nalkas et litet sprakande af gnistor, hvilket skrämmer så mycket mera emedan det år tyst, hvarigenom listen tyckes förena sig med styrkan: Konungstigern smyger på detta sätt hemligt med råknade steg. Denna lava framskrider utan at hasta och utan at förlora et ögonblick; om den träffar en hög mur, eller någon byggnad som står i dess väg, så stannar den, och upstaplar sin svarta och kådiga ström emot hindret, hvilket til slut begravnes under dess brinnande böljor. Dess gång år ej så hastig at icke människorna hinna fly undan; men den uphinner, liksom tiden, de oförsigtige eller gubbar, hvilka då de se den skrida med tunga och tysta steg, tro det vara lätt att undankomma. Dess lysning år så glödande at jorden för första gången ger återsken åt

himlen, med utseende af et oafbrutit blixtrande: himlen på sin sida ger återsken åt hafvet, och naturen blir uptånd genom denna tredubbla bild af elden.

Vinden låter höra sig och åfven se sig genom eldhvirflar uti svalget derifrån lavan utgår. Man blir rådd för hvad som tilldrager sig uti jordens sköte, och man känner at et ovanligt raseri kommer henne at så darra under våra steg. De klippor som omgifva lavans ursprung åro betäckta med svafvel, med bergbeck, hvilkas fårgor hafva någonting helfvetiskt. Gulgrönt, brungult, mörkrödt, skapa liksom et missljud för ögat, och plåga synen, liksom hörseln skulle sönderslitas af dessa skarpa ljud som trollqvinnorna låto höra då de om natten nedkallade månan på jorden.

Alt hvad som omgifver vulcanen påminner om helfvetet, och poeternas beskrifningar åro utan tvifvel lånta från dessa rum. Här fattar man huru människorna kunnat föreställa sig tilvarelsen af et elakt våsende som motarbetade försynens afsigter. Man har bordt fråga sig vid åsynen af en sådan ort, om godheten ensam förestod skapelsens phenoméner, eller om någon dold kraft tvingade naturen, liksom människan, at vara grym. — Corinna, utropade lord Nelvil, år det

från dessa helfvetes-stränder som sorgen har sin uprinnelse? tager dödens ängel sin utflygt från denna bergspets? om jag ej såg din himmelska blick skulle jag förlora minnet af de gudomlighetens verk som pryda jorden; och likväl förorsakar mig denna utsigt af helfvetet, huru hisklig den är, mindre fasa än hjertats förebräelser. Alla faror kunna trotsas, men huru skall det föremål som ej mera är til kunna befria oss från den orätt vi förebrå oss deremot? aldrig! aldrig! — ack, Corinna! hvilket ord af jern och eld! de straff som äro upfundna af lidandets tanke-
drömmar, hjulet som beständigt går omkring, vatnet som undflyr den som nalkas det, stearne som falla tillbaka så fort man uphåfver dem, äro blott svaga bilder at uttrycka denna tanka: det omöjliga, det oersåttliga! —

En djup tystnad herrskade omkring Oswald och Corinna; sjelfva deras ledsagare hade dragit sig undan på afstånd; och då det bredvid crateren ej finnes hvarken djur, eller insecter, eller växter, hörde man där blott hvåsningen af den fladdrande lågan. Likväl ankom et ljud från staden ända til detta rum; det var klockornas ljud som lät höra sig genom luften: kan hända ärade de döden, kan hända anmälte de födelsen; de gäfvo emed-

lertid en ljuf känsla åt våra resande. — Käraste Oswald, sade Corinna, låtom oss öfvergifva denna öken, låtom oss åter nedstiga til de lefvande; min själ trifves ej yål här. Alla andra berg, då de nalka oss til himlen, tyckas nphöja oss öfver det jordiska lifvet; men här känner jag blott förvirring och fassa: jag tycker naturen vara bemött som en brottsling, och dömd som en fördärfvad varrelse at ej känna någon välgörande flågt från sin skapare. De godas boning är visst icke här; — låtom oss gå.

Et ömnigt regn nedföll medan Corinna och lord Nelvil nedstego til slätten. Deras facklor voro i hvarje ögonblick nära at utsläckas. Lazzaroni följde dem med beständiga rop, hvilka kunde ingifva fruktan åt de som ej visste at detta är deras vanliga sätt at vara. Men dessa menniskor äro ofta åggade genom et öfverflöd af lif hvarmed de ej veta någon råd, ty de förena i lika grad lättja och håftighet. Deras physionomi, mera utmärkt än deras character, tyckes gifva anvisning på en slags liflighet uti hvilken hjerstat och snillet aldeles icke ingår. Oswald, i fruktan at regnet skulle göra Corinna någon olågenhet, at facklorna skulle slockna, eller med et ord, at hon skulle vara utsatt

för någon slags fara, sysselsatte sig blott med henne; och detta så ömna deltagande återförde hans själ småningom från det tillstånd hvaruti den blifvit försatt genom det förtroende han gjort henne. De återfunno sin vagn vid foten af berget; de stannade ej vid ruinerna af Herculanium, hvilka blifvit nästan å nyo begrafne för at ej omstörta staden Portici som är upbyggd på den gamla staden. De återkommo til Neapel mot midnatten, och Corinna lofvade lord Nelvil då de åtskildes at om morgonen följande dagen öfverlemna honom sin lefnads-historia.

ANDRA CAPITLET.

Corinna beslöt verkligen at följande morgonen åläggga sig det svåra bemödande som hon lofvat, och fastän den mera förtroliga kännedom hon förvärfvat om Oswalds character, fördubblade hennes oro, gick hon ut utur sitt rum med sitt papper i handen, båfvande, men likvål med beslut at öfverlemna det. Hon ingick uti salongen af det vårdshus där de bågge bodde; Oswald var där

och hade nyss fått bref från England. Et af dessa bref låg på et bord, och stylen träffade Corinna så starkt at hon med obeskriflig förvirring frågade från hvem det var? — från lady Edgermond, svarade Oswald. — Du brevväxlar med henne? afbröt Corinna. — Lord Edgermond var min fars vän, återtog Oswald, och efter händelsen kommer mig at nämna henne, vill jag ej dölja för dig at min far hade trott at det skulle en dag bli passande för mig at gifta mig med Lucile Edgermond, hennes dotter. — Store Gud! utropade Corinna, och hon nedföll på en stol nästan afdånad. — Hvarifrån kommer denna häftiga rörelse, sade lord Nelvil? hvad kan du frukta af mig, Corinna, då jag älskar dig ända til dyrkan? om min far hade i sin dödsstund fordrat at jag skulle gifta mig med Lucile, utan tvifvel skulle jag ej anse mig fri, och jag skulle hafva undflytt din oemotståndliga förtjusning; men han har blott tilstyrkt detta giftermål, och sjelf skrifvit mig til at han ej kunde gifva något omdöme öfver Lucile, efter hon ännu var blott et barn. Jag har sjelf sett henne blott en enda gång, och hon var då knapt tolf år gammal. Jag har ej före min afresa ingått någon slags förbindelse med hennes mor; lik-

väl har den ovisshet, den förvirring som du kunnat anmärka uti mitt upförande, kommit endast från denna min fars önskan: innan jag lärde känna dig önskade jag at kunna upfylla den, ehuru flygtig den var, såsom et slags försoningsoffer åt honom, såsom et sätt at efter hans död förlånga hans värde öfver mina beslut; men du har helt och hållit seg-rat öfver mig, och jag önskar nu blott för-låtelse för hvad uti mitt upförande kun-nat synas dig vara svaghet och obeslutsam-het. Corinna, man drager sig aldrig full-komligt ifrån en sådan sorg som den jag rönt: denna sorg utplånar hoppet, den ger en svår och smärtsam känsla af blyghet; ödet har gjort mig så mycket ondt, at åfven då det tyckes bjuda mig det högsta goda, miss-tror jag det ännu. Men min ålskade vän! denna oro är skingrad, jag är nu din för al-tid, beständigt din! jag säger til mig sjelf at om min far kändt dig, så vore det dig som han skulle hafva utvalt til mitt lifs följesla-gerska, det vore du . . . — Håll, utropade Corinna, smältande i tårar, jag besvär dig, tala ej så til mig! —

Hvarföre skulle du sätta dig emot, sade lord Nelvil, det nöje jag finner at förena dig

dig i min tanka med minnet af min far, at på detta sätt förblanda i mitt hjerta allt hvad som är mig kårt och heligt? — Du kan det ej, afbröt Corinna; Oswald, jag vet för vål at du ej kan det. — Rättvisa himmell! återtog lord Nelvil, hvad har du då at säga mig? gif mig detta papper som skall innehålla din berättelse, gif mig det. — Du skall få det, återtog Corinna; men jag besvar dig! skänk mig ännu åtta dagar, blott åtta dagar. Hvad jag i dag har hört tvingar mig til någon mera omständlighet. — Huru, sade Oswald, hvilken gemenskap med dig? — fordra ej at jag skall svara dig nu, afbröt Corinna, snart skall du få veta allt, och det skall kanske bli slutet, det förfärliga slutet på min sällhet; men innan denna stunden önskar jag at vi må se tilsammans Neapels lyckliga landsbygd, med en ännu ljuf känsla, med en ännu tilgängelig själ för denna hänryckande natur; jag vill på något sätt helga åt dessa sköna ställen den högtidligaste tidspunct af min lefnad: du måste bibehålla det sista minnet af mig, sådan jag var, sådan jag alltid skulle blifvit, om mitt hjerta kunnat försvara sig ifrån at älska dig. — Ack Corinna! sade Oswald, hvad vill du för-

kunna mig med dessa olycksfulla ord? du kan omöjligt hafva något at såga mig som skulle qvåfva hvarken min kärlek eller min beundran. Hvarföre då ännu åtta dagar förlånga denna ångslan, denna mystér som tyckes upresa en förmur emellan oss? — Bästa Oswald, jag vill det, svarade Corinna, förlåt mig denna sista act af myndighet; snart skall du ensam dömma öfver oss bägge; jag skall afvagta mitt öde ifrån dig, utan at knota om det är grymt: ty jag har ej på denna jorden hvarken känslor eller band som kunna åläggga mig at öfverlefva din kärlek. — Då hon slutade dessa ord, gick hon ut, och skjöt Oswald med handen lindrigt ifrån sig då han ville följa henne.

TREDJE CAPITLET.

Corinna hade beslutat at gifva lord Nelvil en fête under de åtta upskofs dagar som hon begårt; och denna tanka på en fête förénées hos henne med de måst melancholiska känslor. Då hon undersökte Oswalds character, var det omöjligt at hon ej skulle

bli orolig öfver det intryck han skulle emot-
taga af det hon hade at såga honom. Det for-
drades at dömma Corinna som poet, som
artist, at kunna förlåta henne upoffringen af
sin rang, sin slägt, sitt land, sitt namn, för
enthousiasmen af talangerna och de sköna
konsterna. Utan tvifvel hade lord Nelvil
tilräckeligt snille at kunna beundra inbillnin-
gen och geniet; men han trodde at samhälls-
lesfnadens förbindelser borde gå framför alt,
och at qvinnans och äfven mannens första
systemål icke var utöfningen af förståndets
förmågheter, utan upfyllandet af hvar och
ens enskildta skyldigheter. De grymma sam-
vetsagg han sjelf rönt då han gått ifrån den
våg han utstakat för sig, hade ännu me-
ra stadfäst de strånga moral - principer
som voro honom medfödda. Englands seder,
et lands opinioner och vanor där man finner
sig så vål af den måst noggranna vörnad för
skyldigheterna liksom för lagarna, höllo ho-
nom uti band som i många afseenden voro
trånga; åndteligen, gör den modlöshet som up-
kommer af en djup bedröfvelse, at man ålskar
hvad som är uti naturens ordning, hvad som
går af sig sjelf, och ej fordrar något nytt be-
slut, eller et afgörande som strider mot de om-
ståndigheter hvilka äro för oss utstakade af ödet.

Oswalds kärlek för Corinna hade för- mildrat hela hans sätt at känna; men kärle- ken utplånar alldrig helt och hållit caracte- ren, och Corinna uptäckte denna character tvårt igenom den passion som besegrade den; och kan hånda åfven at lord Nelvils behag mycket hårrörde från denna stridighet mellan hans natur och hans känsla, hvilken stridig- het gaf et nytt värde åt alla prof af hans ömhet. Men stunden nalkades då all den flyg- tiga osäkerhet som Corinna beständigt skin- grat, och som blott blandat en lätt och tank- full oro uti den lycksalighet som hon njöt, skulle afgöra om hennes lif. Denna själ da- nad för sällheten, van vid den poetiska ta- langens lekande känslighet, förvånades öfver sorgens bitterhet och orörlighet; en rysning, hvilken aldrig kännes af dem som länge va- rit vana vid lidande, skakade då hela hennes väsande.

Likväl, under den måst plågende ångslan, tilredde hon hemligt en lysande dag som hon ännu ville tilbringa med Oswald. Hennes bildningskraft och hennes ömhet förenades således på et romantiskt sätt. Hon bjöd de engelsmän som voro i Neapel, några neapo- litaner och neapolitanskor hvilkas umgänge behagade henne, och morgonen af den dag

som hon utvalt at på en gång vara en högtidsdag och den förutgående dagen til en bekännelse hvilken kunde för alltid förstöra hennes sällhet, uplifvades hennes anletsdrag af en särdeles förvirring, hvilken gaf dem et helt nytt uttryck. Mindre upmärksamma ögon skulle kunnat taga detta så lifliga uttryck för glädje; men hennes håftiga och hastiga rörelser, hennes blickar som ej fästades på något, gafvo lord Nelvil tillräckliga bevis om hvad som föregick i hennes själ. Förgåfves bjöd han til at lugna henne genom de ömmaste försåkringar. Såg mig detta om två dagar, sade hon til honom, om du ännu tänker lika: nu göra mig dessa ljufva ord blott ondt, — och hon gick ifrån honom.

De vagnar som skulle föra Corinnas bjudna sociétt, ankommo vid slutet af dagen, i det ögonblick då hafsvinden uppkommer, och med sin upfriskande luft tillåter menniskan at betrakta naturen. Första stationen för promenaden var til Virgillii graf. Corinna och hennes sällskap stannade där innan de genomforo Pausilippi grotta. Denna graf har den vackraste belågenhet; Neapels hafsvik tjenar den til perspectiv. Det fins så mycken hvila och pragt uti denna åsyn at man frestas at tro det Virgilius sjelf har

utvalt den; denna enkla vers utur Georgiquerna skulle kunnat tjena til epitaphium:

Illo Virgilium me tempore dulcis alebat

*Parthenope *)*

hans aska hvilar där ännu, och minnet af hans namn drager til detta rum hela verdens årebevisning. Det är alt hvad menniskan på denna jorden kan fränrycka döden.

Petrarcha har planterat en lager på denna graf, och Petrarcha är inte mer, och lagerträdet går ut. Hopen af resande som kommit at hedra Virgilii minne hafva skrivit deras namn på murarna som omgifva urnan. Man besväras af dessa obetydliga namn hvilka blott synas vara där för at störa det lugna begreppet om enslighet som detta ställe upväcker. Det var blott Petrarcha som var vårdig at lemna et varagtigt spår af sin resa til Virgilii graf. Man stiger åter tyst ned från denna sista sorgliga fristad för åran: man påminner sig de tankar och bilder som skaldens talang för altid helgat. Förunderliga samtal med kommande slågter, samtal som förevigas och förnyas af konsten at skriva! dödens mörker, hvad är du då? människans idéer, känslor och uttryck blifva kvar, och

*) På den tiden blef Virgilius hyllad af den ljuftva Parthenope.

hvad som var hon sjelf skulle aldeles för-
gås! nej, en sådan motsägelse uti naturen är
omöjlig.

Oswald, sade Corinna til lord Nel-
vil, de intryck du nyss rönt bereda illa til
en fête; men huru många, tillade hon med
högsta kånsla, huru många fêter hafva ej blif-
vit anställde nära vid grafven! — Ålskade vän,
svarade Oswald, hvarifrån kommer denna
hemliga smårta som uprörer dig? förtro dig
åt mig; jag har at tacka dig för de lyckliga-
ste sex månader af min lefnad? kan hånda
har ätven jag under denna tid spridt någon
ljufhet öfver dina dagar. Ack! hvem skulle
kunna vara otacksam mot sällheten! hvem
skulle kunna förneka sig den ypperliga njut-
ningen at göra godt åt en själ sådan som din!
ack! det är redan mycket at känna sig vara
nödvändig för den ringaste af dödliga, men
at vara det för Corinna, tro mig, det är
för mycken åra, för mycken förtjusning, at
kunna afstå derifrån. — Jag tror på dina löf-
ten, svarade Corinna; men gif det ej ögon-
blick då någonting håftigt och besynnerligt
fattar hjertat, och påskyndar dess klappning
med en smårtsam uprörelse? —

De reste genom Pausilippi grotta vid fack-
lor: man ser den på detta sätt ätven vid mid-

dagstiden, ty denna grotta är huggen under berget nästan en fjerdedels mil, och då man är midtuti kan man knapt se en skymt af dag från någöndera sidan. Et ovanligt återskall låter höra sig under detta långa hvalf; hästarnes steg, kuskarnes rop, göra et förvirradt buller som ej lemnar någon redig tanka i hufvudet. Corinnas hästar drogo hennes vagn med en förunderlig hastighet, och likväl var hon ej nöjd dermed, utan sade til lord Nelvil: — Kåraste Oswald, hvad det går långsamt! låt oss köra fortare! — Hvarifrån kommer denna otolighet, Corinna, svarade Oswald? fordom då vi voro tilsammans, sökte du ej at påskynda timmarna, du njöt dem. — Nu, sade Corinna, måste alt afgöras, alt måste hinna til målet, och jag känner behof at påskynda alt, om det ock vore min död. —

Då man kommer fram ur grottan röner man en liflig känsla af nöje at återfinna dagen och naturen; och hvilken natur är det ej som då visar sig för blickarne! hvad som ofta fattas Italiens landsbygd, är tråd; men på detta ställe finnas de ömningt. Jorden är dessutom betäckt med så många blomster, at detta land kan bäst umbåra skogar, hvilka på andra ställen utgöra naturens högsta skön-

het. Hettan är så stark i Neapel at det är omöjligt där spatsera om dagen, ej en gång i skuggan; men om aftenen visar sig detta öppna land, omgifvet af hafvet och himlen, helt och hållit för ögonen, och man andas svalka från alla håll. Luftens genomskinlighet, belågenheternas ombyten, bergens pittoreska former, characterisera så väl utsigten af konungariket Neapel, at målare hålst där välja sina väer. Naturen har i detta land en kraft och originalitet, hvilken man ej kan uttrycka genom något af de behag som man på andra ställen värderar.

— Jag förer er, sade Corinna till sitt sällskap, utmed stränderna af Avernska sjön, bredvid Phlégéton, och se där det tempel som var helgat åt Sibyllan af Cumes. Vi fara nu öfver de ställen som blifvit så berömda under namn af Baijes vållust; men vi vilja ej för det närvarande stadna. Vi skola hopsamla de minnen af historien och poesien som omgifva oss, til dess vi anländt på et rum, hvarifrån vi kunna se dem alla på en gång. — Det var på cap Misène som Corinna lätit anställa dansar och musique. Ingenting var mera pittoreskt än anstalterne af denna fête. Alla matrosar från Baijes voro klädde uti lifliga och väl contrasterade färgor; några öster-

länningar som kommo från et Levantiskt fartyg hvilket då låg i hamnen, dansade med landtflickor från de närgränsande öarne Ischia och Prosida, hvilkas klädsel bibehållit likhet med den grekiska costumen; rent stämde röster låto höra sig på afstånd, och instrumenterna svarade hvarandra bakom klipporna, genljud från genljud, liksom tonerna til slut skulle förlorat sig i hafvet. Den luft man andades var hänryckande; den upfylldes själen med en känsla af glädje, hvilken uplifvade alla de som voro där, och åfven bemågtigade sig Corinna. Man föreslog henne at blanda sig uti landtfolkets dansar, och hon samtyckte straxt med nöje; men knapt hade hon börjat, förrän de dystraste känslor gjorde henne de nöjen förhatliga uti hvilka hon deltog; hon öfvergaf hastigt dansen och musiquen, och gick at sätta sig vid hafskanten på uddens yttersta spets. Oswald skyndade at gå efter henne; men då han kom dit, följde åfven snart hela sällskapet för at utbedja sig af Corinna at hon ville extemporera på detta vackra ställe. Hennes förvirring var i detta ögonblick så stor at hon låt föra sig til den uphöjda kullen dit man bringat hennes lyra, utan at komma ihog hvad man begärte utaf henne.

FJERDE CAPITLET.

Likvål önskade Corinna at Oswald skulle ännu en gång höra henne, liksom på Capitolium, med all den talang hon undfått af himlen; om denna talang för alltid skulle förloras, ville hon at dess sista strålar, innan de slocknade, skulle lysa för den hon älskade. Detta begär gjorde at hon fann uti sjelfva sin själs uprörelse den ingifvelse hon behöfde. Hennes lyra var färdig, och alla hennes vänner otälige at höra henne. Äfven folket som kände henne af ryktet, detta folk i södern hvilket genom inbillningen är god domare af poesien, omgaf tyst den krets där Corinnas vänner hade satt sig ned, och alla dessa neapolitanska ansigten uttryckte genom deras lifliga physionomier den måst redade upmärksamhet. Månan upgick vid horisonten; men sista dagranden gjorde at dess ljus ännu var ganska blekt. Från höjden af den lilla kullen som utskjuter i hafvet och tilskapar cap Misène, såg man fullkomligt vål Vesuvius, Neapels hafsvik, de

därpå strödda öar, och den landsbygd som sträcker sig från Neapel til Gaeta, med et ord, den jordens landsträcka där vulcanerna, historien och poesien hafva qvarlemnad de flästa spår. Också begärte alla Corinnas vänner med enhällig röst at hon skulle taga til ämne för de versar hon ämnade sjunga: *de minnen som dessa run återkallade*. Hon stämde sin lyra och började med svåfvande röst. Hennes blick var skön; men den som kände henne som Oswald kunde deri se hennes själs ångslan: hon bjöd likväl til at qvåfva sin smårta, och at åtminstone för et ögonblick uphöja sig öfver sin personliga ställning.

Corinnas Sång på Neapels Landsbygd.

“Poesien, naturen och historien, tåfla här uti storhet; här kan man innesluta med en blick, alla tider och alla underverk.”

“Jag ser Avernska sjön, utsläckt vulcan; hvilken böljor fordom ingåfvo fasa; Acheron, Phlégéton, som kokar af en underjordisk hetta, åro floder af detta helfvete som blef besökt af Enéas.”

“Elden, detta upslukande lif, hvilket på en gång skapar och förtärer verlden, förskräck-

te så mycket mer då dess lagar voro mindre kände. Naturen uppenbarade fordom sina hemligheter blott åt poesien."

"Staden Cumes, Sibyllas håla, Apollos tempel, voro på denna kulle. Se här den skog där guldgrenen bröts. Enéidens jord omgifver er, och geniets helgade digter hafva blifvit minnen hvilkas spår man ännu söker."

"En Triton har nedsänkt i dessa böljor den förmätne Trojan som vågade trotsa hafvets gudomligheter med sina sånger: dessa iholiga och ljudande klippor likna dem Virgilius beskrifvit. Inbillningen är pålitlig då den är alsmågtig. Menniskans snille är skapande då det fattar naturen, efterapande då det tror sig upfinna henne."

"Midt ibland dessa hiskliga massor, äldriga vitnen til skapelsen, ser man et nytt berg som upkommit af vulcanen. Här är jorden stormig som hafvet, och återgår ej som detta fridsamt inom sina gränsor. Det tunga elementet, lyftadt af afgrundens skakning, undergräfvat dalarna, uphöjer bergen, och dess förstenade böljor vitna om de stormar som sönderslita dess sköte."

"Om ni slår på denna mark, skall det underjordiska hvalfvet ljuda. Man skulle tro at den bebodda verlden är blott en yta färdig

at öppna sig. Neapels landsbygd är en bild af människans passioner: svaavelagtig och frugtbar, tyckas dess faror och njutningar upkomma af dessa brinnande vulcaner, hvilka gifva luften så mycken mildhet, men väcka åskans dån under våra fötter.”

“Plinius studerade naturen för at bättre beundra Italien; han skröt af sitt land såsom det skönaste af alla, då han ej mera kunde hedra det med andra titlar. Han sökte vettenskaperna som en krigare söker eröfringar, och for ut just från denna udde för at undersöka Vesuvius genom lågorna; och dessa lågor hafva förtårt honom.”

“O minne! ädla förmåga! din magt är på dessa rum! från sekel til sekel, förunderliga öde! beklagar sig människan öfver hvad hon förlorat. Man skulle tro at de bortgångna tider äro hvar och en för sig innehafvare af en sällhet som icke mera gifves; och medan tankan högmodas öfver sina uptäckter och störtar sig i det tilkommande, tyckes själen sakna et gammalt fädernesland hvilket hon blott nalkas genom det förflutna.”

“Romarne, hvilkas glans vi afvundas, voro de ej sjelfve afvundfulla på deras förfäders manliga enkelhet! fordom föragtade de detta landskaps vållust, och dess förtjusning kuf-

vade blott deras fiender. Se på afstånd Capua: det har besegrat den krigare hvars obehagliga själ längre än hela den öfriga världen motstod Rom."

"Romarne i deras ordning hafva bebott dessa rum: då själens styrka endast kunde begagnas at bättre känna blygseln och sorgen, hafva de utan förebräelser blifvit vekliga. Vid Baijes har man sett dem inkräkta af hafvet en strand för deras palatser. Bergen blefvo sprängda för at inkräkta colonner, och världens beherrskare, i deras ordning slafvar, satte naturen i tråldom för at trösta sig öfver sin egen."

"Cicero har förlorat lifvet nära Gaëtas udde som synes för våra blickar. Triumvirerna, utan vördnad för efterverlden, beröfvade henne de tankar som denne store man skulle hafva upfattat. Triumvirernas brott varar ännu. Det är ännu emot oss som deras ogjerning är begången."

"Cicero föll för tyrannernas dolk. Scipio, mera olycklig, blef förvist af sitt ännu fria fädernesland. Han slutade sina dagar ej långt från denna strand, och ruinerna af hans graf bära namn af *fäderneslandets torn*; rörande allusion til det minne hvarmed hans stora själ var sysselsatt!"

“Marius tog sin tillflykt uti dessa Minturnska träsken, bredvid Scipios boning. Således hafva nationerna på alla tider förföljt deras store mån; men de hafva blifvit tröstade af förgudningen, och himlen, där Romarne ännu trodde sig befalla, emottager bland sina stjernor Romulus, Numa, Cesar: nya ljus som förvirra för våra blickar årans och det himmelska ljusets strålar.”

“Ej nog med olyckorna. Spåren af alla brott åro här. Se, vid slutet af hafsviken, ön Capréa där ålderdomen har afväpnat Tiberius; där denna själ på en gång grym och vållustig, våldsam och uttröttad, hade ledsnat vid sjelfva brottet, och ville störta sig uti de måst låga nöjen, liksom tyranniet ej ännu hade nog förnedrat honom.”

“Agrippinas graf är på denna kust, midt emot ön Capréa; den blef ej uprest förrän efter Neros död: modernördaren fördömde äfven hennes aska. Han bodde länge uti Baijes, midt ibland sin ogernings minnen. Hvilka missfoster samlar ej ödet under våra ögon! Tiberius och Nero se på hvarandra.”

“De öar som vulcanen updrifvit ur hafsbotten tjente nästan i deras födsel för gamla verdens brott; de olycklige som voro för-

förviste til dessa ensliga klippor, midt ibland böljorna, betraktade på långt håll deras fädernesland, bjödo til at andas dess vållukt med luften, och stundom efter en långsam landsflygt blefvo de genom en dödsdom undermåttade at åtminstone deras fiender ej ännu hade glömt dem.”

“O jord! helt badande uti blod och tårar; du har aldrig uphört at frambringa blommor och frugter! är du då utan medlidande för människan? och återvänder hennes stoft uti dit moderliga sköte utan at där väcka en rysning?”

Här hvilade Corinna några ögonblick. Alla de som voro samlade til festen, kastade för hennes fötter grenar af myrten och lager. Månans ljufva och klara sken förskönade hennes ansigte; den friska hafsvinden rörde pittoreskt hennes hår, och naturen tycktes finna behag uti at pryda henne. Corinna blef emedlertid hastigt fattad af en oemotståndlig rörelse: hon betraktade dessa förtjusande ställen, denna rusgifvande afton, Oswald som var bredvid henne, som kanske ej alltid skulle vara där, och tårar flöto från hennes ögon.

Sjelfva folket som förut med så mycket bul-
ler gifvit tilkånna sitt bifall, vördade hennes
rörelse, och alla väntade med tystnad at
hennes ord skulle meddela hvad hon kände.
Hon preludierade en stund på sin lyra; hon
delade ej mera sin sång uti octaver, utan öf-
vergaf sig uti sina versar at en oafbruten takt.

“Några hjertats minnen, några kvinno-
namn, påkalla äfven edra tårar. Det var uti
Misène, just på det rum där vi äro, som
Pompeij enka, Cornelia, bevarade ända til
döden sin ädla sorg; Agrippina begret länge
Germanicus på dessa stränder. En dag fann
samme mördare som beröfvat henne sin ge-
mål, henne värdig at följa honom. Ön Nisi-
da var vitne til Bruti och Porcias afsked.”

“Så hafva dessa kvinnor, hjeltarnes vän-
ner, sett det föremål omkomma som de
dyrkat. Förgåfves hafva de länge följt dess
spår. En dag kom då de måste öfvergifva
det. Porcia ger sig döden; Cornelia trycker
mot sitt sköte den helgade urna som ej me-
ra svarar til hennes rop; Agrippina retar flere
år förgåfves sin gemåls mördare: och dessa
olyckliga varelser, irrande som skuggor på
den eviga flodens hårdade kuster, sucka efter

den andra stranden; uti deras långa enslighet fråga de tystnaden, och begära af hela naturen, af den stjernprydda himlen liksom af det djupa hafvet, et ljud af en ålskad röst, et ljud som de ej mera skola få höra.”

“Kärlek, hjertats högsta magt! mystiska entousiasm som innesluter både poesien, heltetmodet och religionen! hvad hånder då ödet skiljer oss från den som ägde vårt hjertats hemlighet, och som gifvit oss hjertats lif, det himmelska lifvet? Hvad hånder då frånvaron eller döden lemnar en qvinna ensam på jorden? Hon försmågtar, hon faller. Huru många gånger hafva ej dessa klippor lemnat deras kalla stöd åt dessa öfvergifna enkor, hvilka fordom stödde sig mot en väns bröst, eller på en hjertes arm!”

“Framför er ligger Sorente; där bodde Tassos syster, då han kom som pilgrim at begära af denna ringa vän en fristad mot furstarnes oråttvisa: hans långa sorg hade nästan förvirrat hans förstånd; han hade blott kvar kannedomen af gudomliga ting, alla jordens bilder voro utplånade. Således genomirrar tången hela verlden, förskräckt för den ödemark som omger henne, utan at finna något som liknar sig. Naturen har för henne intet genljud; och hopen anser för galen-

skap denna otrefnad hos en själ, hvilken ej i denna världen finner nog anderum, nog enthousiasm, nog hopp.”

“Ödet, fortfor Corinna med en alltid växande rörelse, förföljer ej ödet de uphöjda själar, de skalder hvilkas bildningskraft fäst sig vid förmågan at älska och lida? de äro landsflygtingar från en annan region. Hvad ville de gamle såga då de talade om ödet med så mycken fasa? hvad förmår detta öde öfver vanliga och lugna varelser? de följa årstiderna; de framskrida låragtigt på lifvets vanliga stig. Men den prästinnan som gaf oraklerna, kände sig fattad af en fruktansvärd kraft. Jag vet ej hvilken dragningskraft störtar geniet i olyckan! det hörer spherernas susning som de dödliga organer ej äro danade at fatta; det genomtränger känslans mysterer, okända för andra menniskor, och dess själ döljer en Gud som hon ej kan behålla inom sig!”

“Sublime skapare af denna sköna naturen! beskydda oss. Våra utflygter äro utan kraft, vårt hopp är bedrägligt. Passionerna utöfva hos oss et brusande tyranni, hvilket lemnar oss hvarken frihet eller hvila. Kanhända skall hvad vi göra i morgon beståmma vårt öde; kanhända at vi i går sagt et ord

som ingenting kan återköpa. Då vårt snille uplyfter sig til de högsta tankar, känna vi, liksom på spetsen af uphöjda byggnader, en svindel som förblandar alla föremålen för våra blickar; men äfven då förlorar sig ej sorgen, den förfärliga sorgen, i skyarne; hon ristar dem, hon öppnar dem til hälften. O min Gud! hvad vill hon förkunna oss?”

Vid dessa ord betäcktes Corinnas ansigte af en dödlig blekhet, hennes ögon tillötos, och hon skulle hafva fallit til jorden, om lord Nelvil ej i ögonblicket varit til hands för at emottaga henne.

FEMTE CAPITLET.

Corinna kom sig före, och åsynen af Oswald, som hade uti sin blick det måst rörande uttryck af deltagande och oro, återgaf henne något lugn. Neapolitanerne anmärkte med förundran den mörka färgen af Corinnas poesie; de beundrade hennes versers ljudande skönhet, men de skulle hafva önskat at dessa verser blifvit ingifne af en mindre sorgsen sinnesställning: ty de ansågo de skö-

na konsterna, och ibland dem poesien, blott som en förströelse ifrån lifvets bekymmer, ej som et medel at tränga djupare in uti dess förfärliga hemligheter. Men de engelsmän som hört Corinna voro intagne af beundran för henne.

De voro förtjuste at på detta sätt se de melancholiska känslorna uttryckta med Italiens bildningskraft. Denna sköna Corinna, hvars uplifvade anletsdrag och hvars blick full af lif voro ämnade at måla sällheten; denna solens dotter, träffad af et hemligt lidande, liknade dessa ännu friska och lysande blommor, på hvilka en svart prick, förorsakad af något dödligt styng, hotar med et nära slut.

Hela sällskapet steg på båtar för at återvända til Neapel; och den värma och lugn som då herrskade, gaf en liflig smak åt nöjet at vara på sjön. Göthe har målat, uti en vållustig romance, detta begär man känner til vattnet under hettan. Flodnymphen berömmes för fiskaren sina böljors behag: hon bjuder honom at svalka sig deri, och smänningom förledd, kastar han sig omsider dit. Denna böljans magiska kraft, liknar på visst sätt ormens blick som drager til sig genom förskräckelsen. Böljan, som uppkommer långt borta, ökar sig alt mer, och brusar håftigt vid nal-

kandet til stranden, tyckes hafva likhet med något af hjertats hemliga begär, som börjar långsamt, men blifver oemotståndligt.

Corinna var lugnare; det vackra vådrets vållust tröstade hennes själ; hon hade upfåstat sina hårflåtor för at båttre känna luften omkring sig; hennes figur var på detta sätt mera skön än någonsin. Blåsinstrumenterna som åtföljde uti en annan båt, gjorde en förtjusande effect, de voro i sammanstämning med hafvet, med stjernorna, och den rusgifvande ljufheten af en Italiens afton; men de förorsakade en ännu mera rörande verkan: de voro himlens röst midt uti naturen. — Ålskade vän! sade Oswald med låg röst, mitt hjertas ålskade vän! jag skall aldrig glömma denna dag: kunde nånsin gifvas en mera lycklig? — och då han utsade dessa ord, voro hans ögon fulla af tårar. Et af Oswalds förledande behag var denna lätt upväckta och likvål återhållna rörelse, hvilken ofta mot hans vilja fugtade hans ögon med tårar: hans blick hade då et oemotståndligt uttryck. Ofta äfven, midt under et gladt skämt, blef man varse at han var träffad af en hemlig uprörelse som blandade sig uti hans glåttighet, och gaf honom et ådelt behag. — Ack, svarade Corinna, nej, jag hoppas ej mer

någon dag som denna; vålsignelse öfver denna dag, åtminstone som den sista af mitt lif, om han ej är, om han ej kan vara en gryning til en varagtig sällhet! —

SJETTE CAPITLET.

Väderleken begynte förändra sig då de ankommo til Neapel; himlen förmörkades, och stormvådret som hotade i luften, rörde redan håftigt vågorna, liksom hafvets oväder skulle svarat utur böljornas djup til himlens. Oswald hade gått et stycke förut i afsigt at låta uptända facklor at med större säkerhet ledsaga Corinna hem. Då han gick öfver quaijen såg han en sammanscockning af Lazaroni, och hörde ropas tämligen högt: *ack, den stackars gubben! han kan ej räddas; man måste hafva tålmod, han skall säkert omkomma.* — Hvad säger ni, ropade lord Nelvil håftigt? hvem talar ni om? — *om en fattig gubbe, svarade man, som badade sig där nere ej långt från fördämningen, som blef bortförd af stormen, och hvilken ej har nog styrka at kämpa mot böljorna för at återkomma til stranden.* Oswalds

första rörelse var at kasta sig i vatnet; men då han tänkte på den förskräckelse han skulle förorsaka Corinna, som snart skulle komma efter, bjöd han alla de penningar han hade på sig och lofvade ännu dubbelt så mycket åt den som kastade sig i vatnet för at frälsa gubben. Lazzaroni nekade. *Vi äro för mycket rädda*, sade de, *det är för mycket farligt, det låter ej göra sig.* I detta ögonblick försvann gubben under vågen. Oswald tvekade ej längre; han kastade sig i hafvet oagadt bølorna som öfversköljde hans hufvud. Han kämpade likväl lyckligt emot dem, fattade gubben hvilken et ögonblick senare hade omkommit, och återförde honom på stranden. Men vatnets kyla och Oswalds håf-tiga bemödande mot det stormande hafvet, gjorde honom så ondt, at i samma stund han lyftade sin börda på stranden, nedföll han sjelf utan sansning, och han var så blek i detta tillstånd at man borde tro honom ej mera kunna komma sig före *).

Corinna gick då förbi, utan at kunna föreställa sig hvad som händt. Hon såg en stor folkskock, och hörde ropas: *han är död*; hon åmnade aflägsna sig af förskräckelse för

*) Herr Elliot, engelsk Minister, har räddat en gubbas lif uti Neapel, på samma sätt som lord Nelvil.

dessas ord, då hon såg en af engelsmännen som voro i hennes sällskap ifrigt göra sig våg genom hopen. Hon gjorde några steg at följa honom, och det första föremål som träffade hennes blick var Oswalds räck som han lemnat på stranden då han kastade sig i vatnet. Hon ryckte til sig denna räck med en convulsivisk förtviflan, i tanka at ingenting mer var kvar af Oswald; och då hon ändteligen igenkände honom sjelf, fastän han tycktes vara utan lif, kastade hon sig på hans liflösa kropp med en slags yrsel, och då hon ifrigt tryckte honom i sina armar, hade hon den obeskrifliga sällheten at ännu känna Oswalds hjerta klappa, hvilket kanske uplifvades af Corinnas nalkande. — Han lefver, ropade hon, han lefver? — och i detta ögonblick återtog hon en styrka, et mod som man ej en gång såg hos Oswalds blotta vänner. Hon förordnade all slag hjelp, hon förstod äfven sjelf at meddela den; hon understödde den afdånade Oswalds hufvud; hon badade det med sina tårar, och iagadt den grymmaste ångslan, glömde hon intet, förlorade intet ögonblick, och hennes omsorger blefvo ej afbrutne af hennes smärta. Oswald tycktes bli något bättre; likväl hade han ännu ej återvunnit sansningen. Corin-

na låt båra honom hem, och lade sig på knå vid hans sång, omgaf honom med vålluktande rökelse som borde uplifva honom, och ropade hans namn med en så öm, så passionerad ton, at lifvet borde återkomma vid denna röst. Oswald hörde den, öppnade ögonen, och tryckte hennes hand.

Måste man för at njuta et sådant ögonblick förut känna helfvetets ångest! beklagansvärda menniskonatur! vi känna det oändliga blott genom smärtan; och uti alla lifvets njutningar gifves intet som kan upväga den förtviflan at se den man älskar dö.

— Grymme, ropade Corinna, grymme! hvad har du gjort? — förlåt, svarade Oswald, med en ännu svåfvande röst, förlåt! I det ögonblick då jag trodde at jag skulle omkomma, tro mig älskade vän! var jag rädd för din skull. — Undransvärdt uttryck af den delade kärleken, af kärleken uti det lyckligaste ögonblick af inbördes förtroende! Corinna, lifligt uprörd af dessa förtjusande ord, kunde aldrig ända intil sin sista dag påminna sig dem, utan en öm rörelse, hvilken åtminstone för några ögonblick förlåter alt.

SJUNDE CAPITLET.

Oswalds andra rörelse var at föra handen til sitt bröst för at där återfinna sin fars portrait: det var där ännu, men så utplänat af vatnet at det knapt kunde kännas igen. Bittert smärtad af denna förlust, ropade Oswald: — min Gud! du fräntager mig då äfven hans bild! — Corinna bad lord Nelvil tillåta henne at uphjelpa detta portrait. Han samtyckte dertil, men utan mycket hopp. Huru stor blef ej hans förundran, då hon efter tre dagars förlopp återställde det, ej allenast reparerat, men med mera träffande likhet än förut. — Ja, sade Oswald med hånryckning; ja, du har gissat hans änletsdrag och hans physionomi. Det är et himlens underverk som bestämmer dig åt mig såsom en följeslagerska af mitt öde, efter himlen uppenbarar för dig et minne som för alltid bör råda öfver mig. Corinna, fortfor han, och kastade sig för hennes fötter, herrska för alltid öfver mitt lif! Se där den ring som min far hade gifvit sin maka, den måst heliga och måst helgade ring, hvilken blef gifven af den ädlaste uprigtighet,

emottagen af det trognaste hjerta; jag tar den af min hand för at sätta den på din. Och ifrån detta ögonblick är jag ej mera fri, så länge du behåller denna ring, älskade vän, är jag det ej mer. Jag gifver detta högtidliga löfte innan jag vet hvem du är; jag tror på din själ, hon har underrättat mig om alt. Dina lefnadshändelser, om de komma från dig sjelf, äro såkert ädla som din character; om de komma från ödet, om du har blifvit dess offer, så tackar jag himlen som updragit mig at gifva dig uprättelse. Derföre, o min Corinna! förtro mig dina hemligheter; du är skyldig det åt den hvars högtidliga löften föregått ditt förtroende. — Oswald, svarade Corinna, denna så rörande håftighet uppkommer hos dig af en villfarelse, och jag kan ej emottaga denna ring utan at förut skingra den; du tror at jag gissat din fars anletsdrag genom hjertats ingivelse; men jag bör såga dig at jag har sett honom sjelf flere gånger. — Du har sett min far, utropade lord Nelvil; och huru? hvar? är det möjligt? o min Gud! hvem är du då? — Se där er ring, sade Corinna med en qväfd rörelse, jag bör redan gifva er den tillbaka. — Nej, återtog Oswald efter et ögonblicks tystnad, jag svär at aldrig gifva mig med någon annan, så lån-

ge du ej skickar mig tillbaka denna ring; men förlåt den förvirring som du upväckt i min själ; orediga idéer måla sig för mig, min oro är smärtsam. — Jag ser det, återtog Corinna, och jag vill förkorta den. Men din röst är redan ej densamma, och dina ord hafva förändrat sig. Kan hända at sedan du läst min historia, det förfårliga ordet farväl — Farväl, utropade lord Nelvil, nej, älskade vän! blott på min dödssång skulle jag kunna säga dig det. Frukta det ej förut. — Corinna gick bort, och få minuter derefter kom Thérésine in uti Oswalds kammare för at til honom öfverlemnna den skrift hvilken man här får läsa.

FJORTONDE BOKEN.

CORINNAS HISTORIA.

FÖRSTA CAPITLET.

Oswald! jag börjar med en bekännelse som skall afgöra om mitt lif; tror du ej, sedan du läst den, at det är möjligt at förlåta mig, sluta då ej detta bref; förskjut mig straxt långt ifrån dig; men om, då du får veta mitt namn och det öde jag försakat, alt ännu ej är brutit oss emellan, så kan hända at hvad du här får läsa kan tjena til min ursågt.

Lord Edgermond var min far; jag är född uti Italien af hans första hustru som var en Romerska, och Lucile Edgermond som man ämnat dig til maka, är min halvesyster; hon är en frugt af min fars andra giftermål med en Engelska.

Hör mig nu. — Upfostrad i Italien förlo-
rade jag min mor då jag ännu ej var mer än
tio år gammal, men då hon i sin dödsstund

visat den lifligaste önskan at min upfostran skulle fullkomnas innan jag reste til England, kvarlemnade miñ far mig hos min mors moster uti Florens, för at der upfostras intil dess jag fyllt femton år; mina talanger, min smak, min character, alt var formerat, då min mosters död afgjorde hos min far at kalla mig til sig. Han lefde uti en liten stad i Northumberland, hvilken efter min tanka ej kan gifva något begrepp om England; men detta är alt hvad jag deraf lårt känna under de sex åren jag vistats där; ifrån min barn-dom hade min mor ej talat om annat än hvilken olycka det skulle vara at ej få bo uti Italien, och min moster hade ofta sagt mig at det var fruktan at nödgas öfvergifva sitt land, som tagit lifvet af min mor. Min goda moster trodde också at en catholik skulle bli fördömd då han lefde uti et protestantiskt land; och fastån jag ej delade denna fruktan, förorsakade mig likväl tankan at resa til England, mycken fasa.

Jag reste med en obeskriflig kånsla af sorg. Den qvinna som kommit at hämta mig förstod ej Italienska; jag talade några ord i smyg med min stackars Thérésine som bifallit at följa mig, oagtdadt hon ej kunde
uphöra

upphöra at gråta, då hon skiljde sig från sitt fädernesland; men jag nödgades vänja mig af med dessa ljud, som behaga så mycket, äfven utlånningar, och hvilkas tjusning var för mig förenad med alla barndomens minnen. Jag framskred åt Norden; redan en sorgsen och dyster tanka, hvilken jag rönste, utan at rätt tydligt fatta dess orsak. Jag hade ej sett min far på fem år, då jag kom hem til honom. Jag kunde knapt känna igen honom: jag tyckte at hans figur hade antagit en mera allvarsam character; likväl emottog han mig med et ömt deltagande, och sade mig ofta at jag liknade min mor. Min lilla syster, som då blott var tre år, fördes til mig; hon var den måst hvithyade figur jag nånsin sett; med de måst blonda silkes hår. Jag betragade henne med förundran, ty vi åga nästan ej dessa slags figurer uti Italien; men ifrån första ögonblicket intresserade hon mig mycket; jag tog just samma dag af hennes hår, för at deraf göra et armband, hvilket jag alltid sedan förvarat. Änteligen visade sig min styvmor, och det intryck hon gjorde på mig första gången jag såg henne, har beständigt ökat och förnyat sig under de sex åren jag tilbragt i hennes sällskap.

Lady Edgermond ålskade endast den province där hon var född, och min far, som hon styrde, hade gjort henne upoffring af vistandet i London eller Edinburg. Hon var kall, vårdig, tystlåten, och hennes ögon visade blott kånsla, då hon såg på sin dotter; men annars gafvo de någonting så afgjort åt uttrycket af hennes physionomi och hennes tal, at det tycktes vara omöjligt at öfvertyga henne hvarken om någon ny idé eller knapt något ord, hvarvid hon ej var van. Hon tog vål emot mig, men jag såg lätt at hela mitt maner förvånade henne, och at hon föresatte sig at ändra det, om hon kunde. Man sade ej et ord under middagsmåltiden, oagtadt man bjudit några grannar: jag blef så trött af denna tystnad, at jag midt under måltiden försökte tala några ord til en gammal man, som satt bredvid mig. Jag förstod tämligt väl engelskan, hvilket min far lårt mig redan i barndomen, och jag uprepade under samtalet ganska rena och sköna italienska versar, men uti hvilka var fråga om kärlek. Min styfemor, som förstod något italienska, såg på mig, rodnade, och gaf tecken at fruntimren snarare än vanligt at stiga up, för at tillaga théet, och lemna herrarne ensamne vid borden under desertten. Jag förstod ingen-

ting af detta bruk, hvilket mycket förundrar i Italien, där man ej kan föreställa sig något nöje uti en societét utan fruntimmer; och jag trodde i början, at min styfmoder hade blifvit så ond på mig, at hon ej ville vistas i samma rum där jag var. Likväl blef jag åter nöjd då hon gaf mig tecken at följa sig, och då hon ej gjorde mig någon slags förebråelse under de tre timmar vi voro i salongen, för at vänta på herrarna.

Min styfmoder sade mig vid aftenmåltiden tåmmeligen beskedligt, at det ej brukades för unga flickor at tala, och at de framföralt ej borde tillåta sig at citera verser, där ordet kärlek var nämndt. — Miss Edgermond, tillade hon, ni bör söka glömma allt hvad som liknar Italien; det vore at önska, at ni aldrig hade känt detta land. — Jag gret hela natten; mitt hjerta var nedtryckt af sorg; om morgonen gick jag ut at spatsera; det var den gruffligaste dimma; jag kunde ej se solen, hvilken åtminstone skulle hafva återkallat mitt fädernesland; jag mötte min far; han kom til mig, och sade: — Mitt bästa barn! det är ej här som i Italien; fruntimren hafva ingen annan kallelse hos oss, än husliga skyldigheter; dina talanger kunna roa dig i ensligheten; kanske du skall få en man, son gör sig

et nöje deraf; men uti en liten stad som denna, retas afvundsjukan af alt hvad som drager til sig upmärksamhet, och du skulle säkert aldrig bli gift, om man föreställde sig at dina tycken vore stridande mot våra seder; här måste man underkasta sig et aflägset landskaps gamla bruk uti sättet at upföra sig. Jag har med din mor tilbragt tolf år uti Italien, och minnet af dessa år mig ganska ljuft; jag var då ung, och nyheten behagade mig; nu är jag återgången til min rätta ställning, och jag finner mig väl deraf; et ordentligt lefnadssätt, om det än vore litet enformigt, bortleder tiden utan at man märker det. Man bör aldrig strida emot det lands bruk, där man vistas, ty man lider alltid sjelf måst deraf; uti en så liten stad som denna, känner man alt, berättar alt: här finnes ingen utväg til tåflan, men väl til afvund; och det är bättre at leds litet, än at alltid träffa förundrade och ovilliga ansigten, hvilka i hvarje ögonblick begära redogörelse för hvad man företager sig. —

Nej, bästa Oswald! du kan aldrig föreställa dig den plåga jag rönste, då jag hörde min far så tala. Jag kom ihog honom full af behag och liflighet, sådan jag sett honom i min barndom, och jag såg honom nu ned-

tryckt under denna blykappa, som Dante beskriver uti helfvetet, och hvilken medelmåttan kastar öfver deras axlar, som böja sig under dess ok; alt försvann för mina blickar, entousiasmen för naturen, de vackra konsterna, och känslan; och min själ plågade mig som en onyttig låga, hvilken förtärde mig sjelf, då den ej hade någon utvärtes nåring. Men då jag af naturen är sagtmodig, hade min styfemor ingen orsak at beklaga sig öfver mig uti mitt upförande mot henne; min far ännu mindre, ty jag ålskade honom ömt, och det var blott uti mina samtal med honom, som jag ännu fann något nöje. Han hade undergifvit sig, men han visste at han hade det; då deremot de fläste af våra landtjunkare tro sig föra den klokaste och skönaste lefnad i verlden, då de dricka, jaga och sofva.

Deras förnöjelse träffade mig til den grad, at jag frågade mig, om det ej var mitt eget sätt at tänka, som var en dårskap; och om denna solida tilvarelse, som befriar sig från smärtan liksom från tankan, från känslan liksom från fantasien, ej var mycket bättre än mitt eget sätt at vara; men hvartil skulle denna sorgliga öfvertygelse tjenat mig! at sörja öfver mina talanger, som öfver en olycka, då de likväl uti Italien ansågos för en skön himlens gåfva.

Bland de personer med hvilka vi umgingos, voro flere ej utan snille; men de qvåfde det såsom et besvärligt sken; och vid fyratio års ålder hade vanligtvis denna lilla jäsning i hufvudet stadnat liksom all annan. Mot hösten for min far mycket på jagt, och vi väntade honom ibland, ånda til midnatten. Under hans frånvaro var jag i mitt rum största delen af dagen, för at odla mina talanger, och min styfemor var missnöjd dermed. — Hvartil tjénar alt detta, sade hon til mig, blir ni mera lycklig derigenom? — Detta ord satte mig i förtviflan. Hvad är då sällheten, sade jag vid mig sjelf, om den ej är utvecklingen af våra förmögenheter? är det ej lika så godt, at beröfva sig det physiska lifvet som det moraliska? och om jag nödgas qvåfva mitt snille och min själ, hvartil tjénar at bevara den usla lifsgnista, som sedan fåfångt uprörer mig? Men jag agtade mig likväl, at så tala til min styfemor. Jag hade försökt det en eller två gånger; men hon hade svarat mig, at en qvinna vore blott ämnad at sköta sin mans hushåll och sina barns hålsa, at alla andra fordringar gjorde blott ondt, och at det bästa råd hon kunde gifva mig, var, at dölja dem, om jag hade dem; och detta sått at tala, fastän det var ganska allmänt, lemnade mig al-

deles svarslös: ty tåflan, enthousiasmen, alla dessa själens och geniets driffjådrar, hafva et särdeles behof af upmuntran, och vissna som blommorna under et bedröfligt och kallt luststreck.

Ingenting är lättare, än at gifva sig en ganska moralisk uppsyn, då man fördömer alt hvad som har gemenskap med uphöjda själar. Skyldigheten, människans ådlaste ändamål, kan vanarta liksom alla andra idéer, och blifva et fiendtligt vapen, hvaraf inskränkta sinnen och medelmåttiga personer, hvilka äro nöjda med sitt tilstånd, betjena sig at nedtysta talangen, och göra sig af med enthousiasmen eller geniet hos alla deras fiender. Man skulle föreställa sig, då man hör dem, at skyldigheten består uti en upoffring af alla de utmärkta förmågenheter man åger, och at snillet är en orättvisa, som bör försonas genom et lefnadssätt lika med deras, som ej åga det; men är det väl sant, at skyldigheten förskrifver alla characterer lika reglor? äro ej de höga tankarna, de ådla känslorna, en skuld hos alla de varelser, som åga förmåga at afbörda sig den? Bör ej hvarje qvinna, liksom hvarje karl, bana sig en väg efter sin character och sina talanger? och måste man nödvändigt efterfölja båfrarnas instinct, hvilkas ge-

nerationer påfölja hvarandra utan förkofran eller skiljagtighet?

Nej, Oswald! förlåt Corinnas högmod; men jag ansåg mig skapad för et annat öde; jag känner mig lika undergifven den jag ålskar, som dessa qvinnor, af hvilka jag var omgifven, och hvilka ej tillåto sitt snille något omdöme, eller sitt hjerta något begär; om det vore din vilja at lefva i det inre af skottland, så skulle jag anse mig lycklig at där få lefva och dö vid din sida: men långt ifrån at afsåga mig min bildningskraft, skulle den tjena mig at bättre njuta naturen, och ju längre mitt snilles område blef utsträckt, ju mera åra och sällhet skulle jag finna uti at förklara dig för dess beherrskare.

Min styfmor var nästan lika besvårad af mina idéer som mina handlingar; hon nöjde sig ej med at jag förde samma lefnadssätt som hon, hon ville åfven, at det skulle ske af samma motiver; ty hon önskade at de förmögenheter hon sjelf ej ågde, skulle anses blott som en sjukdom. Vi bodde tämligen nära vid hafskusten, och nordanvådet låt ofta känna sig uti vårt slott: jag hörde det om nätterna hvina genom de långa slottsgångarne, och om dagen gynnade det förunderligt vår tystnad, då vi voro tillsammans. Luften var våt och

kall; jag kunde nästan aldrig gå ut, utan at röna en smärtande känsla: det var någonting fiendtligt uti naturen, som gaf mig saknad öfver dess välgörande ljusheit uti Italien.

Om vintern flyttade vi åter til staden, om et sådant ställe kan kallas en stad, där man ej finner hvarken spectacler eller ädla byggnader, eller musique, eller målningar, blott små sqvaller-cotterier, ombytt och ändå alltid lika ledsnad.

Födelsen, giftermålet och döden, utgjorde vår societéts hela historia, och dessa tre äfventyr voro äfven där mindre olika än annorstädes. Föreställ dig hvad det skulle vara för en italienska som jag, at sitta flere timmar vid et thébord på eftermiddagen med min styfinors societét. Denna var sammansatt af sju de måst allvarsamma fruntimmer uti provincen; tvänne utaf dem voro flickor af femtio år, blyga som vid femton, men mindre glada än vid denna ålder. Den ena sade til sin granne: tror du, bästa du, at vatnet är nog varmt at slå på théet? — Bästa du, svarade den andra, jag tror at det är något för bittida, ty herrarna komma väl ej så snart. — Måne de sitta länge vid bordet i dag, sade den tredje, hvad tror du, bästa du? — Jag vet ej, svarade den fjerde, jag vill minnas at parla-

mentsvalet skall gå för sig nästa vecka, och kanske de sitta litet längre, för at tala derom. — Nej, yttrade sig den femte, snarare tror jag at de tala om den där råfjagten, som så mycket sys-selsatte dem i förra veckan, och som skall börjas igen om måndag; jag tror likväl at middagen blir snart slut. — Ack! jag hoppas det knapt, sade den sjetta suckande, och tystnad började åter. Jag hade vistats uti italienska kloster; de tycktes mig vara fulla af lif i jämförelse med denna krets, och jag visste ej hvad det skulle bli af mig.

Vid hvarje fjerdedels timma uphåfde sig en röst, som gjorde den plattaste fråga, för at undfå det plattaste svar, och den uplyftade ledsnaden återföll med ny tyngd öfver dessa qvinnor, hvilka man kunde ansett olyckliga, om ej en vana från barndomen lärde at finna sig vid alt. Åndteligen kommo Herrarna, och detta så efterlångtade ögonblick anbragte ej någon stor förändring uti dessa qvinnors ställning; herrarna fullföljde deras samtalsämnen vid spiselden; fruntimren blefvo kvar i det nedre af rummet för at utdela thékopparna, och då restimman intråffade, foro de bort med sina mån, färdiga at följande dagen åter begynna en lefnad, hvilken ej på annat sätt skiljde sig från gårdagens, än ge-

nom almanackens datum och genom åldrens spår, hvilka åndteligen intrycktes på dessa kvinnors ansigten, liksom de skulle lefvat hela den förflutna tiden.

Jag kan ännu ej begripa huru min talang här kunnat rädda sig från den dödliga köld, med hvilken jag var omgifven; ty man bör tilstå, at det gifves tvänne sidor uti alla sått at se: man kan berömma enthousiasmen, man kan tadla den; rörelse och hvila, ombyte och enformighet, åro alla underkastade anfall och försvar af särskildta argumenter; man kan tala för lifvet, och man kan äfven säga ganska vackra saker om döden, eller det som liknar den. Det är då ej sant, at man helt enkelt kan föragta hvad medelmåttiga menniskor yttra sig; de genomtränga edra tankar emot er vilja, de träffa er i de ögonblick, då er öfverlägsenhet har tillfogat er ledsamheter, för at säga er detta: *nå väl?* efter utseende ganska beskedligt och stilla, men hvilket likväl är det hårdaste ord man möjligtvis kan få höra; ty man kan blott förlåta afvunden uti de land, där den upväckes af sjelfva den beundran, som talangerna ingifva; men hvilken större olycka, än at lefva där öfverlägsenheten upväcker endast afvund, utan at tillika upväcka enthousiasm! där man

skulle bli hatad som en öfvermägt, och likväl vara mindre stark, än en obetydlig varelse! Sådan var min ställning uti denna inskränkta vistelseort; jag gjorde där blott et buller, som besvårade alla människor, och det var ej möjligt, at där, som i London eller Edimburg, träffa dessa öfverlägsna människor, som förstå at dömma och känna allt, och hvilka genom behofvet af snillets och umgängets outtömliga nöjen, skulle funnit behag uti samtal med en utländska, äfven om hon ej i allt skulle underkastat sig landets stränga bruk.

Jag tilbragte ibland hela dagar uti min styfmors umgängskrets, utan at höra et enda ord sågas, som motsvarade hvarken et begrepp eller en känsla; man tillåt sig ej en gång åtbörder vid talet; man såg den skönaste friskhet på de unga flickornas ansigten, de lifligaste färgor och den fullkomligaste orörlighet: besynnerlig contrast mellan naturen och samhällsordningen! Alla åldrar hade lika slags nöjen: man drack thé, man spelte whist, och fruntimren blefvo gamla under utöfning af et och det samma, under qvarblifvande på samma rum: tiden var ganska säker, at ej gå miste om dem, han visste hvar de träffades.

Uti de minsta italienska städer finnes en théater, musique, improvisateurer, mycken entousiasm för poesien och konsterna, en skön sol, med et ord, man känner dår at man lefver; men jag förglömde det helt och hållet uti den province jag bebodde, och jag skulle efter min tanka kunnat skicka en docka i mitt ställe, hvilken blott någorlunda varit fullkomnad af mekaniken; hon skulle ganska väl upfyllt mitt rum uti sällskapet. Då öfveralt uti England finnas sårskildta slags intressen, som hedra menskligheten, så hafva karlarne, hvar hålst de lefva, medel at vårdigt sysslosätta sina lediga stunder; men qvinnornas tilvarelse på den ensliga vrå af jorden, dår jag vistades, var ganska tråkig. Några funnos, som genom naturen och eftertankan hade utvecklat deras snille, och jag up-täckte dår och hvar någon ton, något ögonkast, några tyst uttalade ord, hvilka afveko från den vanliga gången; men det lilla landets lilla opinion, helt alsmågtig uti den lilla kretsen, förqvåfde helt och hållit dessa frön; man skulle blifvit ansedd för et underligt hufvud, för en qvinna af tvifvelagtig dygd, om man öfverlemnade sig åt talet, eller at på något sätt visa sig; och hvad som var värre än alla olågenheterna — man hade ingen förmon deraf.

I början försökte jag at uplifva denna sof-
vande societét; jag föreslog dem at låsa vers,
at öfva musique. En gång var dagen utsatt
dertil; men i en hast påmintе sig et fruntim-
mer at hon för tre veckor sedan blifvit bju-
den til soupér hos sin tante; et annat at hon
hade sorg efter en gammal cousine, hvilken
hon aldrig sett och som var död för tre måna-
der sedan; et annat at hon hade göromål i
hushållningen: alt detta var ganska förnuftigt;
men hvad som altid upoffrades, var inbill-
ningens och snillets nöjen, och jag hörde så
ofta sägas: *det låter ej göra sig*, at ibland så
många försakelser skulle den, at ej lefva, tyckts
mig vara den bästa af alla.

Jag sjelf, sedan jag länge stridt, hade af-
stått från mina fåfånga försök, ej derföre at
min far förböð mig dem, han hade til och
med öfvertalat min styfmor, at ej ej plåga mig
i detta afseende; men hviskningarne, men de
förstulna blickarna under det jag talade, tu-
sende små plågor, lika de band med hvilka
pygméerna insnårde Gulliver, gjorde för mig
alt bemödande omöjligt, och jag slutade med
at göra som de andra efter utseende, men
med den skilnaden, at jag förgicks af leds-
nad, otålighet och afsmak i hjertat. På detta
sått hade jag redan tillbragt fyra de tråkigaste

år i verden; och hvad som ännu mera smärtade mig, jag kände mina talanger kallna; mitt sinne upfyldes emot min vilja med småsaker: ty uti en societét, där man på en gång saknar interesse för vettenskaperna, litteraturen, målningen och musiquen, där med et ord inbillningen sysselsätter ingen, är det småsaker och critiquer öfver obetydligheter, som nödvändigt utgöra samtalets ämnen, och de sinnen, som åro lika främmande för verksamhet som estertanka, hafva någonting inskränkt, granntyckt och tvungit, som gör sällskapsförbindelsen på en gång plågsam och matt.

Njutningen består där endast uti en viss methodisk ordentlighet, hvilken passar för dem, hvars begär det är at utplåna all öfverlägsenhet, för at göra verden jämngod med dem sjelfva; men denna enformighet är en beständig smärta för characterer, som åro kallade til et för dem bättre passande öde; oviljans bittra känsla, hvilken jag upväckte mot min afsigt, förenades med tomhetens qvåfning, som hindrade mig at andas; förgåfves tänker man vid sig sjelf: den och den är ej värdig at dömma öfver mig, eller ej i stånd at förstå mig; menniskoansigtet öfvar et stort vålde öfver menckliga hjertat; och då ni på detta ansigte låser et hemligt ogillande, blir

ni alltid emot er vilja orolig deröfver; med et ord, den krets där ni vistas slutar alltid med at dölja för er hela den öfriga världen; det minsta föremål, som hålles framförert öga, bortskymmer solen för er; på samma sätt är med det cotterie, uti hvilket man lefver: hvarken Europa eller efterverlden skulle kunna väcka likgiltighet för squallret från nästa hus; och den som vill bli lycklig och utveckla sitt snille, bör framföralt noga välja den atmosfære, med hvilken han omgifver sig.

ANDRA CAPITLET.

Jag hade ej något annat nöje än min lilla systers upfostran. Min styfmoder ville ej at hon skulle lära musiquen, men hon hade tillåtit mig at lära henne italienskan och rita, och jag är öfvertygad, at hon ännu påminner sig bägge delarna, ty jag är skyldig henne den rättvisan, at hon då visade mycken fattningsgäfv. Oswald, Oswald! om det är för din sällhet, som jag gjort mig så mycken möda,

möda, är jag ännu mera glad deröfver: jag skall bli det äfven i grafven.

Jag var nära tjugu år, min far ville gif-
ta mig, och det är här som hela mitt ödes
olycka skall utveckla sig. Min far var för-
trolig vän med din, och det var du, Oswald,
du, som var ämnad til min man. Om vi då
hade känt hvarandra, om du hade älskat mig,
så skulle bågges vårt öde varit utan motgån-
gar. Jag hade hört talas om dig med så myc-
ket beröm, at antingen af aning eller hög-
mod var jag mycket smickrad at få bli din
hustru. Du var för ung för mig, efter jag
är aderton månader äldre än du; men man
sade at ditt snille, din smak för studier, ha-
de föregått din ålder, och jag gjorde mig en
så ljuf tanka om en lefnad tilbringad med en
character sådan man målade din, at detta hopp
aldeles utplånade mina fördomar emot engel-
ska fruntimrens sätt at vara. Jag visste dess-
utom at du ville bo i Edimburg eller Lon-
don, och jag var säker at i dessa städer fin-
na den utmärktaste sällskapskrets. Jag sade
mig då hvad jag ännu tror vara sant, nem-
ligen at olyckan af min belågenhet kom från
min lefnad uti en småstad, förvist i djupet
af en nordisk province. Blott de stora stå-

derna passa för personer, som afvika från den vanliga ordningen, så snart de önska lefva i societét; lifvet där är ombytt, behagar nyheten där; men på de ställen där man fattat en tåmligen ljuf smak för enformigheten, tycker man ej om at roa sig en enda gång, för at derigenom uptäcka at man leds alla dagar.

Det roar mig at uprepa det, Oswald, fastän jag aldrig hade sett dig, väntade jag din far som skulle komma til oss på åtta dagar, med en verkelig oro, och denna känsla var då för litet grundad, at den ej skulle vara et förebud til mitt öde. Då lord Nelvil kom, önskade jag at behaga honom, jag önskade det kanske för mycket, och jag gjorde mig, för at lyckas deri, oändeligt mera bemödande än som fordrades; jag visade honom alla mina talanger, jag dansade, jag sjöng, jag extemporerade för honom, och mitt så länge qväfda snille var kanske för lifligt då det bröt sina kedjor. Efter sju års förlopp har erfarenheten lugnat mig; jag är mindre mon om at visa mig; jag är mera van vid mig sjelf; jag kan bättre vänta: jag har kanske mindre förtroende til andras välvilja, men också mindre begär efter deras bifall, med et ord, det är möjligt, at jag den tiden var något öfverdrifven. Man har så mycken eld,

så mycken oförsigtighet uti den första ungdomen! man kastar sig framåt i lifvet med så mycken håstighet! Snillet, huru utmärkt det är, kan aldrig uppfylla tidens rum! och fastän man med detta snille förstår at tala om människorna liksom man kände dem, så handlar man ej i enlighet med sina upptäckter; man har en slags feber uti idéerna, hvilken ej tillåter oss at rätta vårt upförande efter våra egna förnuftsslut.

Jag tror, utan at veta det med visshet, at lord Nelvil ansåg mig för mycket liflig, ty sedan han varit åtta dagar hos min far, och likväl visat mig ganska mycken artighet, reste han ifrån oss, och skref til min far at han vid nogare besinnande hade funnit sin son för ung at avsluta det giftermål, hvarom frågan varit. Oswald! hvad vigt skall du lägga på denna bekännelse? Jag hade kunnat dölja för dig denna omständighet af min lefnad; jag har ej gjort det. Är det möjligt likväl at den skulle synas dig min fördömmelse! Jag vet at jag är förbättrad på sju år; och skulle din far utan rörelse kunnat se min ömhet och min enthousiasm för dig! Oswald, han älskade dig, vi skulle hafva förstått hvarandra.

Min styfemor upgjorde det förslag at gifva mig med sin brorson, som ägde et gods i vårt granskap; han var en man af trettio år, rik, af vacker figur, förnäm slägt, och ganska hederlig character; men så fullkomligt öfvertygad om en mans oinskränkta vålde öfver sin hustru, och denna hustrus undergifna och husliga ändamål, at et tvifvel i detta afseende skulle hafva stött honom lika mycket, som om man satt hedern eller årligheten i fråga. Herr Maclinson (detta var hans namn) hade et slags tycke för mig, och hvad man i staden berättade om mitt snille och min besynnerliga character, oroade honom ej på minsta sätt; ty uti hans hus var så mycken ordentlighet, alt gjordes där så afmått, på samma stund och samma sätt, at det skulle blifvit omöjligt at göra någon ändring deri. De två gamla tanterna som styrde hushållet, betjeningen, äfven hästarna, skulle ej förstätt at förrätta en enda sak olika med gärdagen, och de meubler som deltego sedan tre generationer uti detta slags lefnadssätt, skulle säkert hafva flyttat sig af sig sjelfva, om de fått se något ovanligt. Herr Maclinson hade således rätt at ej frukta min ankomst til detta ställe; vanans tyngd var där så stark, at den lilla frihet jag kunnat taga mig, skulle kanske

roat honom en fjerdedels timma i veckan, men skulle såkert aldrig haft någon annan påföljd.

Han var en god karl, utur stånd at besvåra någon; men likväl, om jag skulle talat til honom om den oändeliga mängd smårter, som kunde upröra en verksam och känslfull själ, skulle han såkert hafva trott mig vara besvårad af vapeurer, och skulle blott tilstyrkt mig at stiga til håst och taga frisk luft. Han önskade ågta mig just derföre at han ej hade något begrepp om snillet och inbillningens behofver, och at jag behagade honom utan at han förstod mig. Om han hade haft det minsta begrepp om hvad et utmärkt fruntimmer egenteligen var, och de förmoner och olågenheter hon kan hafva, skulle han såkert hafva fruktat at ej synas nog ålskvård för mina ögon; men denna slags oro kunde aldrig komma uti hans hufvud: döm om min motvilja för et sådant giftermål. Jag afslog det bestämmt; min far biträdde mig; min styfemor fattade deröfver en liflig förtrytelse emot mig: hon var en person, herrsklysten i djupet af själen, ehuru hennes blyghet ofta hindrade henne at uttrycka sin vilja: då man ej gissade den, blef hon missnöjd deröfver; och då man motstod henne

sedan hon ändteligen yttrat sig, kunde hon så mycket mindre förlåta det, som det kostat mera på henne at afvika från sin vanliga förbehållsamhet.

Hela staden ogillade mig på det måst afgjorda sätt; en så passande förening! en så vacker förmögenhet! en så agtningsvärd man! ett så ansedt namn! sådant var allmänna ropet. Jag bjöd til at uttyda hvarföre denna så passande förening ej passade mig; jag förlorade dervid min möda. Ibland gjorde jag mig begriplig så länge jag talade, men då jag var borta, hade hvad jag sagt ej qvarlemnadt något spår; ty de vanliga begreppen återkommo straxt uti mina åhörars hufvuden, och de emottogo med nytt nöje dessa gamla kunskaper, hvilka jag för en stund skingrat.

Et mera förnuftigt fruntimmer än de andra, fastän hon efter utseende undergifvit sig det vanliga lefnadssättet uti allt, tog mig af-sides en dag då jag talat med ännu mera liflighet än vanligt, och sade til mig dessa ord, hvilka på mig gjorde et djupt intryck: — Ni gör er mycken möda, min bästa vän, för et omöjligt resultat; ni skall ej kunna ombyta sakernas natur; en liten stad i nordn, utan förbindelse med den öfriga världen, utan smak för konster och vettenskaper, kan ej blifva

ännorlunda än den är: om ni är nödsakad
 lefva här, så undergif er; res bort om ni kan;
 etdera måste ni besluta. — Detta tal var utan
 motsägelse; jag kände för detta fruntimmer
 en agtning som jag ej kände för mig sjelf;
 ty, med tycken tämligt lika med mina, hade
 hon förstått at undergifva sig det öde som
 jag ej kunde lida; och oagtadt hon ålskade
 poesien och inbillningens njutningar, dömde
 hon ännu bättre om tingens styrka och men-
 niskornas envishet. Jag sökte mycket hennes
 umgänge, men det var förgäfves: hennes för-
 stånd gick utom kretsen, men hennes lefnad
 var dår innesluten; och jag tror äfven at hon
 genom våra samtal fruktade at väcka sin na-
 turliga ofverlägsenhet: hvartil skulle den tje-
 nat henne?

TREDJE CAPITLET.

Jag skulle likväl hafva tilbragt hela mitt lif
 uti den ångsliga ställning jag befann mig, om
 jag fått behålla min far; men en håftig til-
 stöt ryckte honom ifrån mig: jag förlorade
 med honom min beskyddare, min vän, den

ende som ännu förstod mig uti denna befolkade öken, och min förtviflan var så stor at jag ej mera hade styrka at motstå mina intryck. Jag var tjugu år gammal då han dog, och jag befann mig utan alt annat stöd, all annan förbindelse än min styfmor, en person med hvilken jag under fem års vistande tilsammans, ej blifvit närmare bekant än första dagen. Hon började åter tala om Herr Maclinson, och fastän hon ej hade någon rättighet at åläggga mig denna förbindelse, emottog hon ingen annan än honom i sitt hus, och förklarade tåmligen bestämdt at hon ej skulle gilla något annat giftermål. Hon tyckte annars ej mycket om Herr Maclinson, oagadt han var hennes nära släktinge; men hon ansåg mig högfärdig, då jag afslog hans hand, och hon gjorde gemensam sak med honom, mera för at försvara medelmåttan, än af familie-egenkärlek.

Med hvarje dag blef min ställning mera förhatlig; jag kände mig angripen af hemsjukan, den måst oroliga smärta som kan fatta själen. Landförvisning är stundom för de lifliga och ömma charactererna mera smärtsam än döden; inbillningen fattar misshag til alla de föremål som omgifva er, klimatet, landet, språket, bruken, lefnaden i massa, lefnaden

i dess delar; det gifs en plåga för hvarje ögonblick liksom för hvarje ställning: ty fäderneslandet ger oss tusende dagliga nöjen, hvilka vi ej sjelfva känne förrän vi förlorat dem:

. . . . *La favella, i costumi,*

*l'aria, i tronchi, il terren, le mura, i sassi! **)

Det är redan en liflig ledsnad at ej få se de ställen där man tilbragt sin barndom: denna ålders minnen, genom en egen förtjusning, föryngra hjertat, och förljufva tillika föreställningen om döden. Grafven nåmad til vaggan tyckes sätta hela lifvet under samma skugga; då deremot de år som blifvit tilbragte på en främmande jord, äro liksom grenar utan rötter. De äldre hafva ej sett er födas; de äro ej för era fäders eller beskyddares generation; tusende interessen som ni har tilhopa med edra landsmän, kunna ej förstås af främlingar; ni måste uttyda alt, utlägga alt, såga alt, i stället för denna lätta fattning, detta utgjutande af tankar, hvilket börjar i samma ögonblick då ni återfinner edra landsmän. Jag kunde ej påminna mig utan rörelse mitt lands välviljande uttryck.

*) Språket, sederna, luften, träden, jorden, murarna, stenarne!

Cara Carissima, sade jag ibland då jag gick för mig sjelf, för at håрма italienskornas vånskapsfulla hålsningar; jag jämförde dessa med dem jag hår undfick.

Alla dagar gick jag ut åt landsbygden, dår jag uti Italien var van at om aftnarna håra harmoniska sångstycken med så rena röster, — och korpars rop. gåfvo hår genljud i skyarne. Mitt lands så skõna sol, så milda luft, hade hår satt dimman i sitt ställe; frugterna mognade knapt; jag såg inga vinrankor; blomstren växte tränande på långt afstånd från hvarandra; granarne betäckte bergen hela året såsom en sorgdrågt; en åldrig byggnad, en enda målning, en vacker målning skulle hafva låttat min sjål, men jag skulle förgåfves sökt den på trettio mils omkrets. Alt var dunkelt, alt var dystert omkring mig, och de boningar och invånare som funnos, tjente allenast at frántaga ensligheten denna poetiska fasa som gifver sjålen en tåmligt ljuf rysning; man såg trefnad, någon handel och odling omkring oss; med et ord hvad som fordras för at kunna såga til er: *ni bør vara nöjd; ingenting fattas er.* Däraktigt omdõme gifvit öfver lifvets yta, då likvål hela sällhetens och lidandets boning år uti vår sjåls hemligaste och förtroligaste helgedom!

Vid tjugu et år borde jag naturligtvis ingå i besittning af min mors egendom och den förmögenhet min far hade lemnat mig. Utminna ensliga tankedrömmar kom det då en gång i min föreställning, at efter jag var faderlös och myndig, skulle jag kunna återvända til Italien, och där föra en oberoende lefnad, helt och hållit upoffrad åt konsterna. Detta förslag gjorde mig straxt yr af sällhet, och i början kunde jag ej begripa möjligheten af något inkast. Likväl, då hoppets feber blef något stillad, kände jag fruktan för detta ohjelpeliga beslut; och med föreställning om hvad alla mina bekanta skulle tänka, föreföll mig det förslag hvilket jag i början ansett så lätt, aldeles ogörligt; men bilden af detta lefnadssätt midt ibland ålderdomens minnen, målningen, musiquen, hade likväl framställt sig för mig med så många utvecklingar och så mycken förtjusning, at jag fattat en ny vämjelse för min tråkiga ställning.

Min talang, hvilken jag fruktat förlora, hade ökat sig genom underhållen läsning af den engelska litteraturen; det djupa sätt at tänka och känna, som characteriserar edra poeter, hade styrkt mitt snille och min själ, utan at jag förlorat något af den lifliga inbill-

ningskraft, hvilken endast tyckes tilhöra våra landskapers inbyggare. Jag kunde då tro mig ånнад til utmärkta fördelar, genom föreningen af de sållsynta omständigheter, som hade gifvit mig en dubbel upfostran, och nästan tvänne särskildta national-characterer. Jag påminte mig det bifall som några goda domare uti Florens hade gifvit åt mina första poetiska försök. Jag förtjustes öfver den nya framgång jag skulle kunna erhålla; med et ord, jag hoppades mycket på mig sjelf: är ej detta ungdomens första och ädlaste förvillelse?

Jag tyckte at jag skulle komma i besittning af hela verlden den stund, då jag ej mer skulle känna den oviljande medelmåttans qvåfvande luft; men då jag skulle taga beslutet at resa, at hemligen fly undan, kände jag mig återhållen af opinionen, hvilken hade mycket mera värde öfver mig uti England än Italien; ty fastän jag ej ålskade den lilla stad jag bebodde, vördade jag likväl det land, hvaraf den utgjorde en del. Om min styvmor velat föra mig til London eller Edimburg, om hon hade tänkt på at gifva mig med en man, som hade haft nog snille at sätta värde på mitt, skulle jag aldrig försakat hvarken mitt namn, eller min varelse, åfven för at

återvända til mitt gamla fädernesland. Med et ord, huru hårdt min styfmors vålde var för mig, hade jag kanske aldrig haft styrka at ändra belågenhet, utom en mängd omständigheter, hvilka förenades liksom i afsigt at stadga mitt ovissa beslut.

Jag hade hos mig den Italienska kammarjungfru som du känner, Thérésine; hon är toskanska, och fastän hennes snille ej har blifvit odladt, betjenar hon sig af dessa ådla och harmoniska uttryck, som gifva så mycket behag åt de minsta ord hos äfven de ringaste af denna nation. Det var blott med henne som jag talade mitt språk; och detta band fästade mig vid henne. Jag såg henne ofta sorgsen, och jag vågade ej efterfråga orsaken, under fruktan at hon som jag saknade vårt land, och at jag ej skulle kunna tvinga mina egna känslor, om de retades genom uttrycket af en annans. Det gifvas plågor som förljufvas af meddelandet; men inbillningens sjukdomar ökas då de förtros; de ökas i synnerhet, då man blir varse hos en annan et lidande, som liknar vårt eget. Det onda man lider, synes då oöfvervinnerligt, och man bjuder ej mer til at strida deremot. Min stackars Thérésine inföll snart uti en allvarsam sjukdom, och då jag hörde henne natt

och dag sucka, beslöt jag ändteligen at efterfråga orsaken til hennes ångslan. Huru stor blef min bestörtning, då jag hörde henne säga mig nästan alt hvad jag förut kände! Hon hade ej så vål som jag eftertänkt orsaken til sin smårta; hon ansåg den mera härröra af locala omständigheter och af enskildta personer; men naturens sorgsenhet, stadens tråkighet där vi bodde, dess invånares köld, deras seders tvång, alt kände hon utan at förstå utreda det, och hon ropade beståndigt: — O mitt fädernesland, skall jag då aldrig mer återse dig! — och sedan tillade hon likvål, at hon ville öfvergifva mig, och med en smårta som sönderslet mitt hjerta, gret hon öfver at hon ej med sin tilgifvenhet för mig kunde förena sin sköna italienska himmel, och nöjet at höra sitt moderspråk.

Ingenting gjorde mera intryck på mitt sinne, ån detta återsken af mina egna intryck hos en person af hopen, men hvilken likvål bibehållit italienarnes character och tycken uti deras naturliga liflighet; och jag lofvade henne at hon skulle återse Italien. — I ert sällskap, svarade hon? — Jag teg. Då ryckte hon af sig håret, och svor at aldrig skilja sig ifrån mig; men hon tycktes vara färdig at dö för mina ögon, då hon utsade des-

sa ord. Til slut undslapp mig et yttrande, at jag äfven ville återvända dit, och detta ord, hvilket blott haft til ändamål at lugna henne, blef mera högtidligt genom den håftiga glädje det förorsakade henne, och det förtroende hon dertil fattade. Ifrån denna dag förbandt hon sig utan at nämna derom med några köpinån i staden, och underrättade mig på det nogaste då något fartyg afgick från närmaste hamn til Genua eller Livorno; jag hörde henne utan at svara; hon var också tyst, men hennes ögon fylldes af tårar. Min hälsa led alla dagar mera af klimatet och min invärtes oro; mitt sinne behöfver rörelse och glättighet; jag har ofta sagt dig det, sorgen skulle taga lifvet af mig; inom mig är för mycket stråfvande emot den; jag måste gifva vika för den, om jag ej skall dö.

Jag återkom då ofta til den tankan, som sysselsatt mig altsedan min fars död; men jag älskade mycket Lucile, som då var nio år gammal, och hvilken jag från sex år tillbaka skött som hennes andra mor; en gång tänkte jag, at om jag på detta hemliga sätt reste bort, skulle jag gifva en sådan fläck åt mitt rygte, at min systers namn kunde lida deraf, och denna fruktan gjorde, at jag för någon tid afstod från mitt förslag. Likväl, då jag

en afton var mer än nånsin uprörd öfver de ledsamheter jag utstod, både i mina förbindelser med min styfemor, och mina förbindelser med societéten, befann jag mig ensam med Lady Edgermond vid aftonmåltiden; och efter en timmas tystnad, blef jag hastigt fattad af et sådant misshag öfver hennes orörliga köld, at jag började samtalen med klagomål öfver den lefnad jag förde, i början mera för at tvinga henne at tala, än at frambringa något resultat som kunde angå mig; men då jag blef mera uplifsad, föreställde jag mig i hast möjligheten, at uti en ställning sådan som min, kunna för alltid öfvergifva England. Min styfemor blef på intet sätt förundrad, och med en köld och kärphet, hvilken jag aldrig i min lefnad skall glömma, sade hon til mig: — Ni är tjuguet år gammal, miss Edgermond, således har ni at lyfta er mors förmögenhet jämte den er far lemnat er. Det beror då af er at upföra er huru ni behagar; men om ni fattar et beslut, som vanhedrar er uti opinionen, är ni åtminstone skyldig er slågt at ombyta namn och at utgifva er för död. — Jag steg vid dessa ord håftigt up, och gick ut, utan at svara.

Denna

Denna föräktliga hårdhet ingaf mig den lifligaste förtrytelse, och för et ögonblick intogs jag af et håmbegär, som var aldeles främmande för min character. Dessa rörelser lugnades; men den öfvertygelsen at ingen menniska tog del i mitt öde, bröt de band som ännu fästade mig vid et hus, där jag fordom sett min far. Jag tyckte visst ej om lady Edgermond, men jag hade ej den kallsinnighet för henne som hon visade mig; jag rördes af hennes ömhet för sin dotter, jag trodde mig hafva interesserat henne genom de omsorger jag gaf åt detta barn, och kan hånda at just dessa omsorger hade väckt hennes afvundsjuka: ty ju flere upoffringar hon ålagt sig i alla delar, ju mera passionerad var hon uti den enda tilgifvenhet hon tillåtit sig. Alt hvad uti människohjertat finnes lifligt och varmt, i alla andra afseenden beherrskadt af förnuftet, återfanns i hennes character, då frågan var om hennes dotter.

Midt under den förtrytelse, som blifvit upväckt i mitt hjerta af mitt samtal med lady Edgermond, kom Thérésine med den håftigaste rörelse at berättat mig, at et skepp från sjelfva Livorno hade inlupit i hamnen, hvilken ej låg mer än några mil ifrån oss, och at

på detta skepp voro köpmän som hon kände, och hvilka voro det hederligaste folk i världen. — De äro alla italienare, sade hon gråtande, de tala ej annat än italienska. Om åtta dagar stiga de om bord, och fara direkte til Italien; och om ni tog ert parti. . . . Vänd om med dem, min goda Thérésine, svarade jag henne. — Nej, utropade hon, jag vill då håldre dö här. — Och hon gick utur mitt rum, där jag blef qvar at betänka mina skyldigheter emot min styvmor. Det tycktes mig vara klart, at hon ej önska- de mera hafva mig hos sig; mitt inflytande på Lucile misshagade henne: hon fruktade, at det rygte jag hade at vara en besynnerlig människa, skulle en dag skada hennes dotters försörjning; hon hade med et ord sagt mig sitt hjertas hemlighet, då hon föreslagit at jag jag skulle utgifva mig för död; och detta bittra råd, hvilket jag i början ansett så motbjudande, tycktes mig vid nogare besinnande vara tämmeligen förnuftigt.

Ja väl, utropade jag, låt mig bli ansedd för död på dessa rum, där min varelse blott är en orolig sömn. Jag skal åter bli lefvande med naturen, med solen, med de sköna konsterna; och de kalla bokstäfverna som utgöra mitt namn, ristade på en fåfång graf,

skola lika väl uppfylla mitt rum i denna liflösa boning. — Dessa min själs utflygter mot friheten gifvo mig likväl ej ännu styrka til et afgörande beslut; det gifvas ögonblick, då man tror sig hafva magt til hvad man önskar, och andra då sakernas vanliga ordning tyckas böra gå framför alla själens känslor. Jag var uti denna ovisshet, hvilken kunnat alltid fortfara, emedan ingenting utom mig förbandt mig at taga et beslut, då jag om söndagen efter mitt samtal med min styfmoder, hörde mot aftonen italienska sångare under mina fönster, hvilka kommit från Livornos skepp, och som blifvit kallade af Thérésine, för at gifva mig en angenäm öfverraskning. Jag kan ej beskrifva den rörelse jag kände; en flod af tårar betäckte mitt ansigte; alla mina minnen uplifvades: ingenting återkallar det förflutna så väl som musiquen; hon gör mer än påminner derom; det visar sig, då hon framkallar det, likt skuggorna af dem, som varit oss kära, klädt uti en mystisk och melancholisk slöja. De sjöngo dessa förtjusande ord af Monti, hvilka han sammansatt under ein landsflygt:

Bella Italia, amate sponde.

Put vi torno a riveder.

Trema in petto e si confonde.

*l'alma oppressa dal piacer *).*

Jag var i en slags yrsel; jag kände för Italien alt hvad man rörer af kärleken, begär, enthousiasm, saknad; jag kunde ej längre styra mig sjelf; hela min själ blef dragen til mitt fädernesland: jag hade behof at se det, at andas det, at höra det; hvarje slag af mitt hjerta var en kallelse til mitt sköna hemvist, til mitt leende land! om lifvet tilböds de döda i grafvarne, skulle de ej mera otåligt uplyfta de stenar som betäckte dem, än jag kände för at aflägga alla mina svepningar, at på nytt få taga min inbillning, mitt genie, och naturen i besittning! I ögonblicket af denna uphöjelse, förorsakad af musiquen, likväl ännu långt ifrån at hafva fattat något beslut, ty mina känslor voro för orediga at kunna gifva någon bestämmd idé, inkom min styfemor och bad mig låta sången uphöra, ty det var anstötligt at höra musique på söndagen. Jag bad at de skulle få fortfara; italianerne skulle resa den följande dagen; jag hade ej på sex år fått njuta et dylikt nöje; min styfemor hörde mig ej, utan sade at man fram-

*) Sköna Italien! Älskade kuster! jag skall då ännu en gång få återse er; min själ bäfvar och ger vika för höjden af detta nöje!

för alt borde bära vördnad för det lands sedvanor där man lefde; derefter gick hon til fönstret, och befalle sitt folk at afvisa mina stackars landsmän. De gingo bort och uprepade sjungande på vissa afstånd et farväl, som sönderslet mitt hjerta.

Mättet för mina intryck var upfylldt; skeppet skulle segla dagen derpå; Thérésine hade på eget bevåg iordningstaldt alt til min afresa. Lucile hade i åtta dagar varit hos en af sin mors släktingar. Min fars aska hvilade ej på det landtgoods vi bebodde; han hade önskat bli begrafven på sitt gods i Skottland. Änteligen reste jag, utan at förekomma min styfemor derom; jag lemnade blott et bref, som underrättade henne om mitt beslut. Jag reste i et af dessa ögonblick, då man öfverlemnar sig åt ödet, då alt synes bättre än tråldomen, våmjelsen och plattheten; då den obetänksamma ungdomen förlitar sig på framtiden, och ser den på himlen, som en lysande stjerna hvilken lofvar oss et lyckligt öde.

 FJERDE CAPITLET.

Mera oroliga tankar intogo mig då jag för-
lorade Englands kuster ur sigte; men som
jag där ej qvarlemnade någon liflig tilgifven-
het, blef jag snart tröstad genom Italiens he-
la förtjusning, då jag ankom til Livorno.
Jag sade för ingen mitt verkliga namn, efter-
som jag lofvade min styfemor; jag antog blott
namnet Corinna, hvilket jag älskade ge-
nom historien af en grekisk qvinna, skald,
och Pindars vän *). Min figur, då den ut-
vecklat sig, var så förändrad, at jag var säker
at ej blifva igenkänd. Jag hade lefvat tåm-
meligen enslig uti Florens, och jag borde
räkna på hvad som hände mig, nemligen at
ingen uti Rom visste hvem jag var. Min styfa-
mor underrättade mig, at hon utspridt det ryg-
te, at låkarne föreskrifvit mig en resa åt södern
för min hålsas skull, och at jag hade dött

*) Man bör ej förblanda namnet Corinna med Co-
rilla, italiensk *improvisatrice*, om hvilken hela verl-
den hört talas. Corinna var en grekisk qvinna,
namnkunnig genom den lyriska poesien; sjelfve Pindar
hade tagit undervisning af henne.

under öfverfarten. Hennes bref innehöll för öfrigt ingen reflexion: med mycken noggrannhet öfverstyrde hon hela min förmögenhet, hvilken är tämmeligen ansenlig; men hon har ej mera skrivit mig til. Fem år hafva förflutit från detta ögonblick til dess jag såg dig; fem år, under hvilka jag varit någorlunda lycklig; jag har bosatt mig uti Rom; mitt rygte har ökat sig, men litteraturen och de sköna konsterna hafva gifvit mig ännu flera ensliga njutningar, än de förskaffat mig seg-rar, och jag har ej vetat, förrån sedan jag såg dig, hvilket värde känslan kan utöfva; min inbillning färgade och utplånade stundom mina förvillelser, utan at tilfoga mig några lifliga smärtor; jag hade ännu ej blifvit fattad af någon tilgifvenhet, som kunde beherrska mig. Beundran, vördnad, kärlek fångslade ej alla min själs förmögenheter; jag föreställde mig, åfven då jag ålskade, flere egenskaper och behag, än dem jag träffat; med et ord, jag förblef öfverlägsen mina egna intryck, i stället at af dem vara aldeles underkufvad.

Fordra ej at jag skall berätta dig huru tvånne karlar, hvilkas passion för mig varit nog allmänt bekant, hafva efter hvarandra syssel-satt min lefnad innan jag kände dig: jag skulle göra våld på min inre öfvertygelse, för at

nu kunna öfvertala mig at en annan än du har kunnat interessera mig, och jag känner deröfver lika mycken ånger som plåga. Jag vill blott säga dig hvad du redan vet genom mina vänner, at min oberoende ställning behagade mig så högt, at jag efter en lång oviss- het och ledsamma uptråden har tvånne gån- ger brutit förbindelser, hvilka blifvit ingång- ne af behofvet at ålska, och hvilka jag ej kunnat besluta at göra oåterkalleliga. En för- näm Tysk ville gifva mig sin hand, i afsigt at föra mig til sitt land, där hans rang och förmögenhet fästade honom. En italiensk prins tilbjud mig i sjelfva Rom den måst ly- sande lefnad. Den första förstod at behaga mig, då han ingaf mig den högsta agtning; men jag blef med tiden varse, at hans förstånd var nog inskrånkt. Då vi voro ensamne, må- ste jag göra mig mycken möda at underhålla samtalet, och at med omsorg dölja för ho- nom hvad som fattades honom. Jag vågade aldrig visa honom hvad jag kan vara, af fruktan at han skulle finna sig besvårad der- af; jag förutsåg, at hans känsla för mig skul- le nödvändigt aftaga den dag, då jag uphörde at skona honom, och likväl är det svårt at bibehålla enthousiasm för den man behöfver skona. En qvinnas undseende med hvilken

slags underlägsenhet som hålst hos en karl, förutsätter alltid, at hon för honom känner mera medlidande än kärlek, och den slags uträkning och eftertanka, som detta undseende fordrar, vissnar den himmelska naturen af en fri känsla. Den italienska prinsen var full af behag och frugtbarhet i smillet. Han ville bosätta sig i Rom, dela alla mina tycken, älska mitt lefnadssätt; men jag upptäckte vid et viktigt tillfälle, at han ej hade någon själsstyrka, och at vid lifvets svårare tillfälligheter skulle det bli jag, som varit nödsakad at styrka och understödja honom: då var alt sagt för kärleken; ty kvinnorna hafva behof af beskydd, och ingenting gör dem så kallsinniga som nödvändigheten at gifva det. Jag blef då tvånne gånger tagen ur villfarelsen om mina känslor, ej genom olyckor eller fel, men undersöknings-smillet gaf mig tilkänna hvad inbillningen hade öfversett.

Jag trodde mig vara dömd at aldrig älska med hela min själs kraft; ibland var denna tanka plågsam för mig, ofta var jag glad at vara fri; jag befarade hos mig denna förnögenhet at lida, denna passionerade natur, som hotar min sällhet och mitt lif; jag tröstade mig alltid vid tankan, at det skulle vara svårt at fåsta mitt tycke, och jag trodde ej

at nånsin någon skulle kunna motsvara den idé jag gjort mig om en karls character och förstånd; jag hoppades alltid undslippa en tillgifvenhets oinskränkta våld derigenom, at jag skulle uptäcka fel hos det föremål, som annars kunnat behaga mig; jag visste ej, at det gifvas fel, hvilka kunna föröka kärleken genom den oro de förorsaka. Oswald, den melancholi, den ovisshet, hvilken gör dig modfälld för alt, dina opinioners stränghet, störa mitt lugn utan at förkolna min känsla; jag tänker ofta at denna känsla ej skall göra mig lycklig; men det är då mig sjelf jag dömmar, och aldrig dig.

Du känner nu min lefnadshistoria; England öfvergifvit, mitt namn försakadt, mitt hjertas ombytthet, jag har ingenting dolt. Utan tvifvel skall du tycka, at inbillningen ofta har vilsefört mig; men om societeten ej fånglade qvinnorna genom många slags band, hvarifrån karlarne äro frie, hvad skulle vålfinnas i min lefnad, som kunde hindra at älska mig? har jag nånsin bedragit? har jag nånsin gjort något ondt? har nånsin min själ varit fördunklad af låga interessen? Uprigtighet, godhet, stolthet, skulle Gud vålf begära mer af den faderlösa, som befann sig ensam i verlden? Lyckliga de qvinnor, hvilka vid de-

ras första lefnadssteg träffa den, som de alltid skola älska! Men förtjenar jag det mindre för det jag lärde känna honom för sent?

Likväl vill jag säga dig, och du skall tro min uprlighet: om jag kunde få tilbringa mitt lif med dig utan at emottaga din hand, tycker jag, at oagtadt förlusten af en stor sällhet, och en åra i mina ögon den största af alla, skulle jag ej vilja gifta mig med dig. Kanske at en sådan förbindelse skulle för dig blifva en upoffring; kanske du en dag skulle sakna denna vackra Lucile, min syster, som din far har ämnat dig. Hon är tolf år yngre än jag; hennes namn är utan fläck, som den första vårblomman; du måste uti England först upväcka mitt, som redan där gått under dödens herravälde. Jag vet at Lucile har en ljuf och ren själ; om jag dömmar af hennes barndom, så kan hånda hon skulle vara i stånd at begripa ditt värde, om hon älskade dig. Oswald, du är fri; så snart du önskar det, skall din ring blifva dig återgifven.

Men kanske du likväl önskar veta, innan du fattar ditt beslut, hvad jag skulle lida om du öfvergaf mig. Jag vet det ej sjelf; ibland upkomma brusande rörelser uti min själ, hvilka äro starkare än mitt förnuft, och jag skul-

le ej vara brottslig, om sådana rörelser gjorde mig varelsen helt och hållit odrågelig. Det är likaså sant, at jag har mycken förmåga til sällhet; jag känner ibland hos mig liksom en feber af tankar, som kringdrifver mitt blod fortare. Jag tar del uti allt; jag talar med nöje; jag njuter med vållust andras snille, det deltagande de visa mig, naturens under, och dessa konsternas arbeten, hvilka ej af affectationen blifvit slagne til döds. Men skall det blifva mig möjligt at lefva, då jag ej mera ser dig? Du får dömma, Oswald! ty du känner mig bättre än jag gör det sjelf; jag svarar ej för hvad jag kan komma at rona; den som trycker dolken i et bröst, bör bäst veta om det sår han gör skall bli dödligt. Men om det blef så, Oswald, skulle jag likväl förlåta dig.

Min sällhet beror helt och hållit af den känsla du visat mig dessa sex månader. Jag trotsar hela kraften af din vilja och din gränslagenhet at bedraga mig på den minsta förändring uti denna känsla. Befria dig i detta afseende från allt begrepp om skyldighet; jag antager ej för kärleken hvarken löften eller säkerhet. Gudomligheten kan ensam uplifva en blomma, hvilken stormen har brutit. En enda ton eller blick af dig skall vara nog at

underrätta mig, om ditt hjerta har förändrat sig, och jag skulle afsky alt hvad du kunde tillbuda mig i stället för din kärlek, denna gudomliga stråle, min himmelska aureol. Var då nu fri, Oswald! altid fri, ännu fri, om du ger mig din hand; ty då du ej mera älskar mig, skall jag genom min död befria dig från de ouplösliga band, som skulle fåsta dig.

Så snart du läst detta bref, vill jag se dig; min otålighet skall föra mig til dig, och jag skall veta mitt öde vid din första blick; ty olyckan är hastig, och huru svagt hjertat är, bör det ej misstaga sig på de sorgsna tecknen af et oåterkalleligt öde. Farväl!

Slut på Andra Delens Andra Stycke.

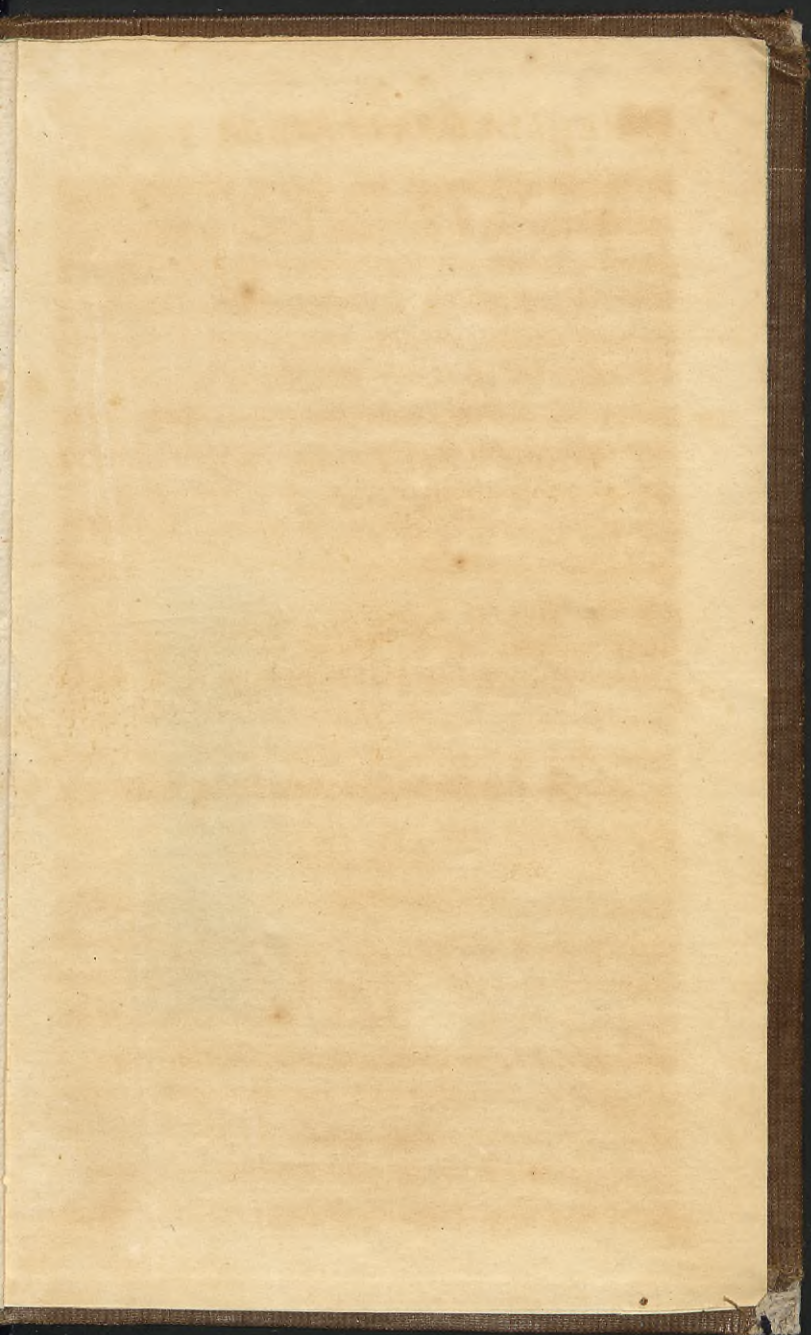
INNEHÅLLET AF ANDRA DELEN.

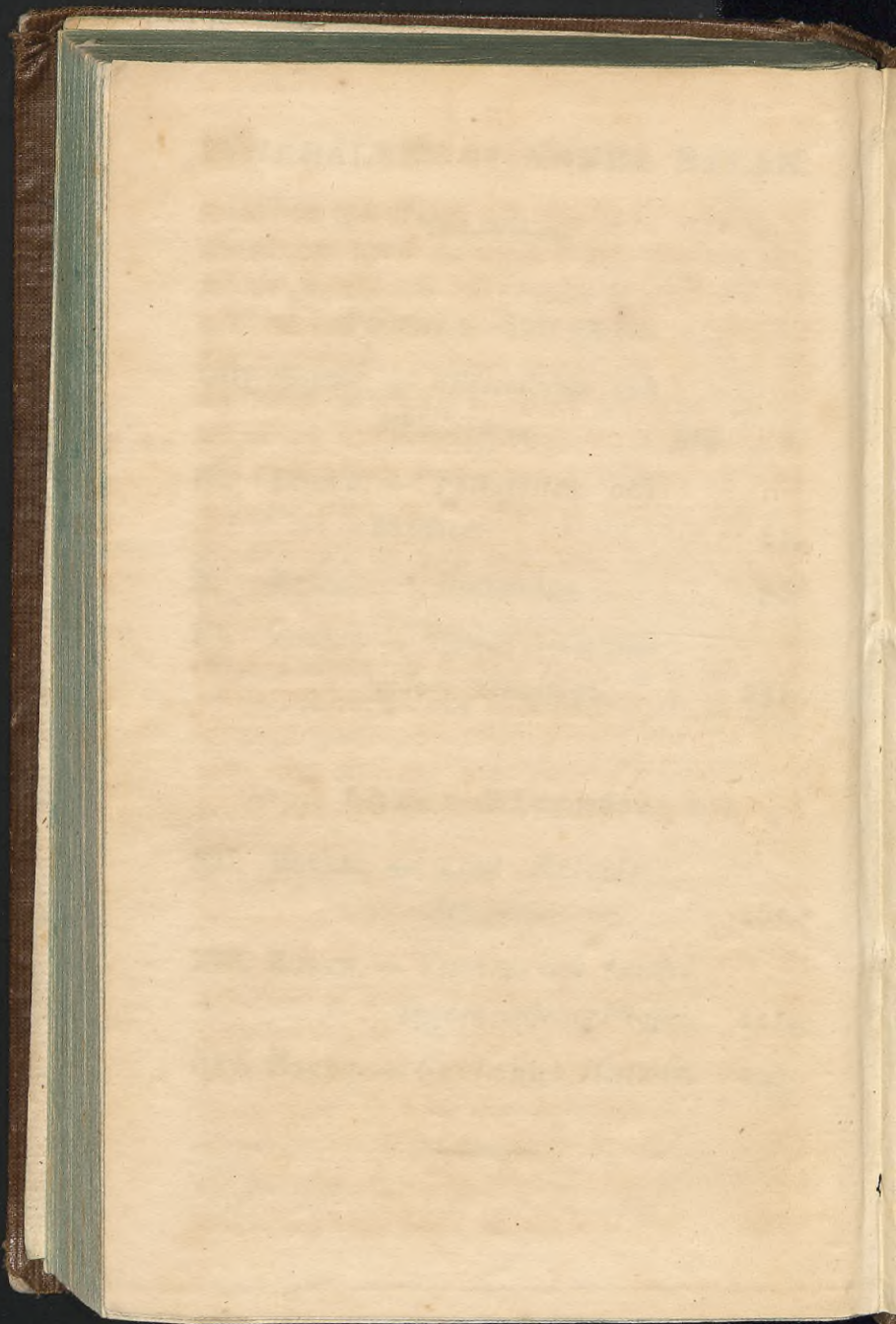
FÖRSTA STYCKET.

- VIII. BOKEN. — *Bildstoderna och
Målningarne.* pag. 1.
- IX. BOKEN. — *Folksfesten och
Musiken.* 61.
- X. BOKEN. — *Påskveckan.* 86.
- XI. BOKEN. — *Neapel och St. Sal-
vadors Eremitage.* 131.

ANDRA STYCKET.

- XII. BOKEN. — *Lord Nelvils
Historia.* 167.
- XIII. BOKEN. — *Vesuvius och Lands-
bygden omkring Neapel.* 217.
- XIV. BOKEN. — *Corinnas Historia.* 255.
-

6000145129

Göteborgs universitetsbibliotek

